

Peiling Nederlands in de derde graad algemeen, technisch en kunstsecundair onderwijs

Deze brochure bespreekt de resultaten van een peilingsonderzoek in opdracht van de Vlaamse overheid. De peiling was het werk van een interdisciplinair onderzoeksteam van de K.U.Leuven in samenwerking met de Universiteit Antwerpen (UA). Rianne Janssen, Rita Rymenans, Francis Tuerlinckx, Wim Van den Noortgate en Bieke De Fraine waren de promotoren, Sarah Gielen de projectcoördinator. Kaat Van Dessel, Lien Willem, Daniël Van Nijlen en Barbara Luyten analyseerden de gegevens. Stef De Wachter, Luc Geraerts, Gerda Jacobs, Kris Van Rhode, Gitta Van Reeth en Tom Venstermans stonden in voor de toetsontwikkeling. Marijke De Meyst coördineerde de toetsontwikkeling. Daarnaast waren Sabine Beringhs, Marjan Crynen, Ilka Fidlers, Evelyn Goffin, Anne Grosemans en Elise Meynckens verantwoordelijk voor de organisatie van de dataverzameling en de algemene ondersteuning van het onderzoek.

Deze brochure is het resultaat van een samenwerking tussen het onderzoeksteam periodieke peilingen van het Centrum voor Onderwijseffectiviteit en –evaluatie van de K.U.Leuven enerzijds en de Vlaamse overheid, Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming, Afdeling Projecten EVC-Curriculum-Kwalificaties anderzijds. De samenstellers danken iedereen die heeft bijgedragen tot de realisatie van deze brochure.

Een elektronische versie van deze brochure is beschikbaar op www.ond.vlaanderen.be/dvo

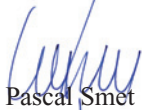
De eindtermen realiseren met de leerlingen is een maatschappelijke opdracht van elke school. Deze minimumdoelen zijn daarom belangrijke kwaliteitsnormen voor het onderwijs. Ze moeten kwaliteitsvol onderwijs voor iedereen garanderen. Om betrouwbare en objectieve informatie te verzamelen over de mate waarin ons onderwijssysteem erin slaagt om de eindtermen daadwerkelijk bij de leerlingen te realiseren, werd het systeem van periodieke peilingen ingevoerd.

In 2002 vond het eerste peilingsonderzoek in het basisonderwijs plaats. Sindsdien werden reeds twaalf peilingen over diverse onderwerpen in het basisonderwijs en in de eerste graad van het secundair onderwijs georganiseerd.

Met deze peiling Nederlands was de derde graad van het secundair onderwijs voor het eerst aan de beurt. Ik vind het belangrijk om ook in de bovenbouw van het secundair onderwijs de vinger aan de pols te houden. Het is nodig om na te gaan met welke vaardigheden onze jongeren op het einde van het secundair onderwijs zijn uitgerust. Deze peiling brengt de beheersing van eindtermen over maatschappelijke taalvaardigheid in beeld. Beschikken onze jongeren op het einde van het leerplichtonderwijs inderdaad over de nodige bagage om taaltaken in situaties uit het dagelijkse leven te kunnen uitvoeren? Dat is essentiële informatie over de kwaliteit van het Vlaamse onderwijs.

Bij deze peiling waren duizenden mensen actief betrokken: de leerlingen en hun ouders, de leerkrachten Nederlands en directeurs van de deelnemende scholen, de toetsassistenten en beoordelaars van de spreekproeven, de onderzoekers en onderwijsdeskundigen die aan verschillende fasen van het onderzoek hebben meegewerkt. Ik wil hen allen voor hun onmisbare bijdrage aan deze peiling danken.

Deze brochure vat de resultaten van de peiling in de derde graad van het algemeen, technisch en kunstsecundair onderwijs samen. De resultaten zijn niet alleen interessant voor de overheid, maar voor al wie bij het (talen)onderwijs betrokken is. Het is belangrijk dat er vanuit verschillende invalshoeken naar deze resultaten wordt gekeken: daarom nodig ik iedereen uit om met deze waardevolle informatie aan de slag te gaan. We zullen samen met de verschillende onderwijspartners kijken hoe we ervoor kunnen zorgen dat elke jongere op het einde van het secundair onderwijs voldoende gewapend is om zelfstandig te functioneren in en te participeren aan de maatschappij. Op die manier vervullen de peilingen hun kernfunctie: ze bieden niet alleen informatie maar voeden ook het ruimere debat over onderwijskwaliteit.

Pascal Smet

Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel

Voorwoord	3
1. Peilingen: Wat en waarom?	6
Wat is een peiling?	6
Wat zijn eindtermen?	6
Waarom zijn peilingen nodig?	7
Waarom peilingen herhalen?	7
Hoe passen peilingen in het Vlaamse kwaliteitszorgsysteem?	8
Hebben peilingen gevolgen voor de deelnemende scholen en leerlingen?	8
Is dit de voorbode van centrale examens?	8
Hoe dragen peilingen bij tot een informatierijke omgeving voor scholen?	9
2. De peiling Nederlands van 18 mei 2010	11
Welke eindtermen werden getoetst?	11
Welke toetsen werden afgenomen?	12
Welke vragenlijsten werden voorgelegd?	13
Welke leerlingen en scholen namen deel?	14
Hoe verliep de afname?	15
3. Beschrijving van de steekproef	16
De leerlingen en hun gezin	16
De schoolloopbaan van de leerlingen	21
De leerkrachten Nederlands	26
Het vak Nederlands	27
Schoolbeleid	33
De scholen	36
4. Van toetsresultaat tot uitspraak over de eindtermen	37
De schriftelijke toetsen	37
De praktische proef spreken	39
5. De resultaten op de schriftelijke toetsen	40
Hoeveel leerlingen beheersen de eindtermen?	40
Analyse van de verschillen tussen leerlingen, klassen en scholen	42
Zijn er prestatieverschillen tussen klassen en scholen?	42
Waarmee hangen deze prestatieverschillen samen?	42
De verschillen tussen scholen	49
6. Inhoudelijke analyse van de schriftelijke toetsen	53
Lezen	53
Luisteren	55
Lezen en luisteren in ander (peilings)onderzoek	56
7. De resultaten op de praktische proef	58
Een sollicitatiegesprek	58
Algemeen verloop van de praktische proef	59
Beoordeling van de praktische proef	59
Inhoudelijke beoordeling van de praktische proef	59
Talige beoordeling van de praktische proef	62
Globale beoordeling van de praktische proef	63
Wat voorspelden de leerkrachten?	64
8. Wat nu?	65
Bijlage	67

1. Peilingen: Wat en waarom?

Met de onderwijspeilingen wil de overheid een antwoord krijgen op vragen als:

- ✓ Beheersen de leerlingen bepaalde eindtermen?
- ✓ Slagen de scholen erin om de getoetste eindtermen bij hun leerlingen te realiseren?
- ✓ Welke eindtermen zitten goed?
- ✓ Waarmee hebben leerlingen het moeilijk?
- ✓ Met welke leerling-, klas- en schoolkenmerken hangen verschillen in leerlingprestaties samen?
- ✓ Presteren de leerlingen vandaag even goed als hun leeftijdsgenoten vroeger?

Periodieke peilingen passen in ons systeem voor externe en interne kwaliteitszorg. Ze bieden beleidsrelevante informatie en leerkansen voor overheid en scholen.

6

Wat is een peiling?

Een peiling is een grootschalige afname van toetsen bij een representatieve steekproef van scholen en leerlingen. Ze neemt een aspect van het Vlaamse onderwijs onder de loep. Peilingen onderzoeken in welke mate leerlingen bepaalde eindtermen hebben bereikt. In deze peiling komen eindtermen van de basisvorming voor de vaardigheden lezen, luisteren en spreken van het vak Nederlands van de derde graad algemeen, technisch en kunstsecundair onderwijs (aso, tso en kso) aan bod.

Wat zijn eindtermen?

In de tweede en derde graad secundair onderwijs gelden er eindtermen voor de basisvorming en worden specifieke eindtermen voor het specifieke gedeelte van de opleiding ontwikkeld. Eindtermen voor de basisvorming zijn minimumdoelen op het vlak van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes die de overheid noodzakelijk en bereikbaar acht voor een bepaalde leerlingenpopulatie. Specifieke eindtermen zijn doelen met betrekking tot de vaardigheden, de specifieke kennis, inzichten en attitudes die een leerling van het voltijds secundair onderwijs nodig heeft om vervolgonderwijs aan te vatten of om als beginnend beroepsbeoefenaar te kunnen starten. Aangezien de overheid wil weten of de leerlingen de eindtermen bereiken, worden onderwijspeilingen altijd georganiseerd op het einde van een onderwijsniveau. Deze peiling in de derde graad secundair onderwijs is daarom afgenomen aan het einde van het tweede leerjaar van de derde graad aso, kso en tso. In deze peiling wordt enkel het behalen van eindtermen voor het vak Nederlands van de basisvorming onderzocht. De getoetste eindtermen zijn identiek geformuleerd voor de drie onderwijsvormen.

Eindtermen vormen de kern van het onderwijsaanbod en zijn daardoor een hoeksteen in de kwaliteitszorg van het Vlaamse onderwijs. Met deze minimumdoelen wil de overheid garanties inbouwen zodat jongeren de nodige competenties verwerven om zelfstandig te kunnen functioneren in de maatschappij en om succesvol te kunnen

starten in vervolgonderwijs en op de arbeidsmarkt. De eindtermen worden gedragen door onze samenleving: ze werden goedgekeurd door het Vlaams Parlement en werden in 2002 bekrachtigd voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs.

Waarom zijn peilingen nodig?

Om de kwaliteit van het Vlaamse onderwijs te evalueren, te bewaken en te verbeteren, moet de overheid op landelijk niveau, dus op het niveau van het onderwijssysteem, weten in welke mate de leerlingen de eindtermen daadwerkelijk beheersen. Daarom moet de overheid beschikken over betrouwbare landelijke prestatiegegevens van leerlingen. Onderwijspeilingen moeten dus een betrouwbaar antwoord geven op vragen als: “Beheersen de leerlingen bepaalde eindtermen?”, “Lukt het de leerkrachten om de getoetste eindtermen bij hun leerlingen te realiseren?”, “Welke eindtermen zitten goed?” en “Waarmee hebben leerlingen het moeilijk?”. De gegevens over het aantal leerlingen dat een bepaalde eindterm of groep eindtermen onder de knie heeft, kunnen sterke en zwakke punten van ons onderwijs in beeld brengen.

De overheid wil met de peilingen nagaan of het Vlaamse onderwijssysteem ervoor zorgt dat voldoende leerlingen de eindtermen bereiken. Ze bieden daarnaast ook de mogelijkheid te onderzoeken of er systematische verschillen zijn tussen scholen in het percentage leerlingen dat de eindtermen beheerst en in welke mate eventuele schoolverschillen samenhangen met bepaalde school- of leerlingkenmerken. Ook dat is een vorm van kwaliteitsbewaking van het Vlaamse onderwijssysteem. Kansengelijkheid veronderstelt dat er geen grote verschillen tussen scholen zijn in het realiseren van de minimumdoelen. De overheid kan moeilijk verantwoorden dat leerlingen met dezelfde mogelijkheden in de ene school de eindtermen beheersen en in de andere niet. Als de onderzoekers kenmerken kunnen identificeren die samenhangen met minder goede leerlingprestaties, weten de overheid en de scholen mogelijk ook aan welke factoren ze kunnen werken om ervoor te zorgen dat meer leerlingen de minimumdoelen onder de knie krijgen.

Waarom peilingen herhalen?

Peilingen moeten om meerdere redenen regelmatig worden herhaald. De belangrijkste reden is dat we zo de vinger aan de pols houden. Als we weten dat een peiling in de toekomst wordt herhaald, zijn we wellicht ook meer geneigd om iets te doen aan tegenvallende resultaten. Daarnaast kunnen herhalingen ontwikkelingen in de tijd in kaart brengen. Iedereen kent de vaak speculatieve discussies over de vraag of leerlingen vroeger meer kenden of konden dan vandaag. ‘Vroeger’ is dan een vaag begrip. Peilingen brengen de stand van zaken in het onderwijs van nu in beeld. Als een peiling een aantal jaren later wordt herhaald, kan de vorige peiling als vergelijkingsbasis dienen. Als een peiling ten slotte minstens twee keer wordt herhaald, kan dat empirische informatie leveren over kwaliteitsstijgingen en/of –dalingen van ons onderwijs. Periodieke peilingen zijn echter niet geschikt om leerwinst of vooruitgang van leerlingen te meten. Daarvoor is specifiek onderzoek nodig dat een groep leerlingen gedurende een bepaalde periode volgt.

Hoe passen peilingen in het Vlaamse kwaliteitszorgsysteem?

Het Vlaamse onderwijs heeft een systeem van interne en externe kwaliteitszorg waarin ook prestatiemetingen een plaats krijgen. Dit systeem biedt de mogelijkheid om het minimum te bewaken. Onderwijspeilingen zijn een onderdeel van de externe kwaliteitsbewaking. Ze zijn complementair aan internationale onderzoeken en aan de doorlichtingen door de inspectie.

Internationale onderzoeken (zoals PISA) en Vlaamse peilingen belichten een verschillend aspect van onderwijskwaliteit. Internationale prestatiemetingen geven ons een beeld over de plaats van het Vlaamse onderwijs ten opzichte van andere onderwijssystemen in bepaalde domeinen. Ze zijn echter niet specifiek gericht op het Vlaamse curriculum, op de doelen die onze samenleving belangrijk vindt. Peilingen daarentegen plaatsen de beheersing van de Vlaamse minimumdoelen in de kijker.

8

Peilingen geven, net als internationale onderzoeken, in hoofdzaak informatie op systeemniveau. De overheid opteert ervoor om bij de peilingen te werken met een rijke variatie aan toetsen voor eindtermen uit diverse vakken en vakoverschrijdende thema's. Nochtans zijn grootschalige peilingen niet geschikt om alle essentiële inzichten, vaardigheden en attitudes te meten. Daarom is het belangrijk dat de overheid via de onderwijsinspectie blijft controleren of individuele scholen hun maatschappelijke opdracht nakomen en voldoende werk maken van de realisatie van alle eindtermen, ook de minder meetbare. Scholen hanteren daarvoor meer gevarieerde evaluatievormen, wat niet mogelijk is in een grootschalige peiling. De inspectie bouwt voort op de interne evaluatie door de school. Peilingen en andere vormen van externe kwaliteitsbewaking zijn dus complementair.

Hebben peilingen gevolgen voor de deelnemende scholen en leerlingen?

Met peilingen wil de overheid een algemeen beeld krijgen van de kwaliteit van het Vlaamse onderwijs. Scholen of leerkrachten kunnen geen negatieve gevolgen ondervinden van de resultaten van hun leerlingen bij een peiling. Ook de verdere schoolloopbaan van de deelnemende leerlingen hangt er niet van af. De resultaten van scholen, klassen en leerlingen blijven gegarandeerd anoniem. Er wordt immers gepeild naar het niveau van het Vlaamse onderwijssysteem. Enkel de deelnemende scholen krijgen feedback over hun resultaat: die informatie wordt door het onderzoeksteam aan geen enkele andere instantie doorgegeven.

Is dit de voorbode van centrale examens?

Sommigen vrezen dat deze peilingen een voorbode zijn van centrale examens, die in heel wat landen in Europa plaatsvinden. Daar kiest Vlaanderen zeker niet voor. Net als peilingen zijn centrale examens grootschalige metingen naar leerprestaties bij leerlingen. Centrale examens worden echter bij *alle* leerlingen afgenomen en dienen om, op basis van de behaalde resultaten, aan de leerlingen een diploma of getuigschrift uit te reiken of om te beslissen over doorstroming naar vervolgonderwijs.

De Vlaamse overheid kiest uitdrukkelijk voor het systeem van peilingsonderzoek bij een representatieve steekproef van scholen. Scholen in de steekproef nemen volkomen vrijwillig deel. Zo wordt informatie over de doelmatigheid van ons onderwijs verzameld zonder de negatieve gevolgen van verplichte centrale examens, zoals klaarstomen van leerlingen, ongenuanceerde vergelijkingen en hitparades van scholen en de daaruit voortvloeiende onterechte concurrentie.

Hoe dragen peilingen bij tot een informatierijke omgeving voor scholen?

De overheid wil ervoor zorgen dat ook de scholen zichzelf een spiegel kunnen voorhouden aan de hand van betrouwbare en objectieve informatie over de realisatie van de minimumdoelen. Daarom bouwt ze het systeem van periodieke onderwijspeilingen verder uit, zodat ook de scholen kunnen leren uit de peilingsresultaten.

De deelnemende scholen

De scholen die deelnamen aan deze peiling, kregen van de onderzoekers een overzicht van de resultaten van hun school. Zij kunnen deze informatie gebruiken als vertrekpunt voor reflectie en zelfevaluatie. Leerkrachten en directies moeten de resultaten echter wel in de juiste context plaatsen. Deze gegevens zijn bijvoorbeeld niet meer dan een momentopname.

Alle secundaire scholen met een derde graad aso, kso en tso

Om scholen te ondersteunen in hun beleidskracht en zelfevaluerend vermogen, wil de overheid met de peilingen de scholen zelf ook meer leeransen bieden. Dat kan bijvoorbeeld door aan alle scholen een informatief verhaal te bieden op basis van de landelijke peilingsresultaten. In een dergelijk verhaal wordt het verband geschetst tussen verschillen in leerlingprestaties en leerling-, klas- en schoolkenmerken. Zo kan een peiling scholen inzicht bieden in de samenhang tussen leerlingprestaties en bepaalde schoolkenmerken. Wanneer dat verband op een herkenbare manier geschetst wordt voor gelijkaardige scholen, kunnen scholen die niet deelnamen aan de peiling ook leren uit die verbanden. Zo kunnen alle scholen en de overheid leren uit de peilingsresultaten, en kunnen de resultaten een aanzet vormen tot zelfreflectie en bijsturing van het gevoerde beleid. Om dergelijke analyses mogelijk te maken, vragen de onderzoekers naast de toetsen ook bijkomende informatie aan de leerlingen, hun ouders en hun leerkrachten.

Scholen zijn vaak op zoek naar goede instrumenten om na te gaan in welke mate ze in hun opdracht slagen. Ze willen valide en betrouwbare toetsen die op grote schaal genormeerd zijn en waarmee ze zichzelf kunnen positioneren. Het is niet de bedoeling om alle scholen aan een peiling te laten deelnemen. Een steekproef van scholen en leerlingen volstaat. Om tegemoet te komen aan de vraag van scholen naar goede instrumenten, ontwerpen de onderzoekers zowel een toets voor de peiling als een parallelversie van deze toets. Deze parallelversie meet hetzelfde als de peilingstoets, maar bestaat uit andere - gelijkaardige - opgaven. De overheid zal deze parallel-

toetsen ter beschikking stellen van alle scholen. Elke school kan deze paralleltoetsen vrij gebruiken om na te gaan of ze de betrokken eindtermen heeft gerealiseerd op schoolniveau. Scholen uit de peilingssteekproef en scholen die de paralleltoetsen afnemen, kunnen zichzelf een spiegel voorhouden op basis van de resultaten op deze wetenschappelijk onderbouwde toetsen.

2. De peiling Nederlands van 18 mei 2010

Bij de peiling Nederlands van 18 mei 2010 werden eindtermen van de basisvorming voor de vaardigheden lezen, luisteren en spreken in de derde graad algemeen, technisch en kunstsecundair onderwijs getoetst. Dit onderzoek wil vooral maatschappelijke taalvaardigheid in beeld brengen. Met deze peiling wil de overheid een antwoord krijgen op vragen als:

- ✓ Kunnen leerlingen overweg met formuleren en administratieve teksten?
- ✓ Kunnen ze het tekstdoel van reclameteksten en -boodschappen bepalen?
- ✓ Kunnen leerlingen gericht informatie selecteren uit tabellen, hypertexten, documentaires of advertenties?
- ✓ Kunnen ze feiten en meningen onderscheiden of de hoofdgedachte bepalen bij een opiniestuk, betoog of discussie?
- ✓ Kunnen ze bij een praatprogramma het taalgebruik van de sprekers inschatten en hebben ze ook aandacht voor hun non-verbale gedrag?
- ✓ Kunnen leerlingen de betekenis van onbekende woorden in een beluisterde of gelezen tekst afleiden?
- ✓ Kunnen ze een sollicitatiegesprek voeren?

Aan het onderzoek namen 3957 leerlingen van het tweede leerjaar van de derde graad aso, kso en tso uit 150 vestigingsplaatsen van 149 secundaire scholen deel. Daarnaast vulden de leerlingen, hun ouders en leerkrachten Nederlands een vragenlijst in. Bijkomend deden 380 extra kso-leerlingen (uit zes extra vestigingsplaatsen van vijf extra scholen) mee aan het onderzoek. Dat maakt het mogelijk om ook over de kso-leerlingen voldoende onderbouwde uitspraken te doen.

Welke eindtermen werden getoetst?

Op grond van een inhoudsanalyse van de eindtermen en de bijhorende uitgangspunten werden schriftelijke toetsen ontwikkeld voor de receptieve vaardigheden lezen en luisteren. Voor de constructieve vaardigheid spreken werd een praktische proef uitgewerkt. In de bijlage worden de getoetste eindtermen weergegeven. Bovendien wordt elke toets geïllustreerd met voorbeeldopgaven.

Bij deze peiling staat maatschappelijke taalvaardigheid centraal. Dit onderzoek gaat na in welke mate de leerlingen op het einde van het secundair onderwijs over voldoende taalvaardigheid beschikken om zelfstandig te functioneren in de maatschappij. Deze peiling onderzoekt niet of de leerlingen voldoende gewapend zijn om het hoger onderwijs met succes aan te vatten, maar wel of ze taaltaken in situaties uit het dagelijkse leven kunnen uitvoeren. Omdat het gaat om taalvaardigheden die iedereen nodig heeft, zijn de getoetste eindtermen hetzelfde geformuleerd voor het algemeen, technisch en kunstsecundair onderwijs.

Omwille van de keuze voor maatschappelijke taalvaardigheid toetst deze peiling enkel eindtermen over taaltaken bij tekstsoorten waarmee men in het dagelijks leven geconfronteerd wordt. Het gaat dan om het lezen van formuleren en administratieve

teksten (ET 12) en van niet-fictionele teksten, namelijk informatieve, persuasieve en activerende teksten (ET 14). Voor luisteren bevat eindterm 2 ook nog diverterende teksten naast informatieve, persuasieve en activerende teksten. Eindtermen over taaltaken met studieteksten, met uiteenzettingen over leerstof of met fictionele teksten komen niet aan bod.

12

In deze eindtermen geven het publiek en het verwerkingsniveau een indicatie van de moeilijkheidsgraad. Een tekst bestemd voor de leerling zelf (bijvoorbeeld een mail van een vriend) is meestal gemakkelijker dan een tekst die gericht is aan een onbekend publiek (bijvoorbeeld een politiek debat). De getoetste eindtermen verwijzen steeds naar teksten voor een onbekend publiek. Het verwerkingsniveau geeft aan wat een leerling met de talige inhouden moet doen om de taalkaak goed uit te voeren. Voor de formulieren en administratieve teksten verwachten de eindtermen het structurerende verwerkingsniveau. Voor de overige lees- en luisterteksten is dat het beoordelende verwerkingsniveau. De uitgangspunten bij de eindtermen geven aan dat de verwerkingsniveaus hiërarchisch gestructureerd zijn: een hoger verwerkingsniveau impliceert een lager verwerkingsniveau. Bijvoorbeeld, als leerlingen de informatie uit een bepaalde tekst kunnen beoordelen, zijn ze ook in staat geweest om informatie uit die tekst te halen (beschrijvend verwerkingsniveau) en die informatie te ordenen (structurerend verwerkingsniveau). In deze peiling komen daarom de verschillende verwerkingsniveaus aan bod.

Daarnaast worden in deze peiling ook eindtermen getoetst over strategieën die men kan inzetten om lees- en luistertaken tot een goed einde te brengen. Het gaat dan om strategieën voor het afleiden van de betekenis van onbekende woorden (ET 3 en 15) of om stappen die gezet kunnen worden bij het plannen en uitvoeren van en reflecteren over lees- en luistertaken (ET 4 en 16). Van de eindtermen 4 en 16 zijn het bepalen van het lees- of luisterdoel en het inzetten van voorkennis niet getoetst. Deze stappen zijn immers moeilijk meetbaar in een grootschalige toetsafname. Het kunnen gebruiken van het woordenboek in eindtermen 3 en 15 is niet opgenomen in de toetsen. Dat wordt getoetst in peilingen over informatieverwerving en -verwerking.

Voor spreken staat eindterm 8, en meer bepaald het voeren van een sollicitatiegesprek, centraal. Een sollicitatiegesprek als spreekproef is voor de leerlingen een realistische en maatschappelijk relevante opgave. Tijdens deze spreekproef werden ook aspecten van eindterm 9 en 10 getoetst. Eindterm 9 verwijst naar een aantal spreektaken op beoordelend niveau voor een onbekend publiek en eindterm 10 gaat over stappen die de leerling kan zetten bij spreek- of gesprekstaken.

Welke toetsen werden afgenomen?

Lezen

Naast enkele open vragen bevat de leestoets vooral gesloten vragen (meerkeuzevragen, juist/fout-vragen, rangschikvragen) bij verschillende authentieke teksten. Omdat de teksten als toetsmateriaal werden ingezet en uit hun oorspronkelijke context (bijvoorbeeld krant, tijdschrift, website) gehaald zijn, werden enkele kleine aanpas-

singen gedaan. Er werden zoveel mogelijk teksten geselecteerd die relevant zijn voor het maatschappelijk functioneren van de leerlingen. Om te vermijden dat leerlingen afhaken tijdens de toetsafnames werd vooral gekozen voor teksten die aansluiten bij de leefwereld van de leerlingen

Luisteren

Ook de luistertoets bevat in hoofdzaak gesloten vragen bij verschillende bestaande audio- en videofragmenten. Het gaat ook hier vooral om fragmenten die aanleunen bij de leefwereld en de interessesfeer van jongvolwassenen. Bij de luisterteksten is het moeilijker om de tekstsoort te bepalen dan bij leesteksten. Zo hebben informatieve programma's vaak ook een zeker entertainmentgehalte. Bij de selectie van de fragmenten werd gelet op het taalgebruik van de sprekers. Te sterk regionaal gekleurde fragmenten of teksten met een sterke Noord-Nederlandse tongval komen niet voor in de luistertoets. De lengte van de fragmenten varieerde van vijf tot vijftien minuten.

13

Voor de aanvang van elk fragment wordt een korte situatieschets gegeven en worden de leerlingen gestimuleerd om notities te nemen tijdens het beluisteren. In de toets komen zowel globaal als gericht luisteren aan bod. Wanneer van leerlingen verwacht wordt dat ze gericht luisteren, worden vooraf enkele specifieke aandachtspunten aangestipt. Pas na het beluisteren van het fragment mogen de leerlingen de toetsopgaven lezen en beantwoorden.

Spreken

De eindtermen spreken worden exemplarisch getoetst in een praktische spreekproef. Het gaat om een sollicitatiegesprek dat de leerling in de rol van sollicitant voor een vakantiejob individueel voert met de toetsassistent. De toetsassistent volgt daarbij nauwgezet een vooraf vastgelegde gespreksleidraad. Meteen na elk gesprek geeft hij een globaal oordeel over de prestatie van de leerling en een oordeel over het non-verbale gedrag. De toetsassistent neemt elk gesprek op met een digitaal dicteerapparaat. Aan de hand van deze geluidsopnames wordt het gesprek nadien meer in detail beoordeeld door leraren Nederlands die hiervoor een specifieke vorming kregen van de onderzoekers.

Welke vragenlijsten werden voorgelegd?

Bij de peiling werd een achtergrondvragenlijst voorgelegd aan de leerlingen, hun ouders en hun leerkrachten. In de toetsboekjes van de leerlingen zat een vragenlijst over onder meer hun gezinssituatie, hun lees- en luistergedrag thuis en op school en hun mening over het belang van Nederlands. Er werd ook gepeild naar hun studieloopbaan en hun studiekeuze voor het volgende schooljaar.

De ouders van de deelnemende leerlingen kregen een korte vragenlijst waarin gevraagd werd naar eventuele (leer)moeilijkheden van hun zoon of dochter. Daarnaast werd er informatie gevraagd over de gezinsachtergrond en de betrokkenheid van de ouders bij de school.

De leerkrachten kregen een vragenlijst over onder meer de didactische aspecten van de lessen Nederlands, het gebruikte lesmateriaal en het taalbeleid in hun school. Ten slotte werd hen ook gevraagd aan te geven wie van hun leerlingen volgens hen de eindtermen Nederlands voor de verschillende vaardigheden beheerst.

Het onderzoeksteam kreeg 99 procent van de leerlingvragenlijsten, 88 procent van de oudervragenlijsten en 92 procent van de leerkrachtvragenlijsten ingevuld terug.

Welke leerlingen en scholen namen deel?

Een representatieve steekproef van scholen

Voor de samenstelling van een representatieve steekproef van scholen met een tweede leerjaar van de derde graad aso, kso en tso hielden de onderzoekers rekening met het schooltype, het onderwijsnet en de verstedelijkingsgraad. Voor het onderwijsnet wordt gewerkt met de tweedeling officieel en vrij onderwijs. Het officieel onderwijs bestaat uit scholen van het gemeenschapsonderwijs en van het officieel gesubsidieerd onderwijs (namelijk provinciaal onderwijs en onderwijs van steden en gemeenten). Scholen werden onderverdeeld in drie types op basis van hun leerlingenpopulatie in de bovenbouw: scholen met hoofdzakelijk een aso-bovenbouw, scholen met vooral een bso/kso/tso-bovenbouw en scholen met een multilaterale bovenbouw. Voor de verstedelijkingsgraad wordt een onderscheid gemaakt tussen scholen gelegen in een stad en scholen in niet-verstedelijkt gebied.

De representatieve steekproef bestond uit 149 secundaire scholen waarbij de verdeling van de onderwijsvormen binnen de steekproef vergelijkbaar is met de verdeling binnen de totale populatie van scholen.

Omdat in Vlaanderen relatief weinig leerlingen een kso-studierichting volgen, zitten in de representatieve steekproef ook weinig kso-leerlingen. Om toch op een betrouwbare manier uitspraken te kunnen doen over de prestaties van leerlingen uit deze onderwijsvorm, werd de representatieve steekproef aangevuld met extra kso-leerlingen. Hiervoor werden vijf extra kso-scholen opgenomen in de steekproef.

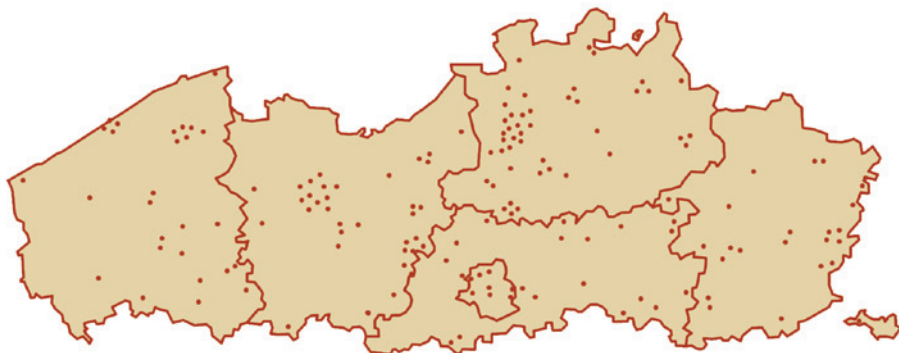
Bij de peiling zijn 23 procent van alle Vlaamse secundaire scholen met aso, kso of tso in de derde graad betrokken. Figuur 1 geeft een overzicht van de spreiding van de deelnemende scholen.

Een representatieve steekproef van leerlingen

In elke school van de representatieve steekproef legden alle leerlingen van enkele klassen de lees- en luistertoets af. Het ging over 3957 leerlingen uit 259 klassen. De deelnemende klassen werden door het onderzoeksteam aangeduid. Daarbij werd gezorgd voor een representatieve spreiding van de leerlingen over de studierichtingen. De verdeling van de leerlingen over de studierichtingen binnen deze steekproef is vergelijkbaar met de verdeling ervan binnen de totale Vlaamse populatie tweedejaars in de derde graad aso, kso en tso. Studierichtingen die door weinig leerlingen worden gevolgd, zijn bijgevolg ook (bijna) niet vertegenwoordigd in de steekproef.

In de kso-scholen van de bijkomende steekproef namen alle leerlingen van het laatste jaar kso deel. In totaal waren dat 380 extra kso-leerlingen uit 27 klassen.

Zes leerlingen per school legden ook een spreekproef af. Deze leerlingen werden op toeval aangeduid door de onderzoekers. In totaal namen 888 leerlingen deel aan de praktische proef.

Figuur 1 – Overzicht van de deelnemende scholen

Hoe verliep de afname?

De leerkrachten van de school stonden in voor de afname van de schriftelijke toetsen. Ze werden in hun opdracht bijgestaan door een externe toetsassistent. De toetsassistent coördineerde de afname van de schriftelijke toetsen in de school en zag toe op het correcte verloop ervan.

De leerlingen legden in hun eigen klaslokaal of samen in een gemeenschappelijke ruimte een lees- en luistertoets af. De toetsafname bestond uit twee toetsblokken van twee lesuren met daartussen tien minuten pauze. In het eerste toetsblok werkten de leerlingen aan de leestoets. Ze kregen hiervoor vier losbladige teksten en een toetsboekje. Tijdens het tweede toetsblok bekeken en beluisterden de leerlingen klassikaal een dvd en losten ze bijbehorende vragen op in het tweede toetsboekje. Alle leerlingen kregen dezelfde toetsboekjes: één voor de leestoets en één voor de luistertoets.

Na de middag nam de toetsassistent bij zes leerlingen om de beurt een praktische proef van ongeveer 20 minuten af. De leerling kreeg tien minuten om zich voor te bereiden op deze spreekproef. Terwijl de toetsassistent bij de eerste leerling de spreekproef afnam, bereidde de tweede leerling zich voor.

De toetsassistent zorgde na de afname van de schriftelijke toetsen en de praktische proef voor de verzending van het toetsmateriaal naar het onderzoeksteam en bracht ook kort verslag uit. Het onderzoeksteam stond in voor de verwerking van de ingevulde vragenlijsten en toetsboekjes en analyseerde de resultaten.

3. Beschrijving van de steekproef

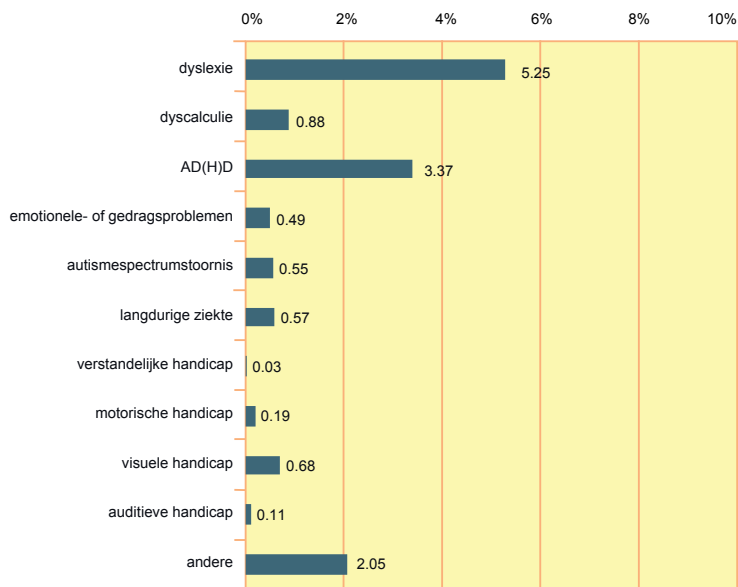
Op basis van de gegevens uit de achtergrondvragenlijsten en de administratieve gegevens van de scholen kunnen de leerlingen, de leerkrachten, de lessen Nederlands en de scholen in de steekproef op een aantal punten worden beschreven. De beschrijving van de algemene gegevens is gebaseerd op de representatieve steekproef van leerlingen. Bij informatie over de onderwijsvormen afzonderlijk is ook de bijkomende steekproef met extra kso-leerlingen mee opgenomen in de berekeningen.

De leerlingen en hun gezin

Geslacht. Er is een kleine meerderheid (52 procent) meisjes in de steekproef.

16

(Leer-)moeilijkheden. In de steekproef kampt 13 procent van de leerlingen met (leer-)moeilijkheden, een handicap of langdurige ziekte. Uit Figuur 2 blijkt dat volgens de ouders bij 5 procent van de leerlingen de diagnose dyslexie gesteld werd. AD(H)D is met 3 procent de tweede meest gestelde diagnose, gevolgd door andere niet-gespecificeerde problemen. In het kso zijn er meer leerlingen (26 procent) met gediagnosticeerde problemen dan in het tso (16 procent) of het aso (10 procent).

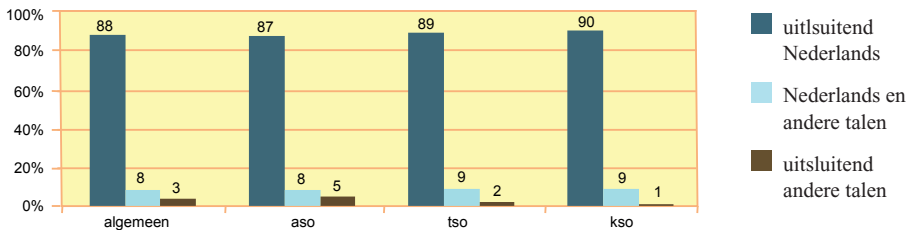
Figuur 2 – Percentage leerlingen dat volgens de ouders een diagnose heeft voor bepaalde (leer-)moeilijkheden, handicaps of langdurige ziekten

Woonplaats. Het merendeel van de leerlingen (96 procent) woont in Vlaanderen. Twee procent van de leerlingen woont in Brussel en telkens 1 procent in Wallonië of Nederland.

Taal. Uit Figuur 3 blijkt dat 88 procent van de leerlingen uitsluitend Nederlands spreekt met alle gezinsleden. Acht procent spreekt thuis Nederlands in combinatie met een andere taal, terwijl 3 procent in het gezin één of meerdere andere talen maar geen Nederlands spreekt. Er zijn geen grote verschillen tussen de verschillende onderwijsvormen wat thuistaal betreft.

Ook op het vlak van de moedertaal van de ouders en de taal die de leerlingen met hun vrienden spreken zijn er geen opvallende verschillen tussen de onderwijsvormen.

Volgens de meeste leerlingen hebben hun ouders Nederlands als moedertaal (88 procent van de vaders en 89 procent van de moeders). Zes procent van de vaders en 7 procent van de moeders hebben een andere moedertaal maar spreken wel vrij vlot of voldoende Nederlands. Ongeveer 4 procent van de vaders en 3 procent van de moeders spreken niet vlot Nederlands maar begrijpen het voldoende en 1 procent begrijpt helemaal geen Nederlands.

Figuur 3 – Verdeling van de leerlingen volgens thuistaal

Met vrienden spreekt 90 procent van de leerlingen uitsluitend Nederlands. Acht procent spreekt naast Nederlands ook één of meerdere andere talen met vrienden. De overige 2 procent spreekt met hen uitsluitend een andere taal.

Algemeen Nederlands. Het Algemeen Nederlands wordt thuis weinig gebruikt. Tien procent van de leerlingen spreekt thuis uitsluitend Algemeen Nederlands met alle gezinsleden. Acht procent spreekt naast Algemeen Nederlands ook tussentaal, dialect of een andere taal. De overige leerlingen spreken thuis geen Algemeen Nederlands. Zo spreekt 75 procent uitsluitend tussentaal of dialect met ouders en broers of zussen.

Buiten de lessen of buiten de school spreken de meeste leerlingen (85 procent) met hun medeleerlingen of vrienden uitsluitend tussentaal of dialect. Tien procent spreekt in die omstandigheden uitsluitend Algemeen Nederlands. De overigen spreken dan een vreemde taal, of spreken Algemeen Nederlands naast tussentaal of dialect.

Zich uitdrukken in vlot en verzorgd Nederlands. Bijna alle leerlingen vinden het belangrijk om zich uit te drukken in vlot en verzorgd Nederlands en om hun spreekstijl en woordkeuze aan te passen aan de situatie waarin ze zich bevinden. Ruim drie kwart van de leerlingen (78 procent) geeft aan zelden of nooit problemen te ondervinden om zich uit te drukken in vlot en verzorgd Nederlands. Bijna een vijfde van de leerlingen (18 procent) heeft hier soms problemen mee en 4 procent dikwijls tot altijd.

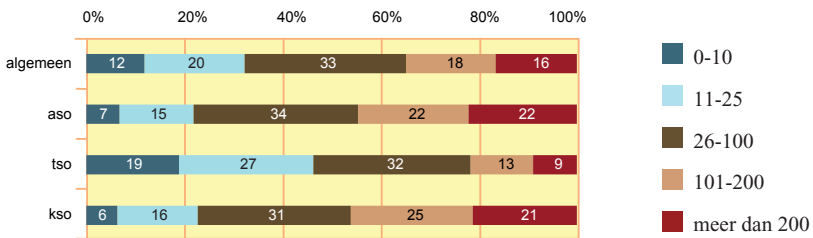
Onderwijsniveau en professionele situatie van de ouders. De meerderheid van de ouders heeft minstens een diploma hoger secundair onderwijs behaald. Het gaat om 81 procent van de vaders en 85 procent van de moeders, waarbij telkens iets meer dan de helft ook een vorm van hoger onderwijs heeft doorlopen. Vier procent van de vaders en moeders heeft hoogstens het lager onderwijs afgerond.

De meeste vaders (86 procent) werken voltijds tegenover 40 procent van de moeders. Drie procent van de vaders en 38 procent van de moeders werken deeltijds. Zeven procent van de vaders en 18 procent van de moeders zijn niet (meer) beroepsactief.

De meest voorkomende beroepen bij de vaders zijn bediende in het lager of middenkader (21 procent) en geschoolde arbeider (20 procent). Bij de moeders is dat bediende lager of middenkader (37 procent). Veertien procent van de moeders en 5 procent van de vaders geven les.

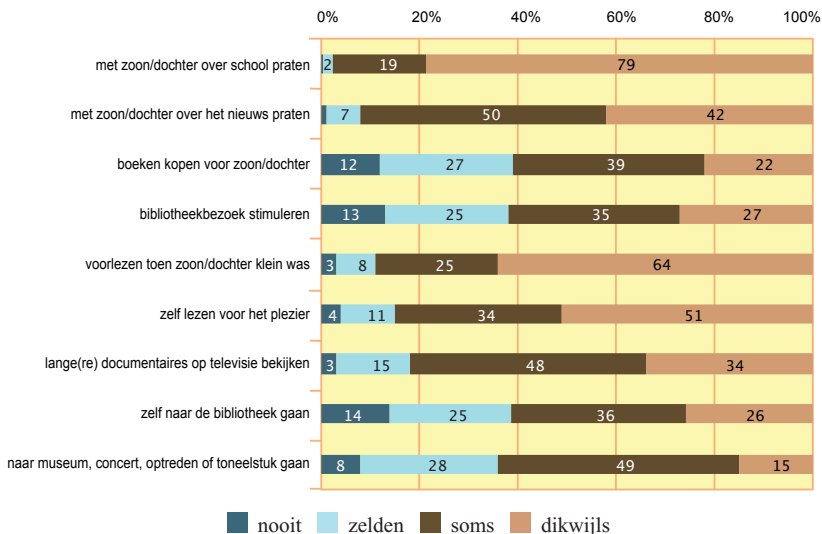
Studietoelage en vervangingsinkomen. Vijf procent van de vaders en 8 procent van de moeders zijn afhankelijk van een vervangingsinkomen. Ongeveer een vijfde van de deelnemende leerlingen krijgt een studietoelage. In het aso zijn er minder leerlingen met een studietoelage (16 procent) dan in het kso (21 procent) en het tso (25 procent).

Aantal boeken thuis. Om een zicht te krijgen op het cultureel kapitaal van het gezin werd aan de leerlingen gevraagd hoeveel boeken ze thuis hebben (Figuur 4). Bij 32 procent van de leerlingen zijn er thuis minder dan 25 boeken. Een derde zegt thuis tussen de 26 en de 100 boeken te hebben en iets meer dan een derde van de leerlingen heeft thuis meer dan honderd boeken. Leerlingen uit het tso hebben doorgaans minder boeken thuis dan leerlingen uit het aso of het kso.

Figuur 4 – Verdeling van de leerlingen volgens het aantal boeken dat ze thuis hebben

Stimulerend thuisklimaat. De meeste ouders praten dikwijls met hun zoon of dochter over de school (79 procent) of over het nieuws (42 procent). Bijna 40 procent van de ouders koopt zelden of nooit een boek voor hun zoon of dochter, gaat zelf zelden of nooit naar de bibliotheek en stimuleert evenmin het bibliotheekbezoek bij hun zoon of dochter. De meeste ouders lasen soms tot dikwijls voor toen hun kind klein was (89 procent) en lezen nu zelf ook soms tot dikwijls voor het plezier (85 procent). Iets meer dan 80 procent bekijkt soms of dikwijls lange(re) documentaires op televisie. Een derde van de ouders gaat zelden of nooit naar een museum, concert, optreden of toneelstuk (Figuur 5).

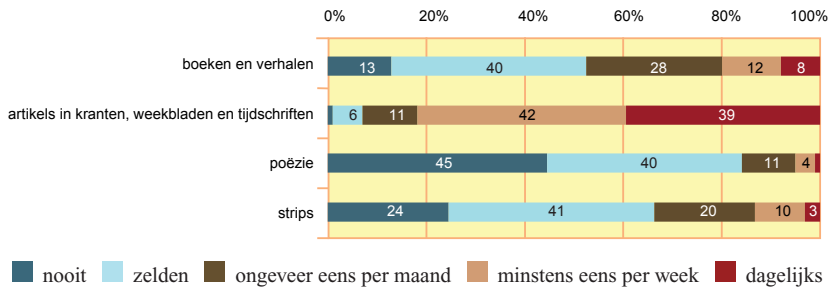
Figuur 5 - Verdeling van de leerlingen volgens de mate waarin ouders aangeven voor een stimulerend thuisclimaat te zorgen

Bibliotheekbezoek. Iets meer dan de helft van de leerlingen gaat regelmatig (minstens één of twee keer per maand) naar de bibliotheek voor schoolse doeleinden (53 procent). Een derde bezoekt de bibliotheek ook regelmatig uit eigen beweging.

In vergelijking met hun collega's uit het aso of het tso gaan meer kso-leerlingen uit eigen beweging of voor schoolse doeleinden naar de bibliotheek. Bijna drie kwart van de kso-leerlingen (73 procent) gaat regelmatig voor schoolse doeleinden naar de bibliotheek. Bij de aso-leerlingen is dat 60 procent en bij de tso-leerlingen 43 procent. Uit eigen beweging gaan 44 procent van de kso-leerlingen, 40 procent van de aso-leerlingen en 22 procent van de tso-leerlingen regelmatig naar de bibliotheek.

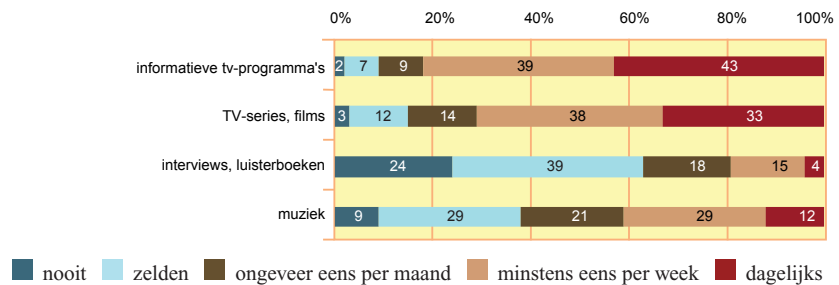
Lezen en luisteren tijdens de vrije tijd. Tijdens hun vrije tijd lezen de meeste leerlingen (81 procent) minstens wekelijks artikelen in kranten, weekbladen of tijdschriften (Figuur 6). Boeken, verhalen, strips en poëzie worden minder frequent gelezen. Bijna de helft van de leerlingen (48 procent) leest minstens maandelijks een boek of verhaal, voor strips is dat een derde van de leerlingen. Het merendeel van de leerlingen (85 procent) leest zelden of nooit poëzie tijdens de vrije tijd.

Voor het lezen van poëzie is er een wezenlijk verschil tussen de onderwijsvormen. Bijna een derde van de kso-leerlingen (31 procent) leest minstens een keer per maand poëzie. Bij aso-leerlingen is dat 16 procent en bij tso-leerlingen 13 procent.

Figuur 6 - Verdeling van de leerlingen volgens het aantal keer dat ze bepaalde teksten lezen tijdens hun vrije tijd

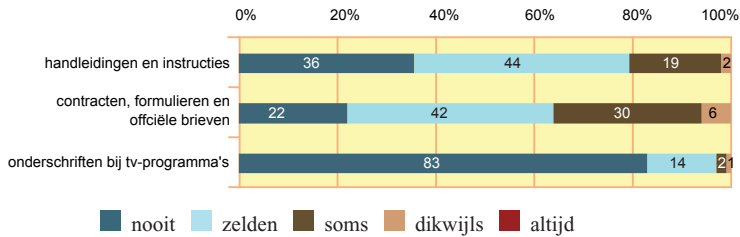
20 Uit Figuur 7 blijkt dat de meeste leerlingen minstens wekelijks naar Nederlandstalige informatieve tv-programma's (82 procent) of Nederlandstalige tv-series of films (71 procent) kijken. Tijdens hun vrije tijd beluistert 41 procent minstens wekelijks Nederlandstalige muziek. Bijna twee derde luistert zelden of nooit naar Nederlands-talige interviews of luisterboeken.

Figuur 7 - Verdeling van de leerlingen volgens het aantal keer dat ze bepaalde Nederlandstalige bronnen beluisteren tijdens hun vrije tijd

De meeste leerlingen (88 procent) praten met hun vrienden over interviews, gesprekken, filmpjes die ze beluisterden of bekeken. Minder dan de helft (48 procent) praat met vrienden over zaken die ze gelezen hebben en 62 procent vindt dat lezen voor de school hen niet stimuleert tot het lezen van andere boeken en teksten dan ze gewend zijn. Iets meer dan de helft (52 procent) heeft eigenlijk liever dat men hen informatie vertelt dan dat ze die zelf moeten lezen.

Problemen met lezen van bepaalde teksten. Van de leerlingen ondervindt 21 procent soms of dikwijls problemen met het lezen van handleidingen en instructies. Voor contracten, formulieren en officiële brieven is dat 36 procent. Drie procent heeft soms of dikwijls moeite met het lezen van ondertekeningen (Figuur 8).

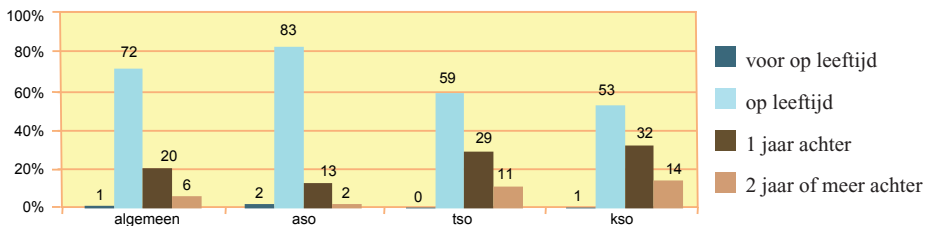

Figuur 8 – Percentage leerlingen dat aangeeft problemen te hebben bij het lezen van bepaalde teksten

Gebruik woordenboek of andere hulpmiddelen voor Nederlands. Bijna de helft van de leerlingen (44 procent) gebruikt thuis (bijna) nooit een woordenboek of andere hulpmiddelen voor Nederlands. Bij 42 procent is dat één of twee keer per maand. Twaalf procent van de leerlingen maakt er thuis één of twee keer per week gebruik van en iets meer dan 1 procent (bijna) elke dag.

De schoolloopbaan van de leerlingen

Leeftijd. De meerderheid van de leerlingen (72 procent) zit op leeftijd (Figuur 9). Twintig procent zit 1 jaar achter en 6 procent zit minstens 2 jaar achter op leeftijd. Eén procent van de leerlingen zit 1 jaar voor op leeftijd. Er zijn echter grote verschillen tussen de onderwijsvormen: in het aso heeft 15 procent van de leerlingen schoolse achterstand, in het tso 40 procent en in het kso 46 procent.

Figuur 9 – Verdeling van de leerlingen volgens leeftijd

Onderwijsvormen in tweede en derde graad. Op het einde van de derde graad zit 55 procent van de leerlingen uit de representatieve steekproef in het aso, 42 procent in het tso en 3 procent in het kso.

Nagenoeg alle leerlingen in de derde graad aso zaten in de tweede graad in dezelfde onderwijsvorm: zij behaalden hun getuigschrift van de tweede graad secundair onderwijs in het aso. In het tso en het kso zijn een aantal leerlingen tijdens hun schoolloopbaan veranderd van onderwijsvorm. Veertien procent van de tso-leerlingen behaalde het getuigschrift van de tweede graad in het aso en 1 procent in het kso. Bijna een kwart van de leerlingen in het kso behaalde het getuigschrift van de tweede graad in een andere onderwijsvorm: 17 procent in het aso en 9 procent in het tso.

Studierichtingen en optiegroepen. Aan de hand van de onderwijsvormen en de studierichtingen kunnen de leerlingen uit de steekproef ingedeeld worden in 12 optiegroepen, namelijk 5 optiegroepen binnen aso, 6 binnen tso en 1 kso-optiegroep.

Voor het aso zijn de optiegroepen samengesteld op basis van de eerste pool uit de naam van de studierichting (Tabel 1). De studierichting economie-wetenschappen is daarom ondergebracht in de optiegroep economie en niet in wetenschappen. De grootste aso-optiegroep is economie met 27 procent van de aso-leerlingen. Deze optiegroep bestaat uit de studierichtingen economie-moderne talen, economie-wiskunde en economie-wetenschappen. De optiegroep klassieke talen vertegenwoordigt 23 procent van de aso-leerlingen en 21 procent kiest voor een studierichting uit de optiegroep wetenschappen. Daarnaast volgt 18 procent humane wetenschappen en 11 procent volgt een studierichting uit de optiegroep moderne talen.

Tabel 1 – Percentage aso-leerlingen volgens optiegroep en studierichting

Studierichtingen per aso-optiegroep	% binnen aso
<i>economie</i>	26,58
economie-moderne talen	20,03
economie-wetenschappen	0,14
economie-wiskunde	6,41
<i>humane wetenschappen</i>	18,18
humane wetenschappen	18,18
<i>klassieke talen</i>	22,89
Grieks-Latijn	1,75
Grieks-moderne talen	0,05
Grieks-wetenschappen	0,46
Grieks-wiskunde	0,37
Latijn-moderne talen	7,98
Latijn-wetenschappen	4,52
Latijn-wiskunde	7,75
<i>moderne talen</i>	10,89
moderne talen-topsport	0,23
moderne talen-wetenschappen	8,77
moderne talen-wiskunde	1,89
<i>wetenschappen</i>	21,46
wetenschappen-sport	1,02
wetenschappen-wiskunde	20,44

In het technisch secundair onderwijs zijn de optiegroepen samengesteld op basis van de studiegebieden (Tabel 2). Binnen het tso zijn de optiegroepen (of studiegebieden) handel en personenzorg het populairst met respectievelijk 27 procent en 25 procent van de tso-leerlingen. Negentien procent van de tso-leerlingen kiest voor een studierichting uit het studiegebied mechanica-elektriciteit. Vijf procent volgt een studierichting uit de optiegroep sport en 4 procent kiest voor het studiegebied chemie. Bijna 20 procent van de tso-leerlingen volgt een studierichting uit één van de overige studiegebieden.

Tabel 2 – Percentage tso-leerlingen volgens optiegroep en studierichting

Studierichtingen per tso-optiegroep	% binnen tso
<i>chemie</i>	4,00
chemie	0,24
farmaceutisch-technisch assistent	0,42
techniek-wetenschappen	3,34
<i>handel</i>	27,40
boekhouden-informatica	5,19
handel	11,88
informaticabeheer	4,18
secretariaat-talen	6,15
<i>mechanica-elektriciteit</i>	19,16
elektriciteit-elektronica	2,03
elektrische installatietechnieken	2,93
elektromechanica	5,85
elektronische installatietechnieken	0,30
industriële ICT	0,24
industriële wetenschappen	4,36
mechanische vormgevingstechnieken	2,87
podiumtechnieken	0,60
<i>personenzorg</i>	24,72
gezondheids- en welzijnswetenschappen	2,99
jeugd- en gehandicaptenzorg	4,90
sociale en technische wetenschappen	16,84
<i>sport</i>	5,01
lichamelijke opvoeding en sport	4,54
topsport	0,48
<i>overige tso-studiegebieden</i>	19,70
autotechnieken	0,30
biotechnische wetenschappen	0,42
bouw- en houtkunde	1,01
bouwtechnieken	1,01
hotel	0,12
houttechnieken	2,63
multimedia	1,73
natuur- en landschapsbeheertechnieken	0,18
onthaal en public relations	3,22
printmedia	0,90
schoonheidsverzorging	3,94
tandtechnieken	0,60
textielproductietechnieken	0,18
toerisme	2,15
tuinbouwtechnieken	1,31

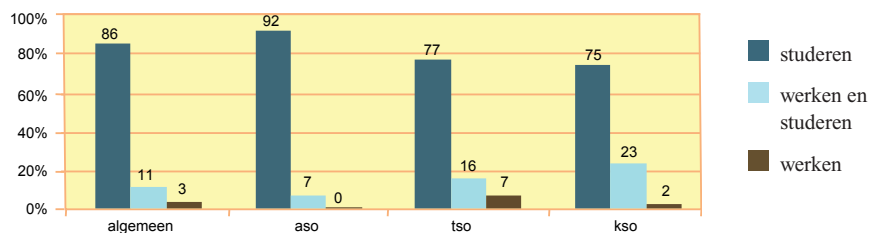
In de peiling zijn alle kso-leerlingen samengenomen in 1 optiegroep omdat procentueel maar een beperkt aantal leerlingen kunstsecundair onderwijs volgen.

In Tabel 3 wordt de verdeling van de studierichtingen voor alle kso-leerlingen in de peiling weergegeven. Bijna vier vijfde van de kso-leerlingen volgt een studierichting uit het studiegebied beeldende kunsten en één vijfde kiest voor het studiegebied podiumkunsten. Het aantal leerlingen in het studiegebied ballet is beperkt.

Tabel 3 – Percentage leerlingen in de kso-optiegroep volgens studiegebied en -richting

Studierichting in de kso-optiegroep	% binnen kso
<i>ballet</i>	1,82
ballet	1,01
modern ballet	0,81
<i>beeldende kunsten</i>	78,79
architecturale en binnenhuiskunst	20,81
architecturale vorming	4,04
artistieke opleiding	8,69
audiovisuele vorming	13,13
beeldende vorming	6,87
industriële kunst	1,62
toegepaste beeldende kunst	11,52
vrije beeldende kunst	11,11
<i>podiumkunsten</i>	20,39
dans	1,41
muziek	2,42
woordkunst-drama	16,57

Toekomstperspectief. Bijna drie kwart van de leerlingen (73 procent) weet al met zekerheid wat ze zullen doen nadat ze hun diploma secundair onderwijs hebben behaald. Figuur 10 geeft aan dat de overgrote meerderheid van deze leerlingen het volgende jaar verder gaat studeren: 92 procent van de aso-leerlingen, 77 procent van de tso-leerlingen en 75 procent van de kso-leerlingen. Zeven procent van de aso-leerlingen, 16 procent van de tso-leerlingen en 23 procent van de kso-leerlingen zullen werken en studeren combineren. Zeven procent van de tso-leerlingen en 2 procent van de kso-leerlingen stoppen met studeren.

Figuur 10 – Percentage leerlingen dat na het secundair onderwijs wil verder studeren of wil gaan werken

Bij hun verdere studies of in hun werk wil 42 procent van de leerlingen iets gaan doen in de sector gezondheid, welzijn en samenleving. Ongeveer een kwart heeft vooral

belangstelling voor natuur, techniek en wetenschappen. Bijna een vijfde heeft interesse voor de sector administratie, handel en economie en 16 procent voor kunst, talen en cultuur. In het aso en het tso gaat de voorkeur vooral uit naar gezondheid, welzijn en samenleving. De meeste kso-leerlingen willen binnen hun sector blijven (Tabel 4).

Tabel 4 – Percentage leerlingen volgens belangstellingsgebied voor verdere studies of werk

Belangstellingsgebied	algemeen	aso	tso	kso
Gezondheid, welzijn en samenleving	42	44	40	19
Administratie, handel en economie	19	20	19	4
Natuur, techniek en wetenschappen	23	18	30	6
Kunst, talen en cultuur	16	18	11	71

Van de leerlingen die van plan zijn om verder te studeren opteert 40 procent voor een professioneel gerichte bacheloropleiding aan een hogeschool. Een derde kiest voor een academisch gerichte bacheloropleiding aan een universiteit en 20 procent heeft interesse voor een academisch gerichte bachelor aan een hogeschool. Andere mogelijke vervolgopleidingen zoals secundair-na-secundair, syntra- of VDAB-opleidingen, opleidingen tot uniformberoepen en opleidingen in het buitenland worden slechts sporadisch gekozen.

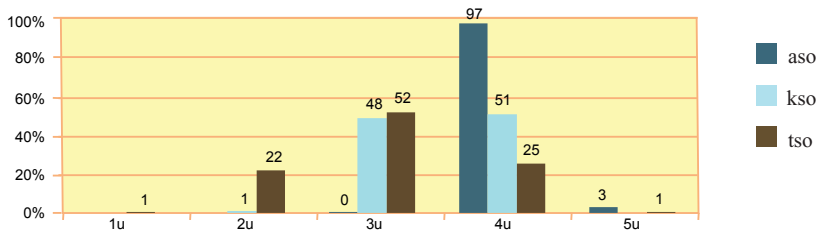
De meeste aso-leerlingen kiezen voor een academische bachelor. De meerderheid (55 procent) kiest voor een universitaire opleiding. In het kso en het tso worden universitaire opleidingen zeer weinig gekozen. In het tso opteert de meerderheid (60 procent) voor een professionele bachelor. In het kso kiest bijna de helft voor een academisch gerichte bachelor aan een hogeschool (Tabel 5).

Tabel 5 – Percentage leerlingen volgens vervolgopleiding

Opleiding	algemeen	aso	tso	kso
Academisch gerichte bachelor aan universiteit	33	55	4	6
Academisch gerichte bachelor aan hogeschool	20	17	22	48
Professioneel gerichte bachelor	40	25	60	38
Andere opleidingen	9	4	15	10

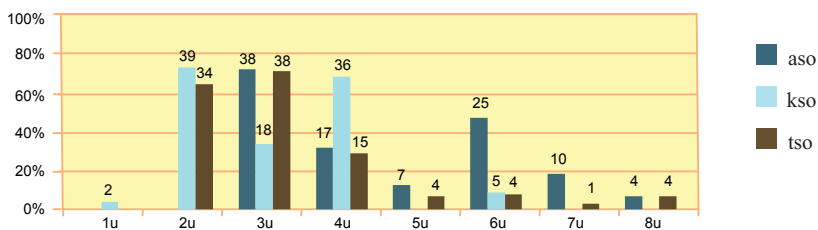
Aantal uren Nederlands. Bijna alle aso-leerlingen (97 procent) hebben vier uur Nederlands per week, de overigen hebben 5u per week (Figuur 11). In het kso heeft 51 procent van de leerlingen 4 uur Nederlands, in het tso is dat zo voor een kwart van de leerlingen. Ongeveer de helft van de tso-leerlingen (52 procent) en kso-leerlingen (48 procent) heeft drie uur Nederlands per week. Ongeveer een vijfde van de tso-leerlingen en 1 procent van de kso-leerlingen krijgen 2 uur Nederlands.

Iets meer dan een tiende van de tso- en kso-leerlingen en 3 procent van de aso-leerlingen hebben nog een ander vak waarin Nederlands centraal staat zoals Nederlandse correspondentie of expressie. Als aso- of tso-leerlingen een extra vak over Nederlands hebben, dan krijgen ze dat vak gemiddeld één uur per week. In het kso is dat dan gemiddeld vier uur per week.

Figuur 11 – Verdeling van de leerlingen volgens het aantal uren Nederlands per week

Aantal uren wiskunde. De leerlingen in het aso hebben gemiddeld het meeste uren wiskunde per week (Figuur 12). Bijna 40 procent van de aso-leerlingen heeft 6 of meer uren wiskunde per week, tegenover 9 procent in het tso en 5 procent in het kso. Bijna 40 procent van de aso-leerlingen volgt 3 of minder uren wiskunde per week. Voor de andere onderwijsvormen ligt dat percentage veel hoger, met 59 procent in het kso en 72 procent in het tso.

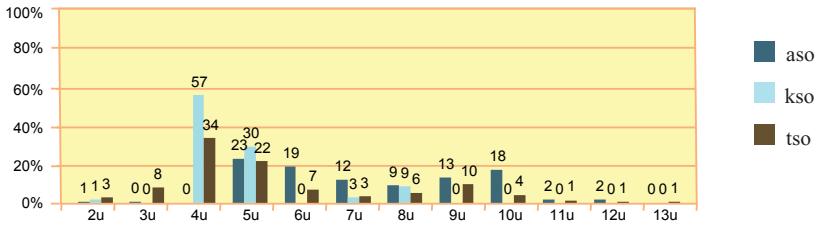

Figuur 12 – Verdeling van de leerlingen volgens het aantal uren wiskunde per week

Aantal uren moderne talen. Ook voor moderne talen hebben leerlingen in het aso gemiddeld meer lessen dan in de andere onderwijsvormen (Figuur 13). Bijna de helft van de aso-leerlingen (44 procent) heeft 8 of meer lessen moderne talen per week. Voor het tso is dat 23 procent en voor het kso 9 procent van de leerlingen. Eén procent van de aso-leerlingen heeft 2 à 4 uur moderne talen per week, tegenover bijna de helft van de tso-leerlingen (45 procent) en meer dan de helft van de kso-leerlingen (58 procent). Een derde van de tso- en kso-leerlingen volgt 5 à 7 uur moderne talen per week. In het aso is dat 54 procent van de leerlingen.

De leerkrachten Nederlands

Profiel. Het merendeel van de leerkrachten Nederlands in de steekproef zijn vrouwen (60 procent). Ze hebben gemiddeld bijna 19 jaar onderwijservaring, waarvan gemiddeld 18 jaar als leerkracht Nederlands, Nederlandse correspondentie of expressie.

Figuur 13 – Verdeling van de leerlingen volgens het aantal uren moderne talen per week

Diploma. De meeste leerkrachten (92 procent) hebben een diploma van Licentiaat Germaanse filologie of Licentiaat of Master taal- en letterkunde: Germaanse talen. Leerkrachten met een diploma Licentiaat of Master (Germaanse talen) hadden daarbij meestal Nederlands als hoofdtaal (87 procent). Twee procent van de leerkrachten Nederlands heeft een diploma regent, geaggregeerde lager secundair onderwijs voor het vak Nederlands of bachelor in het onderwijs: secundair onderwijs Nederlands. De overige 7 procent heeft een ander diploma.

Negentig procent van de leerkrachten behaalde een diploma van de academische lerarenopleiding, specifieke lerarenopleiding of aggregaat hoger secundair onderwijs bovenop hun diploma van master of licentiaat. De overige 10 procent heeft een bewijs van pedagogische bekwaamheid.

In bijna alle aso-classes krijgen de leerlingen Nederlands van een leerkracht met diploma Licentiaat Germaanse filologie of Licentiaat/Master taal- en letterkunde: Germaanse talen (99 procent). In het kso is dat bij 87 procent van de classes en in het tso bij 83 procent. De leerkrachten met een diploma regent of gelijkwaardig geven enkel les in het tso. De leerkrachten met een ander diploma geven in hoofdzaak Nederlands aan tso- en kso-classes: 1 procent van de aso-classes en 13 procent van de tso- en kso-classes krijgen Nederlands van een leerkracht met een ander diploma.

Graad- en taalcoördinator. Acht procent van de leerkrachten vervult naast zijn lesopdracht ook de functie van graadcoördinator in de derde graad van hun school. Ze zijn daarvoor gemiddeld drie en een half uur vrijgesteld van hun lesopdracht. Verder is 13 procent naast leraar Nederlands ook taalcoördinator op hun school. Hiervoor zijn ze gemiddeld anderhalf uur vrijgesteld van hun lesopdracht.

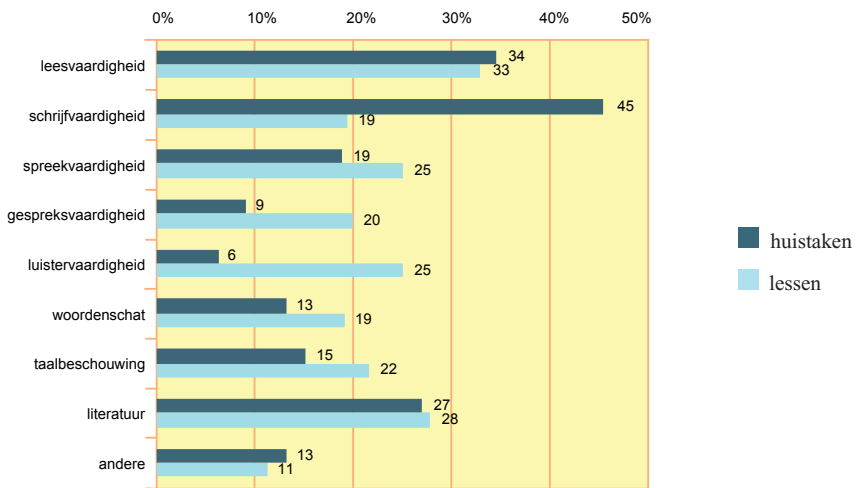
Het vak Nederlands

Aandacht voor de verschillende domeinen in de lessen en huistaken Nederlands.

Figuur 14 toont dat leesvaardigheid het meest aan bod komt in de lessen, namelijk in een derde ervan. Bovendien wordt in 28 procent van de lessen aandacht besteed aan literatuur. In een kwart van de lessen komt luistervaardigheid aan bod. Er wordt frequenter gewerkt aan spreekvaardigheid (25 procent) dan aan gespreksvaardigheid (20 procent). In 22 procent van de lessen is er aandacht voor taalbeschouwing. Woordenschat en schrijfvaardigheid komen elk in 19 procent van de lessen Nederlands

aan bod. In het kso komen spreek- en gespreksvaardigheid meer aan bod in de lessen dan in het aso en het tso. In de aso-lessen gaat duidelijk meer aandacht naar taalbeschouwing en literatuur dan in het kso en het tso.

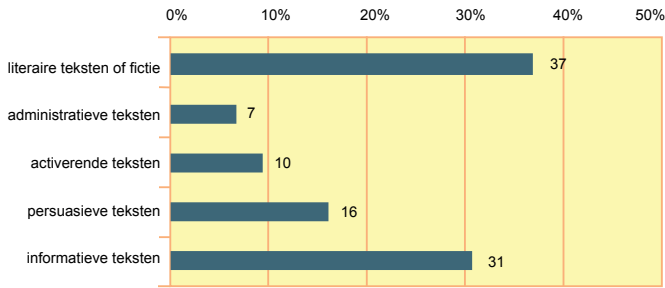
Bij de huistaken komt schrijfvaardigheid het meest aan bod, namelijk in 45 procent van de taken. Net als in de lessen gaat er ook bij de huistaken in verhouding veel aandacht naar leesvaardigheid (in 34 procent van de taken) en literatuur (27 procent). Gespreksvaardigheid (9 procent) komt ook in de huistaken minder aan bod dan spreekvaardigheid (19 procent). Taalbeschouwing (15 procent) en woordenschat (13 procent) komen wat minder voor in de huistaken. Aan luistervaardigheid wordt het minst aandacht besteed (6 procent). Bij kso-classes gaat meer aandacht naar leesvaardigheid dan in de taken van het aso of het tso. Schrijfvaardigheid en literatuur komen meer aan bod in de huistaken van aso- en kso-classes dan in de huistaken van tso-classes.

Figuur 14 – Mate waarin de verschillende domeinen aan bod komen tijdens de lessen Nederlands en in de huistaken voor Nederlands

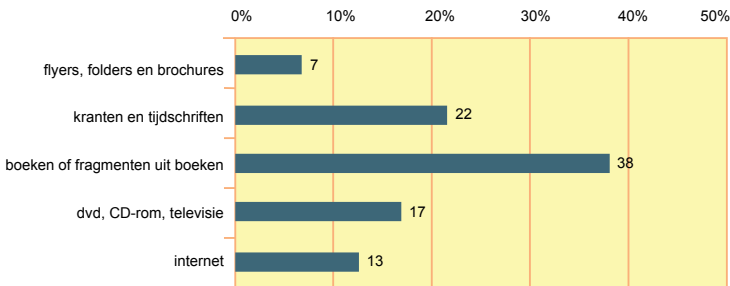
Verplichte lectuur. In het tso moeten leerlingen gemiddeld drie boeken per schooljaar lezen. In het aso en het kso zijn dat vier boeken. In 46 procent van de aso-classes, 44 procent van de kso-classes en 38 procent van de tso-classes bestaat deze verplichte lectuur niet enkel uit fictie.

Leesteksten. In gemiddeld 37 procent van de lessen werken de leerkrachten Nederlands voor lezen met literaire teksten of fictie. Informatieve teksten worden in 31 procent van de lessen gebruikt. Persuasieve teksten en zeker activerende en administratieve teksten komen heel wat minder voor (Figuur 15). Literaire teksten of fictie komen duidelijk meer aan bod in het aso en het kso dan in het tso. Voor de overige tekstsoorten is er geen opvallend verschil tussen de onderwijsvormen.

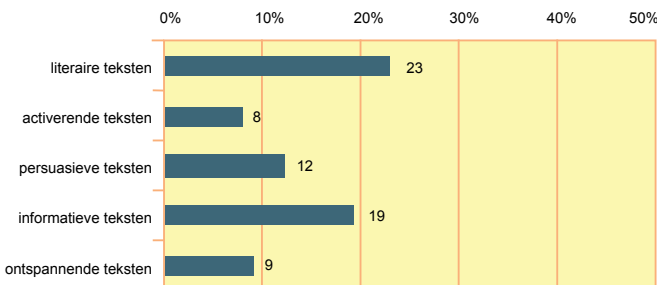
Figuur 15 – Aandeel van soorten leesteksten in de lessen Nederlands

Dragers van leesteksten. Door de relatief grote aandacht voor literaire en fictionele teksten is het niet verwonderlijk dat in de lessen vooral gewerkt wordt met (fragmenten uit) boeken (Figuur 16). In ongeveer één vijfde van de lessen worden kranten en/of tijdschriften gebruikt en bij 13 procent van de lessen wordt met het internet gewerkt.

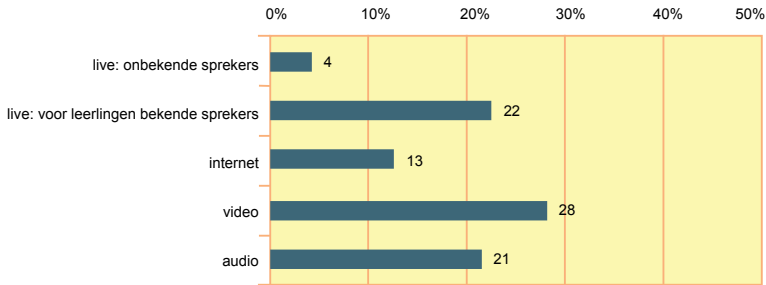
Figuur 16 – Aandeel van soorten dragers van leesteksten in de lessen Nederlands

Luisterteksten. Op het vlak van tekstsoorten worden voor luisteren gelijkaardige vaststellingen gedaan als bij lezen. Er wordt het meest gewerkt met literaire teksten en informatieve teksten en het minst met activerende teksten (Figuur 17). Net zoals bij lezen komen ook bij luisteren de literaire teksten minder aan bod in de tso-classes dan in de aso- en kso-classes.

Figuur 17 – Aandeel van soorten luisterteksten in de lessen Nederlands

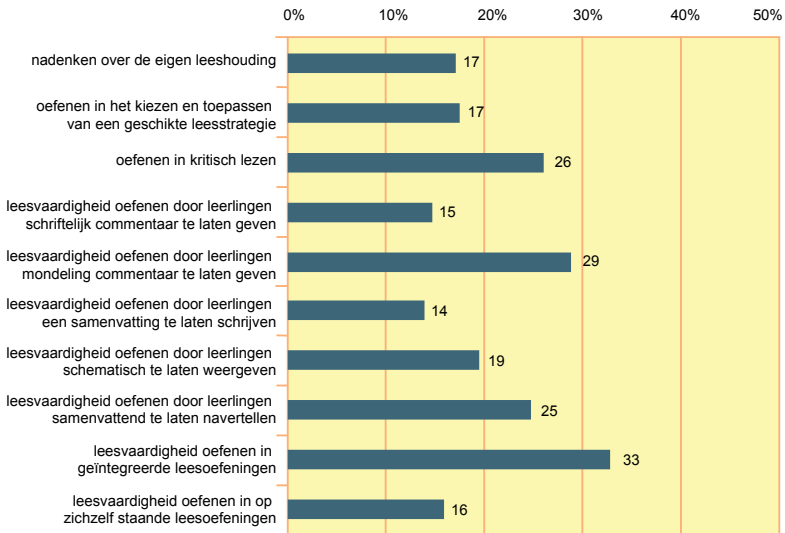
Dragers van luisterteksten. Bij luisteren wordt er voornamelijk gewerkt met video zoals televisie of dvd (gemiddeld in 28 procent van de lessen). Audio zoals radio en cd wordt in 21 procent van de lessen gebruikt. Als er gewerkt wordt met sprekers in de klas dan zijn dat meestal de leerkracht of de medeleerlingen. Zelden wordt een voor de leerlingen onbekende persoon uitgenodigd om te komen spreken (Figuur 18).

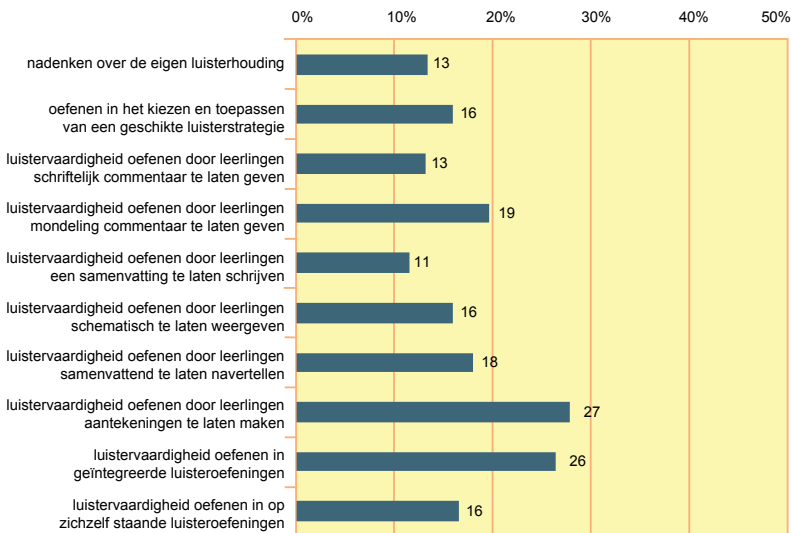
Figuur 18 – Aandeel van dragers van luisterteksten in de lessen Nederlands

Onderwijsleeractiviteiten: lezen. Volgens de leerkrachten wordt leesvaardigheid vooral geoefend in geïntegreerde leesoefeningen, door leerlingen mondeling commentaar te laten geven, door te oefenen in kritisch lezen en door de leerlingen samenvattend te laten navertellen. Er wordt minder gewerkt aan leesvaardigheid door leerlingen bijvoorbeeld een samenvatting, schriftelijke commentaar of schema op papier te laten zetten. In verhouding wordt ook minder gewerkt aan reflectie over de eigen leeshouding of aan het zoeken van een geschikte leesstrategie (Figuur 19). In kso-classes komen de verschillende onderwijsleeractiviteiten frequenter aan bod dan in aso- of tso-classes. In het aso wordt vaker gewerkt met geïntegreerde leesoefeningen en is er meer aandacht voor kritisch lezen dan in het tso.

Onderwijsleeractiviteiten: luisteren. Bij luistervaardigheid moeten leerlingen wel vaak aantekeningen maken bij wat ze beluisterden (in gemiddeld 27 procent van de lessen). Maar ook hier wordt het minst gewerkt met het schrijven van een samenvatting of commentaar of het maken van een schema. Net als bij leesvaardigheid komen voor luisteren geïntegreerde oefeningen relatief vaak aan bod. Er wordt minder gewerkt aan reflectie over de eigen luisterhouding en het zoeken van een adequate luisterstrategie (Figuur 20). In kso-classes komen geïntegreerde luisteroefeningen en luisterstrategieën duidelijk meer aan bod dan in aso- en tso-classes. In aso-classes wordt de luistervaardigheid dan weer meer geoefend door het maken van aantekeningen.

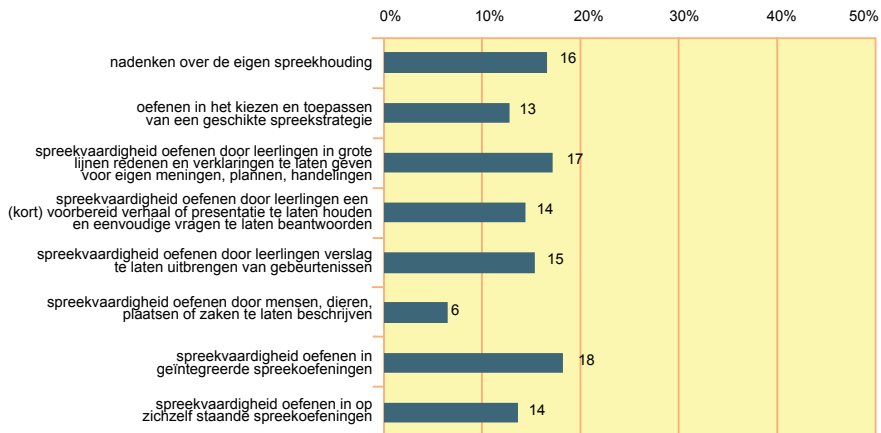

Figuur 19 - Wijze waarop aan leesvaardigheid gewerkt wordt tijdens de lessen

Figuur 20 – Wijze waarop aan luistervaardigheid gewerkt wordt tijdens de lessen

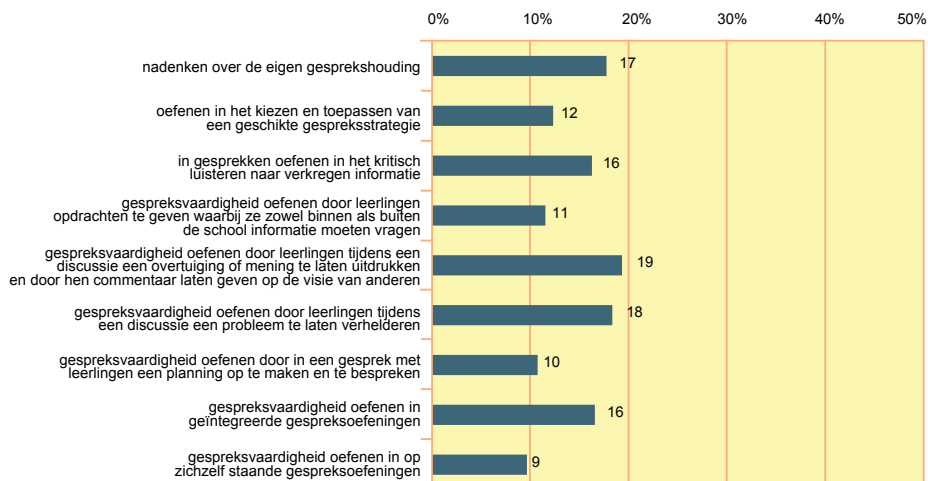
Onderwijsleeractiviteiten: spreken. Het oefenen van spreekvaardigheid in de lessen Nederlands gebeurt over het algemeen op een gevarieerde manier (Figuur 21). De meeste activiteiten komen ongeveer even veel aan bod. Het beschrijven van mensen, dieren, plaatsen of zaken gebeurt het minst. Net als bij lezen en luisteren is er ook bij spreken minder aandacht voor de strategiekeuze. Tussen de onderwijsvormen zijn er geen duidelijke verschillen.

Figuur 21 – Wijze waarop aan spreekvaardigheid gewerkt wordt tijdens de lessen

Onderwijsleeractiviteiten: gesprekken voeren. Net als spreekvaardigheid wordt gespreksvaardigheid gevarieerd aangepakt in de lessen Nederlands (Figuur 22). De gespreksvaardigheid wordt voornamelijk geoefend door leerlingen tijdens een discussie of overleg een overtuiging of mening, instemming of afkeuring te laten uitdrukken en hen commentaar te laten geven op de visie van anderen. Op zichzelf staande gespreksoefeningen en het maken en bespreken van een planning tijdens een gesprek komen minder voor. Dat geldt ook voor het vragen van informatie en het kiezen van een geschikte gespreksstrategie.

Het oefenen in op zichzelf staande gespreksoefeningen, in geïntegreerde gespreksoefeningen en door het verhelderen van een probleem in een discussie komt duidelijk meer aan bod in kso-klassen dan in aso- of tso-klassen. Gespreksstrategieën worden meer geoefend in het aso dan in het kso en het tso.

Figuur 22 – Wijze waarop aan gespreksvaardigheid gewerkt wordt tijdens de lessen

Lesmateriaal. De leerkrachten werken in gemiddeld 63 procent van de lessen met een handboek. In 43 procent van de lessen wordt gewerkt met zelf ontworpen materiaal. In het kso maken leerkrachten meer gebruik van zelf ontworpen materiaal dan in het aso en het tso.

Schoolbeleid

Vakwerkgroepwerking. Bijna alle leerkrachten (97 procent) geven aan dat er een vakwerkgroep Nederlands is op school.

Leerlijnen. Volgens de helft van de leerkrachten (49 procent) is er op hun school een leerlijn voor leesvaardigheid over alle graden heen. Bij 40 procent van de leerkrachten is deze leerlijn nog in ontwikkeling, terwijl er volgens 11 procent helemaal geen graadoverstijgende leerlijn is voor leesvaardigheid. Ook voor luister-, spreek- en schrijfvaardigheid, taalbeschouwing en literatuur is er volgens ongeveer de helft van de leerkrachten een leerlijn over alle graden heen. Voor gespreksvaardigheid geven minder leerkrachten (39 procent) aan dat er een leerlijn is. Voor het bestaan van leerlijnen binnen de derde graad worden gelijkaardige cijfers gevonden voor de verschillende vaardigheden.

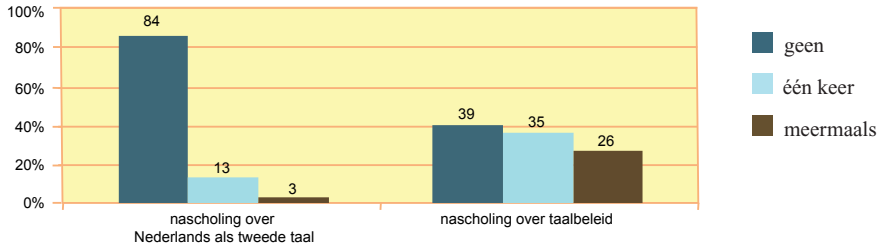
Aandacht voor leerdoelen van het vak Nederlands in andere schoolse activiteiten.

De meeste leerkrachten Nederlands geven aan dat er expliciete aandacht is voor de leerdoelen van het vak Nederlands in de vakoverschrijdende activiteiten (79 procent), in de geïntegreerde proef (75 procent) en in extra-murosactiviteiten (75 procent). Volgens 59 procent van de leerkrachten is er ook in andere vakken aandacht voor leerdoelen van hun vak. In het tso en het kso wordt in de vakoverschrijdende activiteiten meer aandacht besteed aan leerdoelen van het vak Nederlands dan in het aso.

Professionalisering. Twee derde van de leerkrachten leest een vaktijdschrift of een elektronische nieuwsbrief over het vak Nederlands. Een vijfde is lid van een vakcommunity of vakvereniging Nederlands.

Meer dan een kwart van de leerkrachten (28 procent) volgde de voorbije jaren gemiddeld twee tot vier keer per jaar nascholing voor Nederlands. Bij 49 procent is dat ongeveer 1 keer per jaar en bij 18 procent minder dan 1 keer per jaar. Vijf procent van de leerkrachten volgde de voorbije jaren geen nascholing over Nederlands.

Uit Figuur 23 blijkt dat 84 procent van de leerkrachten nog nooit een nascholing heeft gevolgd over Nederlands als tweede taal (NT2). Bij 19 procent is dat omdat ze geen leerlingen met een andere thuistaal in hun klas hebben. Nascholing over taalbeleid wordt duidelijk meer gevolgd: 61 procent volgde minstens een keer een nascholing over taalbeleid.

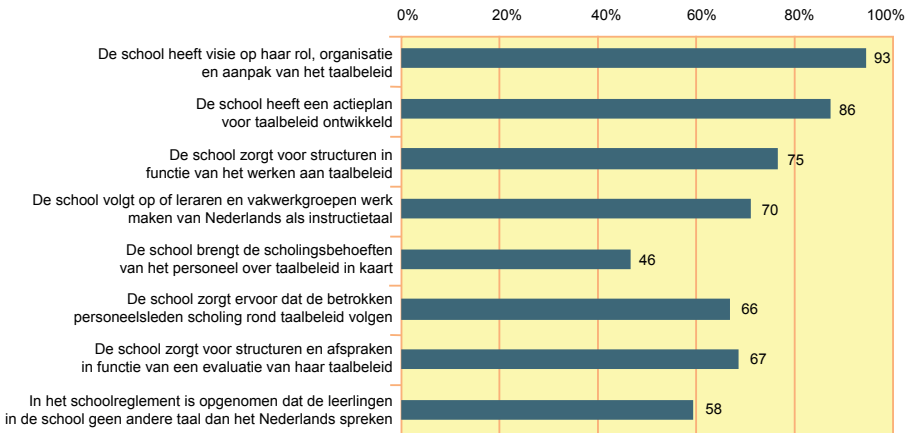

Figuur 23 – Mate waarin leerkrachten nascholing volgden over Nederlands als tweede taal of over taalbeleid

34

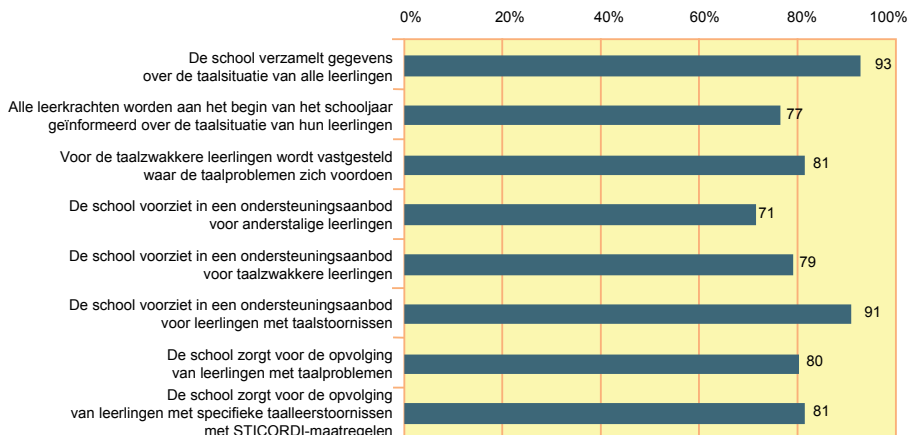
Visie, aanpak en betrokkenheid bij het taalbeleid. Over het algemeen vinden leerkrachten dat hun school een visie heeft op de organisatie en aanpak van het taalbeleid en de rol die de school daarbij speelt. Volgens 86 procent van de leerkrachten heeft de school hiervoor ook een actieplan ontwikkeld (Figuur 24). Minder leerkrachten vinden dat de school van dat taalbeleid ook werk maakt door de nodige structuren en opvolging of evaluatie ervan te voorzien. Minder dan de helft geeft aan dat de school de scholingsbehoeften van het personeel over taalbeleid in kaart brengt.

Twaalf procent van de leerkrachten Nederlands zegt helemaal niet betrokken te zijn bij de vormgeving van het taalbeleid in hun school. Bijna 60 procent is redelijk tot zeer betrokken bij het uitwerken van het taalbeleid.

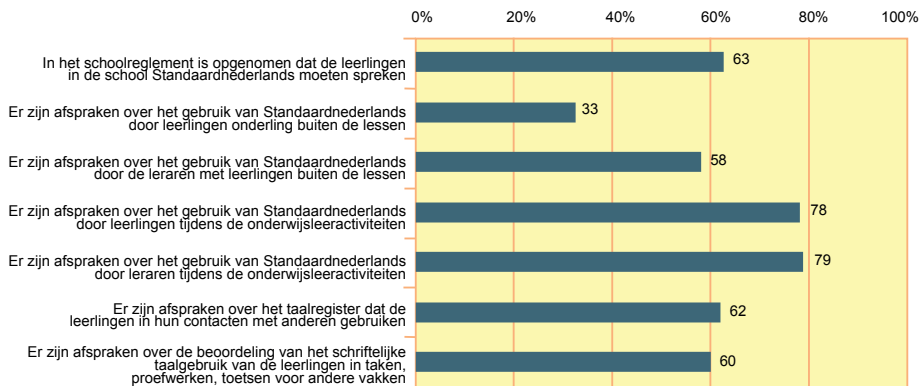
Figuur 24 – Visie en aanpak van het taalbeleid op school

Opvolging en ondersteuning van taalzwakkeren en van leerlingen met een andere thuistaal. De meeste leerkrachten geven aan dat de school op verschillende vlakken inspanningen levert om taalzwakkeren en leerlingen met een andere thuistaal te ondersteunen en op te volgen (Figuur 25).

Figuur 25 – Opvolging en ondersteuning van taalzwakkeren en leerlingen met een andere thuistaal

Afspraken over het gebruik van Standaardnederlands. Het merendeel van de leerkrachten geeft aan dat er op school afspraken zijn over het gebruik van Standaardnederlands tijdens onderwijsleeractiviteiten. Over het taalgebruik buiten de lessen, het taalregister en de beoordeling van het schriftelijke taalgebruik zijn er dan weer minder afspraken (Figuur 26).

Figuur 26 – Afspraken over het gebruik van Standaardnederlands op school

Gebruik Standaardnederlands in de lessen. De meerderheid van de leerkrachten (89 procent) spreekt altijd Standaardnederlands in de lessen. Elf procent doet dit meestal en slechts 1 leerkracht soms. Geen enkele leerkracht zegt dit nooit te doen.

Ruim twee derde van de leerlingen (71 procent) geeft aan tijdens de lessen Algemeen Nederlands te spreken met de leerkracht Nederlands. Minder leerlingen (55 procent) spreken Algemeen Nederlands met leerkrachten van andere vakken. Leerlingen uit

het kso spreken duidelijk minder Algemeen Nederlands met hun leerkrachten dan leerlingen uit het aso en het tso.

De scholen

Tabel 6 geeft een samenvattende beschrijving van de scholen in de steekproef. Iets meer dan drie kwart van de scholen behoort tot het vrij onderwijs. Ongeveer 40 procent van de scholen heeft een aso-bovenbouw. Ongeveer een vijfde van de scholen heeft een multilaterale bovenbouw (21 procent). Bij de overige 39 procent bestaat de bovenbouw hoofdzakelijk uit bso/kso/tso-studierichtingen. Meer dan de helft van de deelnemende scholen ligt niet in een stad. In de steekproef is de provincie Antwerpen het sterkst vertegenwoordigd en de provincie Limburg het minst. De verschillen tussen de scholen in de steekproef voor deze kenmerken weerspiegelen de verschillen tussen de scholen in de totale populatie van Vlaamse secundaire scholen met een derde graad aso, kso of tso.

36

Tabel 6 – Beschrijving van de scholen in de steekproef

Schoolkenmerken	% scholen in de steekproef	Gemiddelde concentratiegraad (%)
<i>Schooltype</i>		
school met aso-bovenbouw	40	23
school met multilaterale bovenbouw	21	39
school met bso/kso/tso-bovenbouw	39	47
<i>Onderwijsnet</i>		
officieel (gesubsidieerd) onderwijs	23	47
vrij gesubsidieerd onderwijs	77	32
<i>Verstedelijkingsgraad</i>		
niet-verstedelijkt gebied	55	35
stad	45	36
<i>Provincie</i>		
Antwerpen	27	34
Limburg	15	43
Oost-Vlaanderen	21	40
Vlaams-Brabant	18	26
West-Vlaanderen	18	36

In het kader van het beleid voor gelijke onderwijskansen (GOK) krijgen scholen extra lestijden op basis van gegevens over hun GOK-concentratiegraad in het schooljaar 2008-2009. De concentratiegraad van een school is gelijk aan het percentage GOK-leerlingen in de school. GOK-leerlingen hebben een minder gunstige sociaal-economische situatie: hun thuistaal is niet het Nederlands, het gezin leeft van een vervangingsinkomen, het gezin behoort tot de trekkende bevolking, de moeder is laaggeschoold, of de leerling werd buiten het gezin geplaatst. Bij de steekproefscholen bedraagt de concentratiegraad gemiddeld 36 procent. Uit Tabel 6 blijkt dat scholen uit het officieel onderwijs, scholen met een bso/kso/tso-bovenbouw en Limburgse scholen gemiddeld een hogere concentratiegraad hebben.

4. Van toetsresultaat tot uitspraak over de eindtermen

Om op basis van de resultaten op de peilingstoetsen een uitspraak te doen over het beheersen van de eindtermen, moet per toets eerst een minimumprestatie worden vastgelegd. Dit gebeurt aan de hand van meetschalen waarop zowel de leerlingen als de toetsopgaven zijn gesitueerd. Deskundigen uit het onderwijs bepalen het vereiste minimumniveau per toets door een onderscheid te maken tussen opgaven die de leerlingen moeten beheersen om de eindtermen te halen en opgaven die verder gaan dan het vereiste minimumniveau. Leerlingen die op de meetschaal boven deze minimumnorm gesitueerd zijn, behalen de eindtermen.

Voor de schriftelijke toetsen over lezen en luisteren zijn meetschalen ontwikkeld waarop een minimumnorm is geplaatst. Voor de praktische proef over spreken is deze werkwijze niet mogelijk. Bij de spreekproef wordt aan de hand van gedetailleerde beoordelingscriteria nagegaan in welke mate leerlingen een aantal inhoudelijke en talige doelstellingen bereiken.

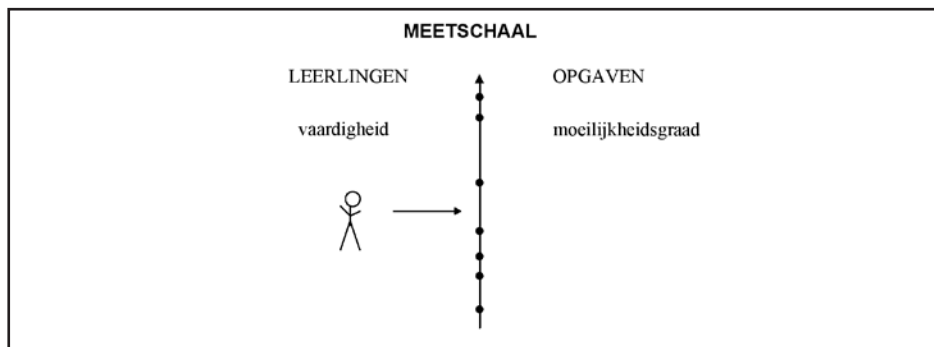
37

De schriftelijke toetsen

Voor de schriftelijke toetsen wordt in een aantal stappen toegewerkt naar een uitspraak over het behalen van de eindtermen. Centraal in deze benadering staat de meetschaal en het vastleggen van een toetsnorm. Voor lezen en voor luisteren werd in voorafgaand onderzoek een meetschaal opgesteld en een toetsnorm vastgelegd. Het principe van de meetschaal en het vastleggen van de toetsnorm wordt hieronder toegelicht.

Eerste stap: van toetsresultaten naar een meetschaal

Op een meetschaal worden zowel de toetsopgaven als de leerlingen weergegeven (Figuur 27). Een meetschaal is te vergelijken met een ladder. De sporten van de ladder verwijzen naar de toetsopgaven. Hoe hoger de opgaven op de ladder staan, hoe moeilijker ze zijn. Maar de sporten van de toetsladder staan niet altijd op dezelfde afstand van elkaar: sommige opgaven liggen qua moeilijkheidsgraad bijvoorbeeld erg dicht bij elkaar. Op de meetschaal staan ook de leerlingen in toenemende mate van vaardigheid. Ze staan op die sport van de toetsladder die het best hun vaardigheid in het domein weerspiegelt. Opgaven die op de meetschaal onder de leerling staan, heeft de leerling onder de knie. Opgaven die op de meetschaal boven de leerling staan, gaan op dat moment zijn of haar petje te boven. Hoe goed een leerling in dit model een opgave beheerst, wordt uitgedrukt in kansen. Zo houdt het model rekening met de mogelijkheid dat een vaardige leerling ook wel eens een makkelijke opgave foutief oplost.

Figuur 27 - Het principe van een meetschaal. De bolletjes op de lijn zijn de opgaven. Het pijltje geeft de plaats van een leerling weer ten opzichte van de opgaven.

38

Tweede stap: het minimumniveau vertalen in opgaven

Toelichting. De eindtermen bepalen voor een bepaald vakgebied of vakoverschrijdend thema wat leerlingen minstens moeten beheersen aan het einde van de derde graad secundair onderwijs. Ze beschrijven de minimumdoelen in algemene bewoordingen. Daarbij is niet meteen duidelijk hoe een minimumdoel zich vertaalt in concrete toetsopgaven. Voor elk vakgebied, vakoverschrijdend thema en elke eindterm kan men immers heel gemakkelijke opgaven formuleren, maar ook heel moeilijke. De eindtermen zelf geven niet aan tot welke moeilijkheidsgraad leerlingen de opgaven uit het vakgebied of vakoverschrijdend thema moeten beheersen.

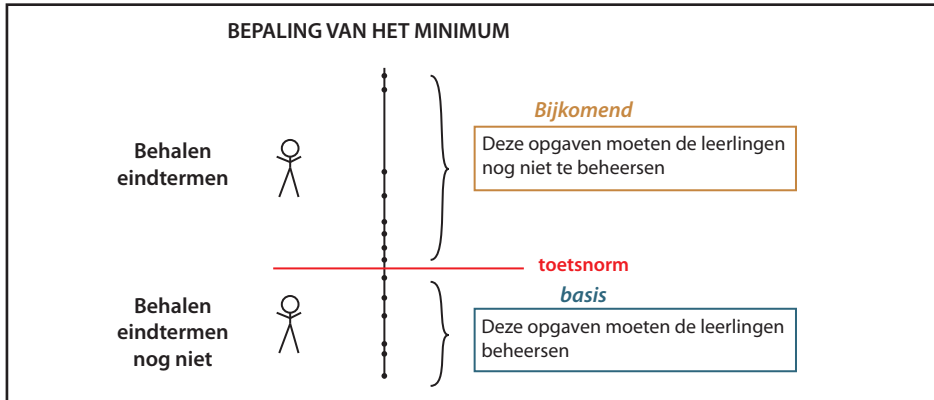
Opdeling van de toetsopgaven. Aan een groep deskundigen (leraren, pedagogisch begeleiders, inspecteurs, beleidsmakers en lerarenopleiders) werd gevraagd om de meetschalen te bestuderen. Op basis van een inhoudelijke analyse van de opgaven hebben zij op de meetschaal een toetsnorm aangeduid. Een toetsnorm bepaalt hoe hoog leerlingen ten minste moeten scoren, met andere woorden welke opgaven ze ten minste moeten beheersen om de eindtermen te bereiken. De toetsnorm verdeelt de meetschaal in twee groepen van opgaven: basisopgaven en bijkomende opgaven (Tabel 8).

Tabel 8. Kenmerken van basisopgaven en bijkomende opgaven op de meetschaal.

<i>Basisopgaven</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Deze opgaven geven het minimumniveau van de eindtermen weer. • De leerlingen moeten deze opgaven beheersen om de eindtermen te behalen.
<i>Bijkomende opgaven</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Deze opgaven zijn moeilijker dan het vereiste minimumniveau. Ze gaan dus verder dan wat de eindtermen beogen. • Leerlingen die de eindtermen net halen, hoeven deze opgaven niet te beheersen.

In bijlage staan voor beide meetschalen de getoetste eindtermen en enkele voorbeeldopgaven. Daarbij wordt telkens aangegeven of het om een basisopgave of een bijkomende opgave gaat.

Opdeling van de leerlingen. De toetsnorm werd bepaald aan de hand van de opgaven op de meetschaal. Omdat ook de leerlingen op die meetschaal worden weergegeven, verdeelt de toetsnorm hen in twee groepen. Leerlingen die boven de toetsnorm zitten, bereiken de eindtermen. De andere leerlingen beheersen de eindtermen nog niet. Figuur 28 geeft de logica van de toetsnorm, met een opdeling van opgaven en leerlingen, schematisch weer.

Figuur 28 – De toetsnorm met een opdeling van toetsopgaven en leerlingen

De praktische proef spreken

Door de aard van de opdracht is het voor de praktische proef niet mogelijk om de procedure van de meetschaal te volgen. Onder andere op basis van de eindtermen werden een aantal inhoudelijke en talige doelstellingen opgesteld die kenmerkend zijn voor een goed sollicitatiegesprek. Om na te gaan of leerlingen deze doelstellingen bereiken, werden de sollicitatiegesprekken beoordeeld door de toetsassistenten en door leraren Nederlands. Zij maakten hiervoor gebruik van een gedetailleerde set beoordelingscriteria.

In de bijlage wordt het verloop van deze praktische proef geïllustreerd met de instructies voor de leerlingen en de gespreksleidraad voor de toetsassistenten.

5. De resultaten op de schriftelijke toetsen

Op het einde van de derde graad algemeen, technisch en kunstsecundair onderwijs bereikt in totaal 83 procent van de leerlingen de getoetste eindtermen over lezen en luisteren.

Niet alle leerlingen beheersen de eindtermen even goed. Zo presteren meisjes minder goed voor luisteren en scoren leerlingen met dyslexie minder goed voor lezen. Nederlandstalige leerlingen doen het beter voor lezen en luisteren dan leerlingen die thuis of met hun vrienden (ook) één of meer vreemde talen spreken. Ook een stimulerend thuisklimaat hangt samen met betere prestaties. Voor beide vaardigheden presteren kso- en tso-leerlingen minder goed op de toetsen dan aso-leerlingen. Binnen de onderwijsvormen zijn er ook prestatieverschillen tussen de optiegroepen. Ongeacht de studierichting blijken leerlingen beter te presteren voor beide vaardigheden naarmate ze meer uren Nederlands of wiskunde krijgen.

Uit het onderzoek naar verschillen tussen leerlingen, klassen en scholen komt naar voren dat de verschillen tussen leerlingen groter zijn dan die tussen klassen en scholen. De aanwezige school- en klasverschillen hangen ook samen met het leerlingenpubliek. Scholen met een hoog percentage GOK-leerlingen presteren bijvoorbeeld gemiddeld lager voor luisteren. Als men rekening houdt met een aantal kenmerken van de leerlingenpopulatie blijven er duidelijk minder verschillen tussen scholen over. De overblijvende schoolverschillen kunnen wijzen op verschillen in doelmatigheid tussen scholen voor Nederlands.

40

Hoeveel leerlingen beheersen de eindtermen?

Resultaten voor het Vlaamse onderwijs als geheel

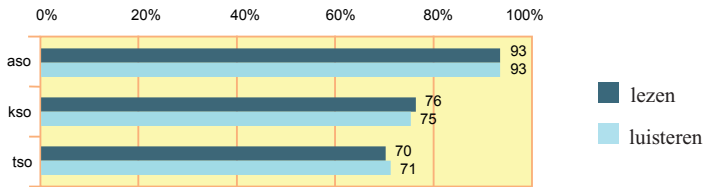
Zowel voor lezen als voor luisteren behaalt 83 procent van de leerlingen de getoetste eindtermen. Deze leerlingen beschikken over de nodige maatschappelijke taalvaardigheid om op het vlak van lezen en luisteren zelfstandig te kunnen functioneren in de maatschappij.

Dat resultaat ligt wat lager dan het oordeel van de leerkrachten over hun deelnemende leerlingen. Aan de leerkrachten werd gevraagd om in te schatten welke leerlingen de eindtermen lezen en luisteren bereiken. Volgens de leerkrachten haalt 95 procent van de leerlingen de eindtermen luisteren en 93 procent de eindtermen lezen.

Resultaten per onderwijsvorm en per optiegroep

In het aso bereikt 93 procent van de leerlingen de eindtermen voor beide vaardigheden. In het kso is dat ongeveer drie kwart van de leerlingen en in het tso 7 op de 10 leerlingen (Figuur 29).

De leerkrachten zelf verwachten dat 97 procent van hun aso-leerlingen, 95 procent van hun kso-leerlingen en 92 procent van hun tso-leerlingen de eindtermen luisteren bereiken. Voor lezen ligt dat percentage iets lager, namelijk 95 procent voor de aso-leerlingen, 93 procent voor de kso-leerlingen en 91 procent voor de tso-leerlingen. De leerkrachten overschatten dus het aantal leerlingen dat de eindtermen voor deze vaardigheden in werkelijkheid beheerst en dat vooral in het kso en het tso.

Figuur 29 – Percentage leerlingen uit aso, kso en tso dat de eindtermen voor lezen en luisteren haalt

Tabel 9 geeft een beeld van de resultaten per optiegroep. In het aso bereiken bijna alle leerlingen uit de optiegroep klassieke talen de eindtermen. De overige aso-optiegroepen presteren rond het gemiddelde voor het aso. Enkel de leerlingen uit humane wetenschappen doen het met 88 procent iets minder goed. Binnen het tso is de variatie tussen de optiegroepen groter. Ongeveer 80 procent van de leerlingen uit het studiegebied chemie beheerst de eindtermen voor lezen en luisteren. In de studiegebieden handel, mechanica-elektriciteit, personenzorg en sport beheerst ongeveer 70 à 75 procent van de leerlingen de eindtermen voor lezen of luisteren. Leerlingen uit de optiegroep die gevormd wordt door minder vaak gekozen tso-studiegebieden presteren doorgaans minder goed. Van deze groep bereikt 63 procent de eindtermen luisteren en 55 procent de eindtermen lezen.

De resultaten voor lezen en luisteren lijken erg sterk op elkaar. Voor de meeste optiegroepen zijn de resultaten voor beide vaardigheden (bijna) identiek. Enkel in bepaalde tso-studiegebieden zijn er verschillen tussen de vaardigheden. Zo doen leerlingen uit handel het beter voor lezen dan voor luisteren, terwijl het bij mechanica-elektriciteit en de groep ‘overige tso-studiegebieden’ net omgekeerd is.

Tabel 9. Percentage leerlingen dat de eindtermen lezen en luisteren beheerst per optiegroep

	lezen	luisteren
<i>aso</i>	93	93
economie	92	92
humane wetenschappen	88	88
klassieke talen	97	97
moderne talen	94	94
wetenschappen	95	94
<i>tso</i>	70	71
chemie	79	81
handel	76	70
mechanica-elektriciteit	70	75
personenzorg	74	74
sport	71	69
overige tso-studiegebieden	55	63
<i>kso</i>	76	75

Analyse van de verschillen tussen leerlingen, klassen en scholen

Met statistische analyses werd nagegaan of er systematische verschillen zijn tussen scholen en tussen klassen binnen scholen. Kwaliteitsvol onderwijs houdt immers niet alleen in dat een voldoende hoog percentage leerlingen de eindtermen haalt, maar ook dat er geen grote verschillen zijn in de mate waarin scholen – gesteld dat ze dezelfde populatie zouden hebben – de eindtermen bij hun leerlingen realiseren. Als er verschillen worden vastgesteld, dan kan ook worden onderzocht met welke leerling-, klas- of schoolkenmerken deze verschillen samenhangen.

Zijn er prestatieverschillen tussen klassen en scholen?

Scholen verschillen onderling in de lees- en luisterprestaties van hun leerlingen uit het zesde jaar aso, kso en tso: voor lezen hangt 16 procent van de prestatieverschillen tussen leerlingen samen met de school waar ze naartoe gaan. Voor luisteren is dat 19 procent. Ook klassen binnen scholen verschillen onderling, zij het in mindere mate. Deze klasverschillen omvatten 12 procent van de prestatieverschillen tussen leerlingen voor zowel lezen als luisteren. Het grootste deel van de prestatieverschillen is toe te schrijven aan verschillen tussen de leerlingen zelf: 72 procent voor lezen en 70 procent voor luisteren.

Waarmee hangen deze prestatieverschillen samen?

Er werd reeds eerder aangegeven dat verschillende leerlingkenmerken samenhangen. Zo gaan bijvoorbeeld meer aso-leerlingen uit eigen beweging naar de bibliotheek dan leerlingen uit tso-studierichtingen. Mogelijk geven de betere gemiddelde toetsprestaties van leerlingen die uit eigen beweging naar de bibliotheek gaan dus niet alleen het effect weer van bibliotheekbezoek, maar weerspiegelen ze onrechtstreeks ook het effect van de onderwijsvorm. Voor een meer zuivere interpretatie van de prestatieverschillen tussen leerlinggroepen is het dus nodig om statistisch te controleren voor de onrechtstreekse invloeden van andere leerlingkenmerken. Concreet wordt aan de hand van statistische modellen nagegaan wat het effect is van een bepaald kenmerk (bijvoorbeeld bibliotheekbezoek) indien de leerlingen in andere opzichten aan elkaar gelijk zouden zijn (bijvoorbeeld voor onderwijsvorm). Op die manier kan onderzocht worden of bibliotheekbezoek nog steeds samenhangt met betere prestaties op de peilingstoetsen voor leerlingen die in dezelfde onderwijsvorm zitten.

Wanneer wordt nagegaan of een bepaald kenmerk samenhangt met prestatieverschillen, wordt in dit onderzoek statistisch gecorrigeerd voor de kenmerken in Tabel 10.

Tabel 11 geeft aan welke kenmerken samenhangen met gemiddeld betere (+) of minder goede (-) toetsprestaties voor lezen en/of luisteren. Een positief effect wijst erop dat leerlingen met dat kenmerk een hogere kans hebben om een gemiddelde toetsopgave juist op te lossen dan leerlingen die niet in die situatie zitten. Bij een negatief effect is de kans op succes voor leerlingen met het kenmerk lager dan voor leerlingen zonder dat kenmerk. De gevonden effecten uit deze tabel worden hieronder beschreven. Er

wordt daarbij een onderscheid gemaakt tussen kenmerken van de leerlingen en hun gezin, van de leerkrachten en van de school.

Tabel 10. Leerling- en schoolkenmerken waarvoor gecorrigeerd wordt bij de vergelijking tussen leerlingen en scholen

Leerlingkenmerken	Schoolkenmerken
Geslacht	Schooltype
Leeftijd	Onderwijsnet
Thuis taal	Verstedelijkingsgraad
Aantal boeken thuis	GOK concentratiegraad
Leermoeilijkheden	
Optiegroep	
Sociaal-economische status van het gezin	

Welke kenmerken van de leerlingen en hun gezin maken een verschil?

- In het zesde jaar aso, kso en tso presteren jongens gemiddeld beter dan meisjes voor luisteren. Voor lezen is er geen verschil tussen jongens en meisjes.
- Leerlingen met dyslexie presteren minder goed voor lezen dan leerlingen zonder diagnose voor (leer-)moeilijkheden, handicaps of langdurige ziekten. Leerlingen met een stoornis in het autismespectrum presteren beter voor luisteren dan leerlingen zonder gediagnosticeerde problemen.
- De vertrouwdheid van de leerlingen met het Nederlands heeft een invloed op hun toetsprestaties.
 - Leerlingen die thuis één of meer vreemde talen (al dan niet in combinatie met Nederlands) spreken, behalen gemiddeld een lagere score voor lezen en luisteren dan leerlingen die met hun ouders en broers of zussen uitsluitend Nederlands spreken. Bovenop dit effect van thuistaal hebben ook de taal die de leerling met zijn vrienden spreekt en de moedertaal van de ouders een invloed.
 - Leerlingen die met hun vrienden één of meer vreemde talen spreken (al dan niet in combinatie met Nederlands) halen gemiddeld een lagere score voor beide vaardigheden dan leerlingen die met hun vrienden uitsluitend Nederlands spreken. Dit effect van taal met de vrienden blijft wanneer rekening gehouden wordt met invloed van de thuistaal. Dat betekent dat leerlingen die met hun vrienden een vreemde taal spreken gemiddeld minder goed presteren op de peilingstoetsen dan leerlingen die uitsluitend Nederlands spreken met hun vrienden, zelfs als deze twee groepen dezelfde thuistaal zouden hebben.
 - Leerlingen waarvan de vader/moeder het Nederlands niet als moedertaal heeft, doen het minder goed voor lezen en luisteren dan leerlingen waarvan de ouders Nederlands als moedertaal hebben. Ook hier gaat het om een effect bovenop de invloed van thuistaal: zowel thuistaal als de moedertaal van de ouders hangen samen met verschillen in toetsprestaties.

- Leerlingen die in Brussel wonen doen het minder goed voor lezen dan leerlingen die in Vlaanderen wonen. Voor luisteren is er geen verschil.
- Ook kenmerken van de gezinssituatie van de leerlingen hangen samen met hun prestaties op de peiling.
 - Hoe meer boeken leerlingen thuis hebben, hoe beter ze presteren voor lezen en luisteren. Het aantal boeken thuis geeft een indicatie van het cultureel kapitaal van het gezin. Opmerkelijk bij deze peiling is dat het cultureel kapitaal van het gezin een grotere invloed heeft dan de socio-economische status. Op zich presteren leerlingen uit een gezin met een gunstigere sociaal-economische status wel beter voor lezen en luisteren dan leerlingen uit een gezin met een minder gunstige sociaal-economische situatie. Wanneer echter wordt rekening gehouden met het cultureel kapitaal van het gezin, dan verdwijnt het effect van de socio-economische status nagenoeg volledig. Het resterende effect van socio-economische status werkt dan zelfs in omgekeerde richting. Wanneer twee leerlingen vergeleken worden met thuis een vergelijkbaar niveau van cultureel kapitaal, dan doet de leerling uit een gezin met een gunstigere sociaal-economische status het iets minder goed voor lezen en is er geen verschil meer voor luisteren.
 - Naarmate het thuisklimaat meer stimulerend is, presteren de leerlingen beter voor beide vaardigheden. Het stimulerende thuisklimaat omvat onder meer dat ouders vaker boeken voor hun kinderen kopen, vaker over de school en over het nieuws praten met hun kinderen, bibliotheekbezoek meer stimuleren, zelf vaker voor hun plezier lezen of naar culturele activiteiten gaan.
- Leesplezier hangt samen met de prestaties voor lezen of luisteren.
 - Leerlingen die (bijna) nooit uit eigen beweging naar de bibliotheek gaan, doen het minder goed voor beide vaardigheden dan leerlingen die dit wel doen. Het effect van bibliotheekbezoek blijft dus gelden wanneer de optiegroep mee in rekening wordt gebracht.
 - Leerlingen die tijdens hun vrije tijd nooit boeken of verhalen lezen, presteren minder goed voor lezen dan leerlingen die dit wel doen.
 - Leerlingen die tijdens hun vrije tijd nooit artikels in kranten, tijdschriften of weekbladen lezen, halen minder goede resultaten voor lezen dan leerlingen die zulke artikels minstens één keer per week lezen.
 - Leerlingen die duidelijk liever hebben dat men informatie aan hen vertelt dan dat ze het zelf moeten lezen, doen het minder goed voor lezen dan leerlingen die de informatie liever zelf lezen.
 - Leerlingen die helemaal niet vinden dat lezen voor de school hen stimuleert tot het lezen van andere boeken of teksten dan ze gewend zijn, doen het minder goed voor lezen dan de meeste andere leerlingen.

- Leerlingen die aangeven nooit of nauwelijks met hun vrienden te praten over wat ze gelezen hebben, doen het minder goed voor lezen dan de anderen.
- Problemen met Nederlands of met het lezen van bepaalde teksten hangen samen met minder goede toetsprestaties:
 - Leerlingen die minstens één of twee keer per week gebruik maken van één of andere hulpbron voor Nederlands (bijvoorbeeld een woordenboek) presteren voor lezen en luisteren minder goed dan leerlingen die dat (bijna) nooit doen.
 - Leerlingen die aangeven toch af en toe problemen te hebben bij het lezen van handleidingen, contracten en formulieren doen het minder goed op de leestoets dan leerlingen die hier nooit problemen bij ondervinden.
 - Leerlingen die nooit problemen hebben bij het lezen van onderschreven bij tv-programma's presteren beter voor lezen dan leerlingen die hier wel problemen bij ondervinden.
- De prestaties op de lees- of luistertoetsen hangen ook samen met het belang dat de leerling hecht aan het spreken van vlot en verzorgd Nederlands en de eventuele problemen die de leerling daarbij heeft.
 - Leerlingen die aangeven dat ze thuis, in en buiten de lessen enkel tussentaal of dialect spreken doen het beter voor luisteren dan leerlingen die beweren dat ze in deze situaties uitsluitend Algemeen Nederlands spreken.
 - Leerlingen die het heel belangrijk vinden om zich te kunnen uitdrukken in vlot en verzorgd Nederlands doen het beter voor lezen dan leerlingen die dat niet belangrijk vinden.
 - Leerlingen die soms, dikwijls of altijd problemen hebben om zich uit te drukken in vlot en verzorgd Nederlands, doen het minder goed voor lezen dan leerlingen die daar zelden of nooit problemen mee hebben. Voor luisteren presteren leerlingen die nooit moeilijkheden bij ondervinden bij het zich uitdrukken in vlot en verzorgd Nederlands beter dan de leerlingen die daar wel problemen bij ondervinden.

Welke leerkrachtkenmerken maken een verschil?

De bevraagde leerkrachtkenmerken vertonen geen duidelijke samenhang met prestatieverschillen tussen leerlingen.

Welke kenmerken van de schoolloopbaan maken een verschil?

- Leerlingen uit de derde graad kso of tso die een getuigschrift van de tweede graad secundair onderwijs behaalden in de tweede graad aso doen het zowel voor lezen als voor luisteren beter dan hun collega's die dit getuigschrift behaalden in de tweede graad kso of tso.
- In Figuren 30 en 31 worden de gemiddelde prestaties van de optiegroepen met elkaar vergeleken voor lezen en luisteren. De gemiddelde prestatie van de optiegroepen werd aangegeven met een bolletje. Rond elk gemiddelde staat met

een horizontaal lijntje een betrouwbaarheidsinterval getekend. Dat interval wijst op de statistische onzekerheid rond het prestatiegemiddelde van een optiegroep. Enkel optiegroepen waarvan de betrouwbaarheidsintervallen niet overlappen verschillen van elkaar in prestaties. De optiegroep economie heeft geen horizontaal lijntje omdat deze groep als referentiegroep genomen werd. De prestaties van de optiegroep economie kunnen vergeleken worden met die van de andere optiegroepen door na te gaan of het bolletje van de economie-leerlingen binnen het betrouwbaarheidsinterval van een optiegroep valt.

Uit deze figuren blijkt dat aso-leerlingen zowel voor lezen als voor luisteren beter presteren dan de leerlingen uit het kso en het tso. Er is geen verschil in gemiddelde prestaties tussen kso- en tso-leerlingen. Evenmin zijn er statistisch betrouwbare verschillen tussen leerlingen uit de verschillende tso-studiegebieden. Binnen aso zijn die er wel. Leerlingen uit de optiegroepen klassieke talen en wetenschappen presteren beter voor beide vaardigheden dan leerlingen uit de optiegroep economie. Leerlingen uit moderne talen halen enkel voor lezen betere resultaten dan de leerlingen uit de optiegroep economie. Leerlingen uit humane wetenschappen presteren voor beide vaardigheden op een vergelijkbaar niveau met de economie-leerlingen.

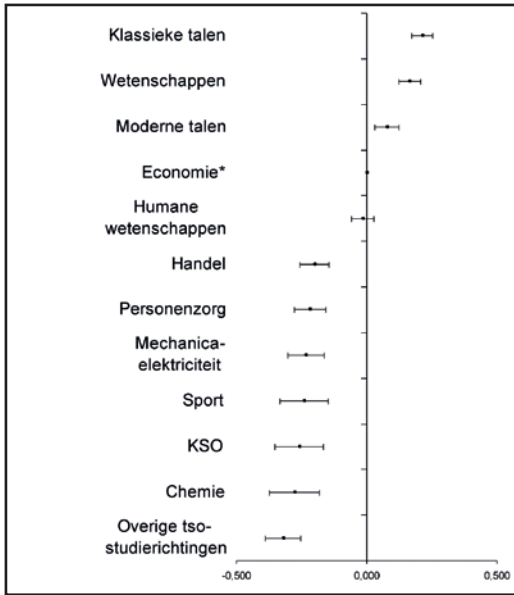
46

- Hoe meer uren wiskunde of Nederlands de leerlingen volgen, hoe beter ze presteren voor zowel lezen als luisteren. Dat effect blijft bestaan, zelfs als rekening gehouden wordt met de optiegroep van de leerlingen. Bovenop de optiegroep is dus ook nog het aantal uren Nederlands en wiskunde belangrijk.

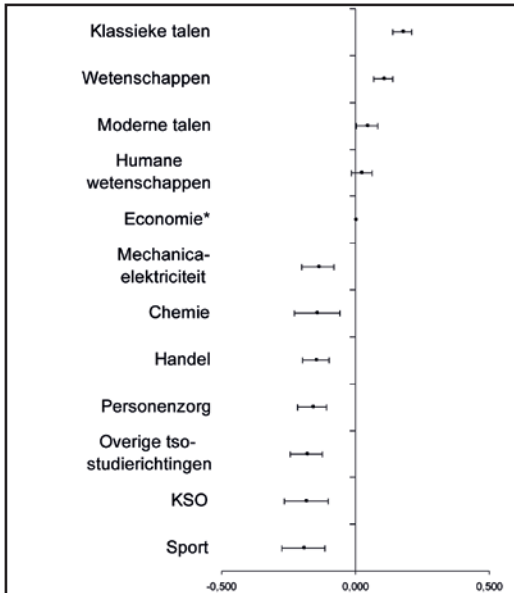
Welke schoolkenmerken maken een verschil?

De meeste bevroegde schoolkenmerken hangen niet samen met verschillen in toetsprestaties. Ook de aspecten van het taalbeleid op school waarover de leerkrachten bevroegd werden (bijvoorbeeld visie op en aanpak van het taalbeleid, afspraken over het gebruik van Standaardnederlands op school, het beleid over de opvolging en ondersteuning van taalzwakkeren en van leerlingen met een andere thuistaal) vertonen geen samenhang met betere of minder goede toetsprestaties van leerlingen. Enkel de volgende kenmerken hangen samen met de leesprestaties:

- Leerlingen in scholen van het officiële onderwijsnet (bestaande uit gemeenschaps-onderwijs en officieel gesubsidieerd onderwijs) behalen gemiddeld lagere scores voor lezen dan leerlingen uit scholen van het vrij gesubsidieerd onderwijs.
- Hoe hoger de concentratiegraad van GOK-leerlingen in een school, hoe lager de leerlingen gemiddeld scoren voor lezen.

Figuur 30 – Onderlinge vergelijking van de leesprestaties van de verschillende optiegroepen

Figuur 31 – Onderlinge vergelijking van de luisterprestaties van de verschillende optiegroepen

Tabel 11. Overzicht van de kenmerken die de kans om een lees- of luisteropgave op te lossen verhogen (+) of verlagen (-)

Kenmerken van de leerlingen en het gezin	lezen	luisteren
<i>Jongens</i>		+
<i>Beperking bij het leren (t.o.v. geen)</i>		
• dyslexie	-	
• stoornis in het autismespectrum		+
<i>Vertrouwdheid met het Nederlands</i>		
• thuis één of meerdere vreemde talen spreken al dan niet in combinatie met Nederlands (t.o.v. uitsluitend Nederlands)	-	-
• vader/moeder met andere moedertaal dan het Nederlands (t.o.v. ouders met Nederlands als moedertaal)	-	-
• met vrienden één of meer vreemde talen spreken al dan niet in combinatie met Nederlands (t.o.v. uitsluitend Nederlands)	-	-
• in Brussel wonen (t.o.v. in Vlaanderen)	-	
<i>Gezinsituatie</i>		
• meer boeken thuis (t.o.v. minder dan 10 boeken)	+	+
• stimulerend thuisklimaat	+	+
• gunstige sociaal-economische situatie van het gezin	-	
<i>Leesplezier</i>		
• (bijna) nooit bibliotheek bezoeken uit eigen beweging (t.o.v. leerlingen die dat wel doen)	-	-
• nooit boeken of verhalen lezen tijdens de vrije tijd (t.o.v. leerlingen die dat wel doen)	-	
• nooit artikels in kranten, tijdschriften of weekbladen lezen in de vrije tijd (t.o.v. minstens één keer per week artikels lezen)	-	
• leerling die duidelijk liever heeft dat men hem informatie vertelt dan ze zelf te moeten lezen (t.o.v. voorkeur voor zelf lezen van informatie)	-	
• leerling die vindt dat lezen voor school helemaal niet stimuleert tot het lezen van andere boeken/teksten dan hij gewend is (t.o.v. de meeste andere leerlingen)	-	
• nooit of nauwelijks met hun vrienden praten over wat ze gelezen hebben (t.o.v. leerlingen die dat wel doen)	-	
<i>Problemen met lezen of met het lezen van bepaalde teksten</i>		
• minstens één of twee keer per week gebruik maken van één of andere hulpbron voor Nederlands zoals een woordenboek (t.o.v. (bijna) nooit)	-	-
• af en toe problemen bij het lezen van handleidingen, contracten en formulieren (t.o.v. nooit)	-	
• nooit problemen bij het lezen van ondertekeningen bij tv-programma's (t.o.v. wel problemen)	+	

Kenmerken van de leerlingen en het gezin	lezen	luisteren
<i>Vlot en verzorgd Nederlands</i>		
• thuis, in en buiten de lessen enkel tussentaal of dialect spreken (t.o.v. uitsluitend Algemeen Nederlands)		+
• leerling vindt het heel belangrijk om zich te kunnen uitdrukken in vlot en verzorgd Nederlands (t.o.v. niet belangrijk)	+	
• soms, dikwijls of altijd problemen bij het zich uitdrukken in vlot en verzorgd Nederlands (t.o.v. zelden of nooit problemen)	-	
• nooit problemen bij het zich uitdrukken in vlot en verzorgd Nederlands (t.o.v. wel problemen)		+
Kenmerken van de schoolloopbaan	lezen	luisteren
<i>kso/tso-leerlingen die getuigschrift 2e graad behaalden in het aso (t.o.v. kso/tso-leerlingen die getuigschrift 2e graad behaalden in het kso of tso)</i>	+	+
<i>Optiegroep (t.o.v. optiegroep economie)</i>		
• klassieke talen	+	+
• wetenschappen	+	+
• moderne talen	+	
• chemie	-	-
• handel	-	-
• mechanica-elektriciteit	-	-
• personenzorg	-	-
• sport	-	-
• overige tso-studiegebieden	-	-
• kso-studierichtingen	-	-
<i>Meer uren wiskunde per week</i>	+	+
<i>Meer uren Nederlands per week</i>	+	+
Schoolkenmerken		
<i>Hoger percentage GOK-leerlingen</i>	-	
<i>Officiële net (t.o.v. vrij onderwijs)</i>	-	

De verschillen tussen scholen

Om na te gaan in welke mate scholen van elkaar verschillen in toetsprestaties voor lezen en luisteren, wordt voor elke school het gemiddelde van de toetsprestaties van de deelnemende leerlingen berekend. In Figuur 32a en 33a worden de verschillen tussen scholen voor hun ruwe gemiddelde score weergegeven. De scholen met de laagste gemiddelde score bevinden zich links in de figuur en die met de hoogste gemiddelde score rechts. De horizontale stippellijn geeft het algemene Vlaamse gemiddelde aan. Rond elk schoolgemiddelde staat met een verticaal lijntje een betrouwbaarheidsinterval. Dat interval wijst op de statistische onzekerheid rond het schoolgemiddelde. Enkel scholen waarbij het betrouwbaarheidsinterval helemaal boven of onder het Vlaamse gemiddelde valt, zijn voor 95 procent zeker dat hun school hogere of lagere resultaten haalt dan het Vlaamse gemiddelde. Op basis van de ruwe resultaten voor lezen doen acht scholen het beter en doen zeven scholen het minder goed dan het

Vlaamse gemiddelde. Voor luisteren doen 10 scholen het beter en presteren 11 scholen minder goed.

Een vergelijking enkel op basis van ruwe schoolgemiddelden is misschien niet helemaal fair. Er zijn immers verschillen in de leerlingenpopulaties van de verschillende scholen. Als de ene school gemiddeld betere toetsprestaties heeft dan de andere, ligt dat misschien eerder aan het feit dat ze geen anderstalige leerlingen heeft of aan haar lage concentratie GOK-leerlingen dan aan de kwaliteit van haar onderwijs. Om scholen op een meer faire manier met elkaar te vergelijken, moet rekening gehouden worden met een aantal achtergrondkenmerken van de leerlingen in een school.

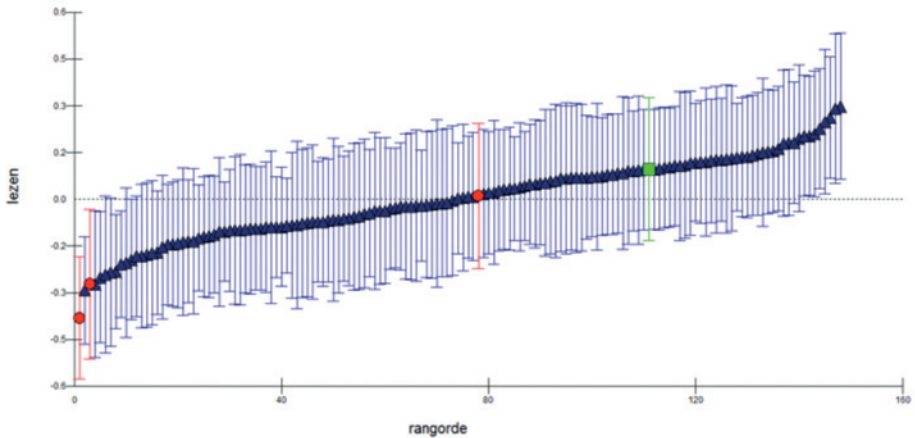
50

Dat kan door gecorrigeerde schoolgemiddelden te berekenen, zoals weergegeven in Figuur 32b en 33b. Deze gemiddelden geven de verschillen tussen scholen weer na statistische correctie voor die kenmerken van leerlingen en scholen waarop de scholen niet steeds een invloed hebben, maar die wel een invloed (kunnen) hebben op de prestaties. Deze kenmerken zijn weergegeven in Tabel 10. Op die manier geven de gecorrigeerde gemiddelden de scholen een beeld van waar ze staan ten opzichte van scholen met een vergelijkbaar leerlingenpubliek en een vergelijkbare schoolcontext. De verschillen die er zijn tussen deze scholen kunnen wijzen op verschillen in doelmatigheid van de scholen in de getoetste vaardigheden.

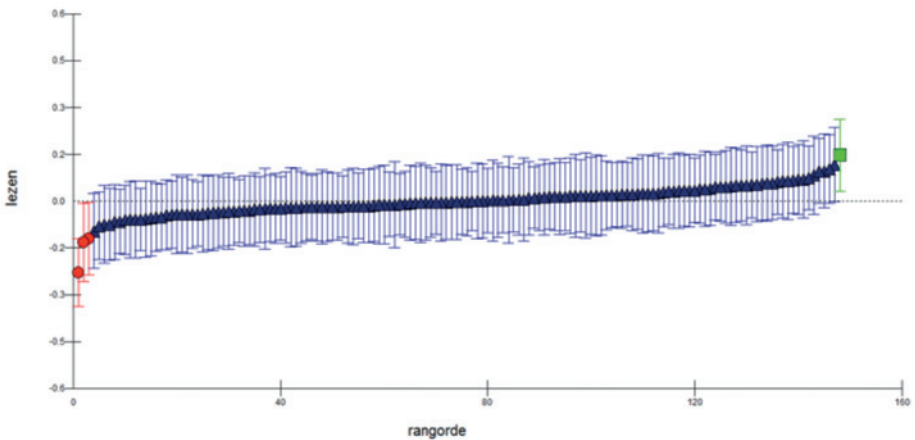
Uit de vergelijking van Figuur 32a met Figuur 32b en van Figuur 33a met Figuur 33b blijkt dat voor beide vaardigheden de verschillen tussen scholen kleiner worden wanneer men rekening houdt met de achtergrondkenmerken. De schoolgemiddelden komen dicht bij elkaar te liggen na de correctie. Merk op dat de positie van een school kan veranderen als er rekening gehouden wordt met een aantal achtergrondkenmerken van de leerlingen en de school. Zo kan een school het na controle goed doen in vergelijking met andere gelijkaardige scholen, terwijl ze geen hoge score haalt in de ruwe resultaten.

Nadat rekening gehouden werd met een aantal kenmerken van de leerlingenpopulatie en van de schoolcontext zijn er beduidend minder scholen die in positieve of negatieve zin het verschil maken. Voor lezen is er nog één school die in positieve zin het verschil maakt en doen drie scholen het minder goed dan vergelijkbare scholen. Voor luisteren presteert één school minder goed dan vergelijkbare scholen.

Lezen
(a)

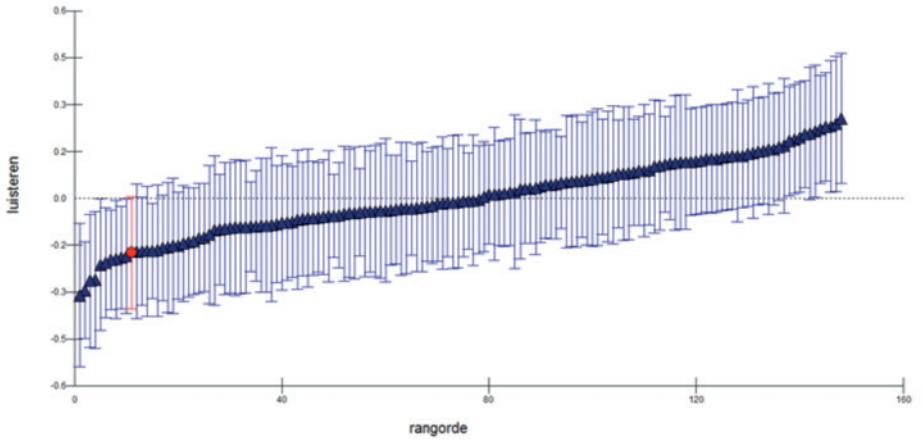
(b)

Figuur 32a en 32b – Weergave van de verschillen tussen scholen voor lezen op basis van de ruwe resultaten (a) en rekening houdend met achtergrondkenmerken (b). De school die –na controle voor achtergrondkenmerken– beter presteert dan vergelijkbare scholen is aangeduid met een groen vierkantje, de scholen die minder goed presteren zijn aangeduid met een rood bolletje.

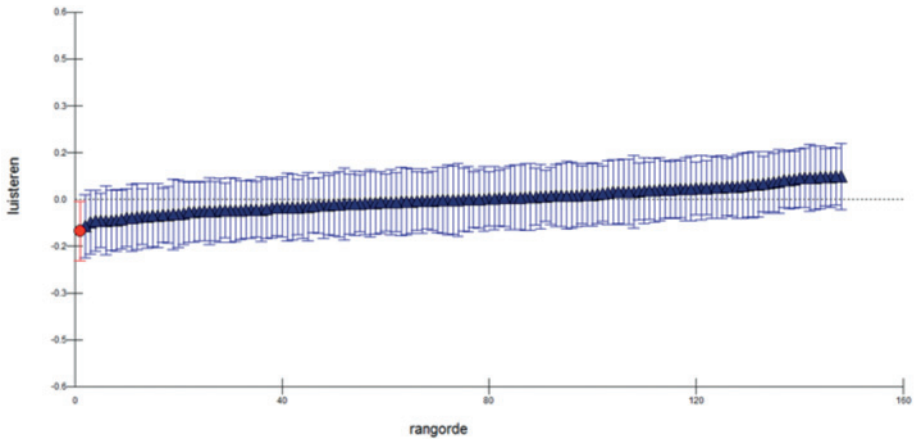
Luisteren

(a)

52

(b)

Figuur 33a en 33b – Weergave van de verschillen tussen scholen voor luisteren op basis van de ruwe resultaten (a) en rekening houdend met achtergrondkenmerken (b). De school die –na controle voor achtergrondkenmerken– minder goed presteert dan vergelijkbare scholen is aangeduid met een rood bolletje.

6. Inhoudelijke analyse van de schriftelijke toetsen

Het onderzoeksteam en AKOV hebben een eerste inhoudelijke analyse van de peilingsresultaten voor de toetsen lezen en luisteren gemaakt. Dat gebeurde op basis van de inhoud, de moeilijkheidsgraad, het vereiste verwerkingsniveau, de tekstsoort en de intrinsieke tekstkenmerken van de opgaven, de aard van de vraagstelling, de toetsnormen en ten slotte ook de antwoorden van de leerlingen. In deze kwalitatieve analyse werd gezocht naar mogelijke patronen in de resultaten. Welke opgaven hebben de leerlingen onder de knie, met welke opgaven hebben ze meer moeite? Er werd ook nagegaan in welke mate de resultaten voor lezen en luisteren bevestigd worden door ander onderzoek.

Er zijn duidelijke overeenkomsten tussen de resultaten voor lezen en de resultaten voor luisteren. De tekstcomplexiteit blijkt een grote impact te hebben op de moeilijkheidsgraad van de opgaven. Voor beide vaardigheden blijken leerlingen meer moeite te hebben met opgaven over wervende teksten. Ze stellen zich vaak nog te weinig kritisch op ten opzichte van wervende teksten of de media. Leerlingen zetten betere lees- en luisterprestaties neer wanneer ze informatie uit een tekst moeten selecteren dan wanneer ze informatie moeten afleiden, combineren, ordenen, interpreteren of evalueren. Dat blijkt ook uit het feit dat een aantal leerlingen er niet in slaagt om de betekenis van een onbekend woord in een schriftelijke of mondelinge boodschap te achterhalen door contextuele semantisering of door andere woordenschatstrategieën te gebruiken, zoals het analyseren van de woordvorm. De meesten kunnen de betekenis wel achterhalen wanneer die letterlijk in de tekst wordt uitgelegd.

Hoewel leerlingen uit het aso algemeen wel beter presteren voor lezen en luisteren dan leerlingen uit het kso en het tso blijken de problemen waar leerlingen mee kampen gelijk te lopen voor leerlingen uit de verschillende onderwijsvormen.

Tot slot zijn er ook belangrijke overeenkomsten tussen de resultaten op deze peiling op het einde van het secundair onderwijs, de resultaten op peilingen over lezen en luisteren in het basisonderwijs en op enkele internationale onderzoeken in basis- en secundair onderwijs over lezen.

Lezen

Impact van de tekstcomplexiteit

Het valt op dat de complexiteit van de tekst in grote mate de moeilijkheidsgraad van de opgaven beïnvloedt. De woordenschat, de schrijfstijl en het gebruik van signaal- en verbindingswoorden en van samengestelde zinnen met voegwoorden spelen daarbij een grotere rol. Opgaven over teksten met een eenvoudige en transparante zinsbouw worden beter beantwoord.

Leerlingen presteren beter bij teksten die aansluiten bij hun leefwereld (bijvoorbeeld artikels uit tijdschriften die jongeren als doelpubliek hebben) dan bij teksten die bedoeld zijn voor een ruimer publiek. Teksten over thema's waar ze op korte termijn mee geconfronteerd zullen worden (bijvoorbeeld over verder studeren, over het lenen van geld) liggen hen beter dan meer abstracte teksten over maatschappelijke thema's,

die hen (nog) niet rechtstreeks aanbelangen.

Er zijn geen duidelijke verschillen in leesprestaties tussen teksten met en teksten zonder visuele ondersteuning. Toch blijkt dat sommige leerlingen zich laten misleiden door visuele informatie: ze laten zich bijvoorbeeld om de tuin leiden door speciale visuele effecten in reclame of baseren zich voor hun antwoord enkel op de foto's en niet op de tekst zelf.

Tekstsoorten en teksttypes

De leerlingen halen doorgaans betere resultaten bij opgaven over informatieve teksten dan bij opgaven over persuasieve en activerende teksten. De resultaten voor administratieve teksten zijn verdeeld. Veel leerlingen slagen erin om de nodige informatie te selecteren uit administratieve teksten die een informatief doel hebben (bijvoorbeeld een tekst waarin het systeem van studietoelagen wordt uitgelegd). Ze hebben echter veel meer moeite met een contract, hoewel de opgaven zich vaak op een beschrijvend niveau bevinden. Weinig leerlingen slagen erin om de werkelijke draagwijdte en implicaties van de diverse bepalingen in een contract correct in te schatten of toe te passen op een concrete situatie.

Wat wel goed lukt, zijn bijvoorbeeld internetteksten waarbij de structuur door de lay-out sterk verduidelijkt wordt. Toch maakt niet iedereen gebruik van de geboden structuur om de nodige informatie te vinden.

Verwerkingsniveau

Voor lezen presteren leerlingen het best op opgaven van een beschrijvend verwerkingsniveau. Leerlingen slagen erin om informatie rechtstreeks te selecteren uit een deel van de tekst. Ze hebben duidelijk meer problemen met opgaven waarbij ze zelf informatie moeten bewerken die in de tekst aanwezig is (bijvoorbeeld door informatie te ordenen of door verbanden te leggen tussen verschillende tekstdelen). Dat geldt nog meer voor beoordelende opgaven. Hierbij moeten leerlingen bijvoorbeeld interpreteren, argumenten naar waarde schatten, samenvattingen beoordelen, of informatiebronnen vergelijken. Dergelijke opgaven vereisen een genuanceerd denken.

Ook uit het recente PISA-onderzoek (2009) over leesvaardigheid blijkt dat leerlingen in Vlaanderen beter zijn in het selecteren van informatie die in de tekst aanwezig is dan in het integreren en interpreteren of het reflecteren en evalueren.

Kritisch denken

Leerlingen denken bij reclameteksten en opiniestukken nog te weinig na over het tekstdoel en de tekstsoort. Er is nog te weinig een kritische basishouding bij deze activerende en persuasieve teksten. Een te groot deel van de leerlingen doorziet de bedoeling van de auteurs van deze teksten niet. Een kritische kijk op dergelijke teksten is nochtans belangrijk voor maatschappelijke participatie.

Omgaan met onbekende woorden

Veel leerlingen hebben het moeilijk met het toekennen van betekenis aan onbekende woorden, wanneer de betekenis niet letterlijk in de tekst wordt uitgelegd. Ze maken te

weinig gebruik van contextuele semantisering. Ook het analyseren van een woordvorm (bijvoorbeeld door vergelijking met andere talen) om tot betekenistoekenning te kunnen overgaan, gebeurt weinig.

Luisteren

Impact van de tekstcomplexiteit

Opgaven bij fragmenten over abstracte onderwerpen blijken voor de leerlingen vaak moeilijker te zijn. Net zoals bij lezen presteren leerlingen doorgaans beter op opgaven over teksten die herkenbaar zijn voor hen of die hen onmiddellijk aanbelangen.

Tekstsoorten en teksttypes

Bij luisteren hebben leerlingen doorgaans minder moeilijkheden met opgaven over informatieve en diverterende teksten dan met opgaven over persuasieve of activerende teksten. Nog te veel leerlingen beschouwen een wervende tekst als een zuiver informatieve tekst.

Bij luisteren slagen leerlingen er wel beter in om het tekstdoel te bepalen van een reclamefilm of een debat dan van entertainmentprogramma's die ook een informatief gehalte hebben. Voor een aantal leerlingen is het moeilijk om bij ontspannende programma's op radio en televisie een onderscheid te maken tussen amusement en informatie. Een te grote groep gaat ervan uit dat radio- en televisieprogramma's (louter) een informatief doel hebben.

Video of audio

Er is geen duidelijk verschil in prestaties tussen geluidsfragmenten (bijvoorbeeld een radio-uitzending) of videofragmenten. Voor sommige opgaven biedt de visuele informatie in een videofragment extra ondersteuning. Bij andere opgaven laten leerlingen zich wellicht ook afleiden of misleiden door (irrelevante) visuele informatie.

Vraagstelling

Leerlingen hebben het moeilijk met meervoudige opgaven die uit meerdere delen bestaan of die verschillende stappen vereisen. Bij dit type vragen moeten er verschillende elementen met elkaar gecombineerd worden. Het valt ook op dat open vragen bij luisteren voor veel leerlingen moeilijk zijn. Bij lezen is er geen verschil tussen de onderwijsvormen in het aantal blanco's op open vragen: ze kunnen steeds naar de tekst teruggrijpen om het antwoord te zoeken. Leerlingen uit kso en tso geven bij luisteren vaker geen antwoord op open vragen dan aso-leerlingen. Bij gesloten vragen kunnen leerlingen nog aanknopingspunten vinden in de antwoordalternatieven. Bij open vragen moet de leerling het antwoord kunnen oproepen uit het geheugen of uit zijn notities. In de instructies werd aan de leerlingen uitdrukkelijk de raad gegeven om notities te nemen tijdens het beluisteren (en bekijken) van elk fragment.

Verwerkingsniveau

Leerlingen presteren goed op het selecteren van informatie, waarbij de gevraagde informatie expliciet in een bepaald stuk van het fragment aanwezig is of een paar keer

herhaald wordt. De resultaten zijn heel wat lager wanneer de opgave zich richt op het ordenen van informatie. Ook wanneer leerlingen verbanden moeten leggen tussen verschillende onderdelen van het fragment of op een globaal niveau het fragment moeten interpreteren, zijn de resultaten minder goed. Dergelijke opgaven vereisen een hoger reflectievermogen van de leerling.

Gericht of globaal luisteren

Het luisterfragment werd slechts één keer aangeboden. De leerlingen kregen de opgaven niet vooraf. Voor de aanvang van elk fragment werd wel een korte situatieschets gegeven. Bij globaal luisteren werd vooraf geen luisterdoel gegeven. Wanneer van leerlingen verwacht werd dat ze gericht zouden luisteren, werden wel enkele specifieke aandachtspunten aangegeven. Zo konden de leerlingen zich oriënteren op deze luisterdoelen. Het is niet duidelijk in welke mate leerlingen inderdaad aandacht hebben besteed aan deze luisterdoelen. Leerlingen blijken ongeveer even goed te presteren bij gericht als bij globaal luisteren.

56

Omgaan met onbekende woorden

Het toekennen van betekenis aan onbekende woorden lukt behoorlijk wanneer de betekenis duidelijk wordt uitgelegd of getoond met beelden. Weinig leerlingen slagen erin om de betekenis af te leiden uit de context of uit hun kennis van andere talen.

Lezen en luisteren in ander (peilings)onderzoek

Bij de peilingen over lezen en luisteren in het basisonderwijs (2002 en 2007) bereikte bijna 90 procent van de leerlingen de getoetste eindtermen. Op het einde van de derde graad behaalt 83 procent van de leerlingen de eindtermen in verband met maatschappelijke taalvaardigheid. Ook in internationaal vergelijkende onderzoeken in het vierde leerjaar van het basisonderwijs (PIRLS) en bij 15-jarigen (PISA) zetten Vlaamse leerlingen goede leesprestaties neer. Dat zijn bemoedigende bevindingen.

Toch zijn er in deze onderzoeken ook resultaten die tot nadenken stemmen. In de peilingen in het basisonderwijs beheerst ongeveer 10 procent van de leerlingen deze minimumdoelen nog niet. Op het einde van het secundair onderwijs is dat minder dan een tiende van de aso-leerlingen. Maar een kwart tot bijna een derde van de kso- en tso-leerlingen heeft deze vaardigheden die essentieel zijn voor maatschappelijke participatie nog niet verworven op het einde van het secundair onderwijs. De resultaten van PISA 2009 geven ook aan dat meer dan 10 procent van onze 15-jarigen niet over voldoende leesvaardigheid beschikt om efficiënt en productief aan het dagelijkse leven deel te nemen.

Er zijn nog opvallende overeenkomsten tussen de resultaten van deze peiling op het einde van het secundair onderwijs, de peilingen op het einde van het basisonderwijs en de internationale onderzoeken PIRLS en PISA.

- In de verschillende onderzoeken presteren leerlingen die thuis (ook) andere talen dan Nederlands spreken duidelijk minder goed voor lezen en luisteren. Ons

onderwijs slaagt er nog onvoldoende in om in te spelen op de specifieke behoeften van deze leerlingen.

- Leerlingen die opgroeien in een gezin met een sterke leescultuur scoren in deze onderzoeken gemiddeld hoger op de lees- en luistertoetsen. Ook leesplezier hangt samen met betere resultaten op beide vaardigheden. Mogelijk kan het bevorderen van een sterke(re) leescultuur in het gezin of van een stimulerend thuisklimaat enigszins compenserend werken bij leerlingen die opgroeien in kansarme gezinnen of gezinnen met een andere thuistaal.

Hoewel de eindtermen voor de derde graad secundair onderwijs op het vlak van verwerkingsniveau en doelpubliek hogere eisen stellen dan op het einde van het basisonderwijs, zijn er inhoudelijk duidelijke overeenkomsten tussen de peilingsresultaten op het einde van het basisonderwijs en op het einde van het secundair onderwijs.

- Zowel 12-jarigen als 18-jarigen presteren voor lezen en luisteren beter wanneer de teksten tot hen gericht zijn en betrekking hebben op onderwerpen die aansluiten bij hun leefwereld.
- Niet alleen op het einde van het basisonderwijs maar ook op het einde van het secundair onderwijs slaagt een aantal leerlingen er niet in om op een beoordelend niveau om te gaan met wervende teksten of om het belangrijkste doel van een tekst te bepalen. Dat maakt hen kwetsbaar bijvoorbeeld voor reclame en de media die hier soms bewust op inspelen.
- Leerlingen slagen er beter in om informatie rechtstreeks uit een tekst te selecteren, dan om die informatie af te leiden uit de tekst. Het bewerken en ordenen van de informatie en zeker het combineren van elementen, het leggen van verbanden, het interpreteren en beoordelen is voor een aantal leerlingen nog te moeilijk.
- In beide onderwijsniveaus maken leerlingen in de luistertoetsen meer fouten bij open vragen dan bij gesloten vragen. Bij luisteren kan men immers niet meer terugrijpen naar de tekst zoals bij lezen.
- Deze bevindingen lijken aan te geven dat het belangrijk om in het onderwijs voldoende in te zetten op het inoefenen van en het reflecteren over verschillende taalstrategieën die hulp kunnen bieden bij het verwerven en verwerken van mondelinge en schriftelijke informatie.

7. De resultaten op de praktische proef

De praktische spreekproef peilt of leerlingen op het einde van het secundair onderwijs een sollicitatiegesprek kunnen voeren. Volgens de beoordelaars en de toetsassistenten maken de meeste leerlingen globaal een goede indruk tijdens het sollicitatiegesprek. Ze slagen erin om hun boodschap op een vlotte en overtuigende manier over te brengen. Ook de resultaten van de inhoudelijke en de talige beoordeling geven aan dat de meeste leerlingen de basis bezitten voor de spreekvaardigheden die van hen verwacht worden bij een sollicitatie.

Ongeveer 80 à 90 procent van de leerlingen krijgt van de beoordelaars een voldoende voor 5 van de 6 inhoudelijke criteria. De meesten (87 procent) slagen erin om aan de hand van een advertentie aan te geven welke aspecten van de job voor hen aantrekkelijk of moeilijk zijn en waarom. Ze (85 procent) kunnen ook op een uitgebreide en gestructureerde manier relevante informatie verstrekken over hun studierichting en vrijetijdsbesteding. En 88 procent toont met bijkomende en overtuigende argumenten aan dat ze de geknipte persoon zijn voor de functie. Bijna 80 procent van de leerlingen respecteert de algemene conventies voor een sollicitatiegesprek en legt tijdens het gesprek verbanden tussen de job en de eigen professionele of persoonlijke toekomst.

Enkel bij de doelstelling over het beantwoorden van vragen over de eigen persoon waren de resultaten minder goed. Een derde slaagt er niet in om met voorbeelden uit het eigen leven te illustreren dat ze eigenschappen bezitten die nuttig zijn voor de job of om bij de keuze van een referentiepersoon een positief beeld te schetsen van zichzelf.

Ook op het vlak van taalgebruik krijgt 80 à 90 procent van de leerlingen een gunstige beoordeling voor 4 van de 5 criteria. De meeste leerlingen tonen een goede woordenschat-beheersing (91 procent) en produceren samenhangende zinnen door cohesiebevorderende woorden te gebruiken (87 procent). De meesten zijn voldoende verstaanbaar (84 procent) en maken tijdens het sollicitatiegesprek natuurlijk gebruik van de standaardtaal (81 procent). Vlotheid is het enige talige criterium waarvoor meer dan een kwart van de leerlingen een onvoldoende krijgt.

Net als bij lezen en luisteren zijn er voor de spreekproef prestatieverschillen tussen de leerlingen uit de verschillende onderwijsvormen. Leerlingen uit het aso presteren voor alle beoordelingscriteria beter dan het gemiddelde voor de totale steekproef, terwijl tso-leerlingen het voor alle criteria minder goed doen. Binnen het tso zijn er soms grote verschillen tussen de studiegebieden. Vooral leerlingen uit het studiegebied mechanica-elektriciteit zijn blijkbaar minder goed in het solliciteren. Voor bepaalde criteria presteren leerlingen uit sommige tso-studiegebieden beter dan aso-leerlingen. Leerlingen uit het kso halen voor sommige criteria vergelijkbare resultaten als de tso-leerlingen, terwijl ze voor andere criteria even goed of zelfs beter presteren dan de aso-leerlingen. Voor de talige beoordelingscriteria scoren kso-leerlingen goed voor verstaanbaarheid, beheersing van de standaardtaal en cohesie. Op inhoudelijk vlak vallen vooral de goede resultaten op voor de doelstellingen die een reflectie op het eigen functioneren en over de toekomst vereisen.

Een sollicitatiegesprek

Bij de uitwerking van de praktische proef werd gekozen voor een maatschappelijk relevante en realistische opgave: een sollicitatiegesprek voor een vakantiejob. De spreekproef handelt dus in de eerste plaats over een deel van eindterm 8 (het voeren

van een sollicitatiegesprek). Tijdens deze proef worden ook aspecten van de taaltaken in eindterm 9 en van de strategieën in eindterm 10 rechtstreeks of onrechtstreeks getoetst.

Algemeen verloop van de praktische proef

Voor het sollicitatiegesprek ontvangt de leerling een voorbereidingsformulier en een bundeltje met instructies en zes realistische jobadvertenties. De instructies schetsen het rollenspel waarin de leerling terecht komt en vertellen nauwgezet wat van hem verwacht wordt: de leerling leest de jobadvertenties, kiest er één uit en vult een voorbereidingsformulier in. Elke leerling krijgt hiervoor tien minuten de tijd. De advertenties zijn zo samengesteld dat iedere leerling een vakantiejob kan vinden die hem aanspreekt. Naast een wervende inleiding bevat elke jobadvertentie een taakomschrijving en een omschrijving van wat de werkgever verwacht en aanbiedt. Er werden met opzet leemtes gelaten in de advertenties (bijvoorbeeld over het precieze loon) om de leerlingen ertoe aan te zetten vragen te stellen. Tijdens het sollicitatiegesprek stelt de toetsassistent een aantal vragen. Omdat het gesprek bij iedereen op dezelfde manier moet verlopen, mag de toetsassistent niet afwijken van de vastgelegde gespreksleidraad.

Beoordeling van de praktische proef

Elk sollicitatiegesprek wordt beoordeeld door twee personen. De toetsassistent maakt meteen na het gesprek een globale beoordeling en geeft een oordeel over de doelmatigheid van het non-verbale gedrag. Daarnaast worden ook leerkrachten Nederlands als beoordelaars ingeschakeld. Zij geven een inhoudelijke, een talige en een globale beoordeling van de prestatie op basis van een geluidsopname die ze minstens twee keer beluisteren. Bij de eerste luisterbeurt komt de inhoudelijke en globale beoordeling aan bod, bij de tweede luisterbeurt de talige.

Omdat de beoordeling van een spreekproef gemakkelijk tot subjectiviteit leidt, krijgen de toetsontwikkelaars en beoordelaars uitgewerkte beoordelingscriteria.

Inhoudelijke beoordeling van de praktische proef

Op basis van een analyse van de eindtermen en leerplannen werden zes inhoudelijke doelstellingen geformuleerd die eigen zijn aan een sollicitatiegesprek (Tabel 12). Voor elk van deze doelstellingen werden één of meer beoordelingscriteria opgesteld. Tabel 13 geeft de resultaten voor de zes inhoudelijke doelstellingen.

Vragen over zichzelf beantwoorden

Ongeveer twee derde van de leerlingen beantwoordt tijdens het sollicitatiegesprek op een adequate manier vragen over zichzelf. Zij kunnen met voorbeelden uit hun persoonlijk leven illustreren dat ze bepaalde eigenschappen bezitten die nuttig zijn voor de gekozen job. Deze leerlingen kunnen ook een referentiepersoon opgeven en schetsen daarbij een positief beeld van zichzelf. In het kso bereikt 76 procent van de leerlingen deze doelstelling, in het aso is dat 68 procent en in het tso 63

procent. Binnen het aso hebben vooral leerlingen uit de optiegroepen moderne talen en wetenschappen moeite met deze doelstelling. In het tso vallen vooral de zwakke prestaties van de leerlingen uit het studiegebied mechanica-elektriciteit op: slechts 36 procent bereikt dit doel. Ook de leerlingen uit het studiegebied sport en de groep ‘overige tso-studiegebieden’ doen het duidelijk minder goed voor dit sollicitatiedoel.

De relatief lage resultaten voor deze doelstelling kunnen misschien deels verklaard worden doordat de leerlingen nog te weinig vertrouwd zijn met het concept van een ‘referentiepersoon’. Het betere resultaat van kso-leerlingen is mogelijk te wijten aan het feit dat hun artistieke opleiding meer reflectie over het eigen functioneren (bijvoorbeeld door te werken met portfolio’s) met zich meebrengt.

Tabel 12: Inhoudelijke doelstellingen bij het sollicitatiegesprek

1. De leerling beantwoordt vragen met betrekking tot zijn persoon.
2. De leerling vormt zich een beeld van de job en drukt dat in eigen woorden uit.
3. De leerling verschafft uitgebreid en gestructureerd informatie over aspecten die tot de professionele of publiek-persoonlijke sfeer behoren, bijvoorbeeld: school- of werkervaring beschrijven, vrijetijdsbesteding toelichten.
4. De leerling brengt overtuigende argumenten aan waaruit blijkt dat hij geschikt is voor de functie.
5. De leerling omschrijft zijn toekomstplannen: hij kadert het belang van werk en studie en drukt het belang ervan uit.
6. De leerling respecteert algemene conventies die eigen zijn aan een sollicitatiegesprek.

Zich een beeld vormen van de job

Voor de tweede doelstelling zijn de resultaten beter: 87 procent van de leerlingen kan zich een beeld vormen van de job op basis van de advertentie. Daarbij krijgen ze de opdracht om zowel aantrekkelijke als minder aantrekkelijke aspecten van de job aan te geven en om hun mening te motiveren. In het aso bereikt 91 procent van de leerlingen dit sollicitatiedoel, in het kso is dat 84 procent en in het tso 82 procent.

Uitgebreid en gestructureerd relevante informatie verschaffen

De meeste leerlingen (85 procent) kunnen tijdens een sollicitatiegesprek uitgebreid en gestructureerd informatie verstrekken over aspecten die tot de professionele of publiekpersoonlijke sfeer behoren (bijvoorbeeld school- of werkervaring). Daarbij wordt aan de leerlingen gevraagd om hun vrijetijdsbesteding toe te lichten en om op een duidelijke en relevante manier hun studierichting voor te stellen. Met 87 procent (aso), 84 procent (tso) en 81 procent (kso) liggen de resultaten van de verschillende onderwijsvormen dicht bij elkaar.

Overtuigen van de geschiktheid voor de functie

De leerlingen krijgen ook de vraag om met bijkomende argumenten aan te tonen dat ze de geschikte kandidaat zijn voor de gekozen functie. In totaal slaagt 88 procent van de leerlingen erin om nieuwe en overtuigende argumenten aan te halen waarbij er een duidelijk verband is tussen het argument en de functie. Ook voor deze doelstelling zijn er geen grote verschillen tussen de onderwijsvormen: 89 procent van de aso-leerlingen,

86 procent van de tso-leerlingen en 85 procent van de kso-leerlingen bereiken dit sollicitatiedoel. Vooral de leerlingen uit mechanica-elektriciteit doen het wat minder goed.

Tabel 13: Resultaten inhoudelijke beoordeling

	antwoorden op vragen over zichzelf	zich een beeld vormen van de job	uitgebreid en gestructureerd informatie verschaffen	overtuigen van de geschiktheid voor de functie	verbanden leggen met de eigen toekomst	conventies sollicitatie respecteren
<i>totale steekproef</i>	66	87	85	88	77	79
<i>aso</i>	68	91	87	89	80	81
economie	71	91	88	89	79	84
humane wetenschappen	69	90	86	89	77	85
klassieke talen	74	91	87	90	83	76
moderne talen	57	87	91	94	89	75
wetenschappen	60	93	84	83	77	83
<i>tso</i>	63	82	84	86	73	76
chemie	81	86	81	100	71	76
handel	70	83	84	87	76	80
mechanica-elektriciteit	36	78	78	75	64	67
personenzorg	78	88	91	91	75	77
sport	58	83	83	92	75	67
overige tso-studiegebieden	58	75	84	86	76	78
<i>kso</i>	76	84	81	85	81	79

Verbanden leggen met de eigen toekomst

Minder leerlingen (77 procent) leggen tijdens het sollicitatiegesprek duidelijke verbanden tussen een vakantiejob en hun persoonlijke of professionele toekomst. Mogelijk is toekomstgericht denken of verbanden leggen met de toekomst voor een aantal leerlingen nog moeilijk. Verbanden zien tussen een vakantiejob en hun toekomst, lukt bij 81 procent van de kso-leerlingen en bij 80 procent van de aso-leerlingen. Voor tso-leerlingen (73 procent) en specifiek voor leerlingen uit mechanica-elektriciteit is het resultaat minder goed. Opnieuw doen kso-leerlingen het goed bij een vraag die meer zelfreflectie vergt.

Gespreksconventies respecteren

Bijna 8 op de 10 leerlingen respecteren de algemene gespreksconventies bij een sollicitatie. Ze stellen zich adequaat voor, benoemen de gekozen functie correct, stellen vragen over de functie of sollicitatieprocedure, schakelen non-verbaal

gedrag doelmatig in en ronden het gesprek op een gepaste manier af. Ook voor deze doelstelling zijn er geen grote verschillen tussen de onderwijsvormen: 81 procent van de aso-leerlingen, 79 procent van de kso-leerlingen en 76 procent van de tso-leerlingen respecteren de conventies van een sollicitatiegesprek. Leerlingen uit de studiegebieden mechanica-elektriciteit en sport leven deze conventies minder goed na.

Talige beoordeling van de praktische proef

Het taalgebruik van de leerling wordt beoordeeld aan de hand van vijf criteria: beheersing van de standaardtaal, vlotheid, verstaanbaarheid, woordenschat en cohesie (Tabel 14).

Beheersing van de standaardtaal

62

Acht op de 10 leerlingen maken tijdens het sollicitatiegesprek op een natuurlijke wijze gebruik van het Algemeen Nederlands. Bijna 90 procent van de aso-leerlingen spreekt Algemeen Nederlands, in het kso is dat 85 procent van de leerlingen. Minder dan driekwart van de tso-leerlingen toont in het gesprek een voldoende beheersing van de standaardtaal. In de meeste tso-studiegebieden heeft ongeveer een kwart van de deelnemende leerlingen een taalgebruik dat sterk gekleurd is door een dialect of anderstalige achtergrond. In het studiegebied mechanica-elektriciteit is dat bijna 40 procent van de leerlingen. Daartegenover staat dat 92 procent van de leerlingen uit het tso-studiegebied sport de standaardtaal voldoende beheerst.

Verstaanbaarheid

Volgens de beoordelaars is 84 procent van de leerlingen voldoende verstaanbaar. Ze spreken luid genoeg, hebben een adequaat tempo met gepaste spreekpauzes en articuleren duidelijk. In het aso en het kso spreekt bijna 90 procent van de leerlingen voldoende verstaanbaar, in het tso is dat bijna 80 procent. Vooral de leerlingen uit mechanica-elektriciteit zijn minder verstaanbaar.

Woordenschat

Op talig vlak zijn de beste resultaten voor de beheersing van de woordenschat: 91 procent van de leerlingen haalt voldoende voor dit criterium. Deze leerlingen gebruiken woorden in de juiste betekenis of met de juiste connotatie. Ze hanteren een gepast register en maken passend gebruik van abstracte en complexe woorden en uitdrukkingen. Er zit voldoende variatie in hun formuleringen. Ook in kso en tso is de woordenschat van bijna 9 op de 10 leerlingen correct en voldoende rijk. In het aso toont 96 procent van de leerlingen een goede woordenschatbeheersing.

Cohesie

Ook voor cohesie zijn de resultaten goed. Bijna 90 procent van de deelnemende leerlingen produceert samenhangende zinnen door het adequaat gebruik van cohesiebevorderende elementen zoals verbindingswoorden, verwijswaarden en structuuraan-duidende woorden. In het aso en het kso zorgt ongeveer 90 procent van de leerlingen voor voldoende cohesie. In het tso is dat 84 procent.

Vlotheid

Voor het criterium vlotheid zijn de resultaten duidelijk minder goed dan voor de andere talige criteria. Bij 28 procent van de leerlingen wordt de vlotheid verstoord door het veelvuldig voorkomen van stopwoorden, niet-functionele stiltes, haperingen en zelfcorrecties, te trage spreesnelheid en fragmentarische zinnen. In het aso spreekt 81 procent voldoende vlot, in het kso is dat 69 procent en in het tso 62 procent. In het tso is er wel een grote variatie tussen de verschillende studiegebieden: 77 procent van de leerlingen uit personenzorg spreekt vlot, in mechanica-elektriciteit is dat minder dan de helft van de leerlingen.

Tabel 14: Resultaten talige beoordeling

	standaard-taal	verstaanbaarheid	woordenschat	cohesie	vlotheid
<i>totale steekproef</i>	81	84	91	87	72
<i>aso</i>	88	88	96	90	81
economie	81	90	94	90	81
humane wetenschappen	86	87	94	87	82
klassieke talen	94	91	98	92	85
moderne talen	87	92	100	91	77
wetenschappen	91	83	93	90	76
<i>tso</i>	73	78	87	84	62
chemie	71	71	95	90	62
handel	76	82	87	82	61
mechanica-elektriciteit	62	64	77	74	48
personenzorg	77	81	94	91	77
sport	92	83	92	83	58
overige tso-studiegebieden	75	85	86	86	63
<i>kso</i>	85	89	89	89	69

Globale beoordeling van de praktische proef

Na elk sollicitatiegesprek vulde de toetsassistent een globale beoordeling in (Tabel 15). Deze beoordeling richt zich voornamelijk op de indruk die de leerling als sollicitant heeft gemaakt. Volgens de toetsassistenten slaagt 94 procent van de leerlingen erin om de inhoud van hun boodschap op een vlotte, overtuigende en dynamische manier over te brengen. De verschillen tussen de onderwijsvormen zijn minimaal: 96 procent van de aso-leerlingen, 93 procent van de tso-leerlingen en 90 procent van de kso-leerlingen kregen een gunstige globale beoordeling. Enkel in het studiegebied sport maakt een kwart van de leerlingen een minder goede algemene indruk op de toetsassistent tijdens het sollicitatiegesprek.

Ook de beoordelaars kregen de opdracht om op basis van de geluidsopname van het sollicitatiegesprek een globale beoordeling te geven (Tabel 15). Zij lijken wat strenger in hun oordeel. De beoordelaars gaven aan 80 procent van de leerlingen een gunstig globaal oordeel. Bovendien is ook het verschil tussen aso- en kso-leerlingen enerzijds (respectievelijk 87 procent en 84 procent) en tso-leerlingen anderzijds (71

procent) aanzienlijk groter. Volgens de beoordelaars brengt minder dan de helft van de leerlingen uit het studiegebied mechanica-elektriciteit zijn boodschap vlot en overtuigend over. Het verschil in globaal oordeel tussen de toetsassistenten en de beoordelaars heeft misschien te maken met het feit dat de beoordelaars het non-verbale gedrag niet mee konden beoordelen. Bovendien zijn alle beoordelaars leraren Nederlands, terwijl de toetsassistenten dat niet (noodzakelijk) zijn.

Tabel 15: Resultaten globale beoordeling

	Beoordelaar	Toetsassistent
<i>totale steekproef</i>	80	94
<i>aso</i>	87	96
economie	89	96
humane wetenschappen	86	98
klassieke talen	89	96
moderne talen	81	91
wetenschappen	88	95
<i>tso</i>	71	93
chemie	81	90
handel	73	93
mechanica-elektriciteit	49	91
personenzorg	81	96
sport	83	75
overige tso-studiegebieden	71	94
<i>kso</i>	84	90

Wat voorspelden de leerkrachten?

De leerkrachten Nederlands voorspelden dat 95 procent van hun leerlingen de eindtermen over spreken/gesprekken voeren zouden halen. Ze verwachten dat 97 procent van hun aso-leerlingen, 95 procent van hun kso-leerlingen en 93 procent van hun tso-leerlingen deze eindtermen beheerst.

8. Wat nu?

Met deze eerste peiling Nederlands in de derde graad algemeen, technisch en kunstsecundair onderwijs zijn er voor de vaardigheden lezen, luisteren en spreken belangrijke vaststellingen gedaan. Die vaststellingen vragen om een reflectie en actie vanuit de onderwijspraktijk en de onderwijsoverheid.

De resultaten van de peiling over de eindtermen maatschappelijke taalvaardigheid Nederlands in de derde graad aso, kso en tso geven stof tot nadenken voor al wie bij het (talen)onderwijs betrokken is: ontwerpers van leerplannen en leermiddelen, pedagogische begeleidingsdiensten, academici, CLB's, lerarenopleiders, nascholers, onderwijsinspecteurs, beleidsmedewerkers, sociale partners, belangengroepen, directies, leraren, ouders en leerlingen. Het onderzoek eindigt op die manier waar het interessant wordt. De peilingsresultaten vormen een goede aanzet voor een discussie over de onderwijskwaliteit en eventueel gewenste veranderingen.

Het onderwijsveld is nu zelf aan zet. Het is nodig om de peilingsresultaten naast andere onderzoeks- en evaluatieresultaten en naast de ervaringen uit de dagelijkse praktijk te leggen. Daarnaast moeten verklaringen gezocht worden voor de goede en de minder goede resultaten. Bovendien is het wenselijk dat alle onderwijspartners met elkaar in gesprek gaan en samen op zoek gaan naar hefboomen om de kwaliteit van het Vlaamse onderwijs te bestendigen of te verbeteren. Die hefboomen kunnen op diverse terreinen te vinden zijn: in de actualisering van eindtermen, in het ontwikkelen of aanpassen van leerplannen en leermiddelen, in de lerarenopleiding, de nascholing of begeleiding, in het school- en taalbeleid, in de ondersteuning van specifieke doelgroepen, ...

In het kwaliteitsdebat over maatschappelijke taalvaardigheid Nederlands staan de volgende vragen centraal:

- Wat leren we uit de peilingsresultaten?
- Worden deze peilingsresultaten bevestigd door andere informatie?
- Hoe kunnen we de peilingsresultaten verklaren?
- Op welke vlakken zijn we goed bezig?
- Hoe kunnen we dat zo houden?
- Welke knelpunten zijn er?
- Welke verbeteracties zijn er nodig?

Wenst u deel te nemen aan het debat?

Laat het ons weten en stuur uw reactie naar

Els Ver Eecke

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming

Afdeling Projecten: EVC-Curriculum-Kwalificaties

Koning Albert II-laan 15

1210 Brussel

els.vereecke@ond.vlaanderen.be

Wenst u meer informatie?

Surf naar <http://www.ond.vlaanderen.be/dvo/peilingen/>

De getoetste eindtermen en voorbeeldopgaven

Op de volgende bladzijden staan voor de schriftelijke toetsen en voor de praktische proef de getoetste eindtermen en enkele voorbeeldopgaven. Voor elke schriftelijke toets wordt een voorbeeldtekst weergegeven en twee soorten voorbeeldopgaven: basisopgaven die de leerlingen volgens de beoordelaars moeten beheersen om de eindtermen te halen en bijkomende opgaven die volgens de beoordelaars verder gaan dan wat een leerling die deze eindtermen bereikt minimaal moet kunnen.

Ter informatie vindt u voor de voorbeeldopgaven van de schriftelijke toetsen telkens hoeveel leerlingen een correct antwoord gaven. Bij meerkeuzevragen vindt u bovendien hoeveel leerlingen elk antwoordalternatief aanduiden. Bij elke vraag wordt een juist antwoord van een leerling als illustratie toegevoegd.

De praktische proef wordt geïllustreerd aan de hand van de instructies voor de leerling, het voorbereidingsformulier, enkele jobadvertenties en de gespreksleidraad voor de toetsassistent. De beoordelingscriteria zijn beschreven in hoofdstuk 7.

De meeste opgaven uit deze peiling worden niet vrijgegeven, zodat ze bij een herhaling van de peiling opnieuw kunnen worden gebruikt.

Eindtermen

ET 12 De leerlingen kunnen op structurerend niveau formuleren en administratieve teksten voor een onbekend publiek lezen.

ET 14 De leerlingen kunnen volgende tekstsoorten voor een onbekend publiek op beoordelend niveau lezen:

- niet-fictionele teksten:
 - informatieve teksten, inclusief informatiebronnen zoals schema's en tabellen, verslagen, hypertexten en uiteenzettingen;
 - persuasieve teksten zoals een opiniestuk, een betoog;
 - activerende teksten zoals reclameteksten en advertenties, instructies;
- [...]

ET 15 De leerlingen kunnen verschillende strategieën aanwenden om aan onbekende woorden betekenis toe te kennen. Het gaat om het gebruiken van:

- de context;
- de eigen voorkennis;
- de principes van woordvorming (afleiding, samenstelling, kennis van vreemde talen);
- [...].

ET 16 Bij de planning, uitvoering van en bij de reflectie op hun taken kunnen de leerlingen:

- [...];
- het (de) tekstdoel(en) vaststellen;
- de tekstsoort bepalen;
- [...];
- functie van beeld en opmaak in een tekst herkennen;
- inhoudelijke en functionele relaties tussen tekstonderdelen vaststellen;
- de structuur van een tekst aanduiden;
- onderwerp en hoofdgedachten aanduiden en parafraseren om tekstbegrip te bevorderen;
- gelezen teksten kort samenvatten;
- feiten en meningen onderscheiden;
- argumenten in een tekst op hun waarde en relevantie beoordelen;
- info selecteren en gebruiken met behulp van verschillende informatiekkanalen.

Je krijgt vier uiteenlopende teksten in verband met het afsluiten van een lening op afbetaling. Vergelijk de teksten en beantwoord de vragen.

TEKST 1:

Een goed doordacht krediet helpt je flink op weg.

(1) Een polyvalente oplossing

Een lening op afbetaling is een krediet op korte termijn

- waarmee u over het nodige geld beschikt om een goed aan te kopen (voertuig, pc, meubels enz.) of een dienst te financieren (familiefeest, successierechten, studiekosten enz.)
- en die u via vaste maandaflossingen terugbetaalt.

(2) ..

De maandaflossing van uw Lening op afbetaling wordt berekend op basis van 2 elementen:

- de interestvoet, die afhangt van het ontleende bedrag en de looptijd van het krediet;
- de looptijd van het krediet, die afhangt van het ontleende bedrag.

Beide elementen liggen vast van bij de ondertekening van het contract. Zo kent u van bij het begin uw volledige terugbetalingsplan tot op de cent.

(3) ..

Er bestaan verschillende types Leningen op afbetaling, ingedeeld volgens het doel van de lening:

- nieuwe voertuigen,
- tweedehands voertuigen,
- verbouwen van een woning,
- energiezuiniger maken van een woning,
- andere specifieke doeleinden,
- zonder duidelijk omschreven doel, zoals al de uitgaven die een huwelijksfeest met zich meebrengt. In dit geval hoeft u het gebruik van de fondsen niet te rechtvaardigen. Het is om die reden dat we spreken van een 'persoonlijke lening'.

(4) ..

Zoals u ziet, kunt u met een Lening op afbetaling heel wat verschillende projecten financieren: een nieuw of tweedehands voertuig, energiebesparende of comfortverhogende werken aan uw woning, inrichting van de tuin, een pc, studiekosten, huur van een studentenkamer, vakantie, familie- of eindejaarsfeesten, yacht, mobilhome, voorafbetaling van uw belasting, enz. En deze lijst is verre van volledig. Praat uw plannen even door met uw Fortis-adviseur, zo weet u zeker dat u de beste oplossing kiest. Indien u wenst, kunt u ook surfen naar www.fortisbanking.be/mijnlening of bellen naar het gratis nummer 0800 97 043.

(5) ..

Wanneer u een lening aangaat, raden we u aan om ook een Verzekering Lening op afbetaling te nemen. Zo beschermt u uw gezin tegen financiële zorgen indien u tijdens de looptijd van het krediet zou overlijden of volledig invalide worden.

Meer weten over de Lening op afbetaling

Wilt u graag meer weten over de Lening op afbetaling?

- Maak een afspraak in een Fortis-kantoor
- of bel onze Klantendienst op het nummer 02 433 40 31 (maandag tot vrijdag van 7 tot 22 uur en zaterdag van 9 tot 17 uur).

Een Lening op afbetaling aanvragen

Vraag uw Lening op afbetaling aan:

- via www.fortisbanking.be/mijnlening
- door te bellen naar het gratis nummer 088 97 043
- in een Fortis-kantoor.

TEKST 2:

Fortis bankkantoor
Stalenstraat 100
3600 GENK

5 september 2008

**Een goed
doordacht krediet
helpt u flink op weg.**

De heer en mevrouw Vandeloo - Janssen
Vennestraat 27
3600 GENK

Krijg de eerste maandaflossing van uw lening terugbetaald!

Geachte heer en mevrouw VANDELOO – JANSSEN

Loopt u over van de ideeën? Wilt u wel duizend zaken tegelijk aanpakken? Dankzij Fortis is dit het ideale moment om al uw plannen te realiseren!

Want vanaf nu krijgt u de **eerste maandaflossing** van uw Lening op afbetaling* **volledig terugbetaald**. Geniet dus volop van het leven zonder uw budget uit evenwicht te brengen. Dit via een goed doordachte lening die perfect is aangepast aan uw wensen en mogelijkheden.

Geïnteresseerd in ons aanbod? Dan hoeft u niet eens de deur uit:

- surf naar www.fortisbanking.be/mijnlening
- of bel het gratis nummer 0800 97 043.

U kunt natuurlijk ook altijd even binnenwippen in ons kantoor.

Hebt u nog vragen? Wilt u graag wat advies omdat u al een aantal kredieten hebt lopen? Kom er dan zo snel mogelijk met ons over praten. Zo helpen we u meteen op de goede weg.

Tot binnenkort

H. Hogewijs
uw adviseur

P.S. Schuif uw plannen niet op de lange baan:
Ons aanbod is **geldig tot 05.10.2008**.

FORTIS
Getting you there

*Kredietvorm: lening op afbetaling. De eerste maandaflossing wordt terugbetaald op voorwaarde dat het een lening op afbetaling betreft van min. 3.750 euro op min. 36 maanden. Aanbod geldig van 05.09.2008 tot 05.10.2008 op alle leningen op afbetaling, uitgezonderd Autofinanciering, Yachtfinanciering, Comfortkrediet, Energiekrediet, Fiscaal Krediet. Niet cumuleerbaar met andere voordelen. Onder voorbehoud van aanvarding op uw aanvraag door Alpha Credit NV, Ravensteinstraat 60, 1000 Brussel, btw BE0445.781.316, dochter-onderneming van Fortis Bank nv, Warandeborg 3, 1000 Brussel, RPR Brussel, btw BE403.199.702.

TEKST 3:

FORTIS BANK

Home Dagelijks bankieren Sparen en beleggen **Lenen** Verzekeren Thema's

LENEN

Uw situaties...

Uw simulaties...

Producten aanvragen...

Informatie

Uw behoeften

Onze producten

Simulaties

Achtergrondinfo

Lening op afbetaling

Intro | Beschrijving | Een voorbeeld | Persoonlijk advies | Hoe aanvragen?

U bent op zoek naar de beste manier om uw studies te betalen? U bereidt een mooie bruiloft voor? U droomt van een reis rond de wereld? U wilt uw huurwoning opfrissen? Met de Lening op afbetaling kunt u uw plannen verwezenlijken zonder in een enkele keer een grote som geld te moeten neertellen.

Voordelen

- Geen aanwending van gespaarde of belegde persoonlijke tegoeden,
- terugbetaling en looptijd aangepast aan uw budget,
- gepersonaliseerd tarief mogelijk,
- eenvoudig en snel.

FORTIS BANK

Home Dagelijks bankieren Sparen en beleggen **Lenen** Verzekeren Thema's

LENEN

Uw situaties...

Uw simulaties...

Producten aanvragen...

Informatie

Uw behoeften

Onze producten

Simulaties

Achtergrondinfo

Lening op afbetaling

Intro | **Beschrijving** | Een voorbeeld | Persoonlijk advies | Hoe aanvragen?

Om uw plannen te verwezenlijken, hoeft u niet langer uit uw spaargeld te putten. Opteer in plaats daarvan voor een lening op afbetaling. Met een dergelijke lening kunt u er zeker van zijn dat de maandelijkse terugbetaling en de looptijd aangepast zijn aan uw budget. Aarzel niet uw kantoor een gepersonaliseerd aanbod te vragen. Enkele vormen van Lening op afbetaling: de Autofinanciering, het Energiekrediet, het Comfortkrediet, het Studentenkrediet, het Vakantiekrediet, het Fiscaal krediet.

Terugbetaling en looptijd

U betaalt maandelijks een vast bedrag. De interest hangt af van het bedrag en de looptijd van het krediet. De minimale looptijd is 12 maanden. De maximale looptijd varieert volgens het geleende bedrag.

Verzekering lening op afbetaling

U wilt uw partner tegen financiële problemen beschermen ingeval u tijdens de looptijd van het krediet zou overlijden of volledig invalide zou worden? Neem een 'Verzekering lening op afbetaling' die u maandelijks samen met uw lening betaalt.

FORTIS BANK

Home Dagelijks bankieren Sparen en beleggen **Lenen** Verzekeren Thema's

LENEN

Uw situaties...

Uw simulaties...

Producten aanvragen...

Informatie

Uw behoeften

Onze producten

Simulaties

Achtergrondinfo

Lening op afbetaling

[Intro](#) | [Beschrijving](#) | [Een voorbeeld](#) | [Persoonlijk advies](#) | [Hoe aanvragen?](#)

Een persoonlijk advies verbindt u tot niets.

- Bel ons, van maandag tot vrijdag tussen 7 en 22 uur, op het nummer 078 05 05 01 om onze klantendienst te bereiken.
- Vraag ons om u te bellen. Laat ons via mail weten wanneer wij u kunnen bellen.
- Kom bij ons langs. Raadpleeg de openingstijd en de gegevens van het dichtstbijzijnde kantoor. Maak een afspraak.
- Stuur ons een e-mail. Wij zullen u langs dezelfde weg antwoorden.

FORTIS BANK

Home Dagelijks bankieren Sparen en beleggen **Lenen** Verzekeren Thema's

LENEN

Uw situaties...

Uw simulaties...

Producten aanvragen...

Informatie

Uw behoeften

Onze producten

Simulaties

Achtergrondinfo

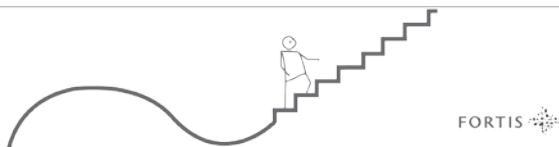
Lening op afbetaling

[Intro](#) | [Beschrijving](#) | [Een voorbeeld](#) | [Persoonlijk advies](#) | [Hoe aanvragen?](#)

Direct geregeld: vraag uw krediet online aan www.fortisbanking.be.

Raadpleeg de openingstijd en de gegevens van het dichtstbijzijnde kantoor en maak een afspraak. Bel onze raadgevers op 0800 97043, van maandag tot vrijdag tussen 7 en 22 uur en op zaterdag tussen 9 en 17 uur.

TEKST 4:

Simulatie van uw financiering

Type van lening:

Bedrag dat u wenst te lenen:

 EUR

(minimum 3.750 EUR, max 100% van bedrag van factuur)

Totaalbedrag van de aankoop:

 EUR

(bedrag factuur incl. BTW)

Maximum mensualiteit:

 EUR

Geef het maximum bedrag dat u maandelijks wenst af te betalen voor deze lening, de simulator zal dan enkel die resultaten voorstellen die aan deze voorwaarden voldoen. Redelijkerwijs kunt u dit bedrag inschatten door een derde (1/3) van uw netto maandelijks inkomen te nemen, verminderd met de som van de maandelijks lasten van uw andere lopende kredieten.

Berekening:

Looptijd
(maanden)

36

Mensualiteit
(in EUR)

€ 126,27

Totaal bedrag
(in EUR)

€ 4 545,76

*Jaarlijkse Kostenpercentage is 13,75 %

Bronnen van deze teksten:

- direct mailing van Fortis Bank Genk, 5 september 2008
- Internet: <https://www.fortisbanking.be/portal/start.asp>, geraadpleegd op 10 oktober 2008
- <https://www.promo.fortisbanking.be>, geraadpleegd op 19 september 2008

Basisopgave

totaal: 85%

Juist of fout? Kruis aan.
In tekst 3 vind je uitleg over

aso: 87%

kso/tso: 83%

	juist	fout
a. de voordelen van de Lening op afbetaling	☒	☐
b. de prijs van een Verzekering lening op afbetaling	☐	☒
c. de looptijd van een Lening op afbetaling	☒	☐

74

Basisopgave

totaal: 82%

Voor welke leningen is het genoemde promokrediet in tekst 2 geldig?
Voor welke niet? Kruis aan.

aso: 87%

kso/tso: 76%

	geldig	niet geldig
a. autofinanciering	☐	☒
b. comfortkrediet	☐	☒
c. energiekrediet	☐	☒
d. studentenkrediet	☒	☐
e. vakantiekrediet	☒	☐
f. fiscaal krediet	☐	☒
g. persoonlijk krediet	☒	☐

Basisopgave

Duid de juiste bewering aan.

Tekst 2 is **vooral**

- een mededeling van de bank dat je de eerste maandaflossing van je lening op afbetaling volledig terugbetaald krijgt.
- een uitnodiging van de bank om kennis te maken met hun diensten via de website of via een gratis telefoonnummer.
- een aansporing om een lening op afbetaling af te sluiten bij de bank.
- uitleg over wat je precies moet doen om de eerste maandaflossing van je lening terugbetaald te krijgen.

totaal	aso	kso/tso
15%	12%	18%
13%	12%	14%
69%	74%	63%
3%	2%	4%

73

Bijkomende opgave

In tekst 1 werd bij vier alinea's de tussentitel weggelaten.
Plaats het juiste alinea-nummer bij de onderstaande tussentitels.

Voor al uw plannen: alinea ...4.....

Een formule op maat: alinea ..3.....

Optioneel: alinea ..5.....

Duidelijk van bij het begin: alinea ..2.....

totaal: 45%

aso: 51%

kso/tso: 36%

Bijkomende opgave

Onder de titel ‘De lening op afbetaling’ vind je vier teksten in verband met het afsluiten van een lening op afbetaling. Vergelijk die vier teksten.

Slechts één van de vier teksten is uitsluitend informatief.

Welke?

- tekst 1
- tekst 2
- tekst 3
- tekst 4

totaal	aso	kso/tso
47%	42%	53%
2%	1%	3%
14%	11%	17%
37%	45%	26%

Eindtermen

ET 2 De leerlingen kunnen op beoordelend niveau via diverse media en multimediale informatiedragers luisteren naar de volgende tekstsoorten bestemd voor een onbekend publiek:

- diverterende teksten zoals praatprogramma's;
- informatieve teksten zoals verslagen van feiten en ervaringen;
- persuasieve teksten zoals standpunten en meningen in probleemoplossende discussies;
- activerende boodschappen.

ET 3 De leerlingen kunnen verschillende strategieën aanwenden om aan onbekende woorden betekenis toe te kennen. Het gaat om het gebruiken van:

- de context;
- de eigen voorkennis;
- de principes van woordvorming (afleiding, samenstelling, kennis van vreemde talen);
- [...].

ET 4 Bij de planning, uitvoering van en bij de reflectie op hun taken kunnen de leerlingen:

- [...];
- het (de) tekstdoel(en) vaststellen;
- [...];
- onderwerp en hoofdgedachte identificeren;
- gericht informatie selecteren en ordenen;
- bijkomende informatie vragen;
- inhoudelijke en functionele relaties tussen tekstonderdelen vaststellen;
- de functie van bijgeleverde visuele informatie vaststellen (koppeling kijken);
- het taalgebruik van de spreker inschatten;
- aandacht tonen voor het non-verbale gedrag van de gesprekspartner/spreker.

Transcriptie van een luistertekst (audiofragment globaal luisteren)

Je hoort een fragment uit de podcast van 'De grote Peter Van de Veire Ochtend-show', uitgezonden op Studio Brussel.

Je neemt best notities bij wat je hoort.

Pas na het fragment lees en beantwoord je de vragen.

DE OCHTENDSHOW

Sprekers

PVDV Peter Van de Veire, presentator

SL Sofie Lemaire, presentatrice

EW Eddy Wally

AB Arie Boomsma

RM Ronny Mosuse

L Laure

(Intro: jingle van De Grote Peter Van de Veire Ochtendshow - podcast)

PVDV Zeg dames en heren, kent u deze man nog?

EW *Beste mensen, ik ben nu op YouTube.*

PVDV We gaan hem zo meteen bellen!

(Jingle: Life – goeiemorgen! – is music)

Ja, ja, ja, ja, het is zover: 300ste aflevering van deze ‘show’ en we gaan nog even door, minstens tot 301, en misschien wel meer, levensgevaarlijk! En een belangrijke wereldster schrijft een boek, dat het nog niet in de New York Times gestaan heeft, een schande is het! Gelukkig is er deze grote ochtendshow om dat helemaal goed te maken, want dit is die wereldster.

EW *Beste mensen, ik ben nu op YouTube. Ongelooflijk zeg, dat ik mijn eigen kan filmen hier, op mijn eigen terras, zeg. Op een terrasje, onvoorstelbaar! De zon is super, prachtig! Ongelooflijk maar waar, echt, echt waar!*

EW Goeienavond.

PVDV Ja, goeiedag, met Eddy Wally?

EW Ja, daar spreekt u mee.

PVDV Eddy Wally, met Peter van de radio, van Studio Brussel. Het is intussen al ochtend.

EW Ja?

PVDV Je zou het niet zeggen, want ‘t is nog donker natuurlijk. Eddy, hoe gaat het?

EW Uitstekend, jongen.

PVDV Is dat waar? Hoe lang ben je al wakker?

EW Ah, ja, maar ik heb een zware dag gehad hoor vandaag.

PVDV Is ‘t waar?

EW Gisteren!

PVDV Gisteren, het is alweer een dag geleden. Zeg, Eddy, je hebt een boek geschreven. Waarover gaat het precies?

EW Een pracht van een boek, ja. Dat is een verhaal over mijn leven, begrijpt u?

PVDV Ja.

EW Heel mooi!

PVDV Maar wat is jouw lievelingspassage in het boek, bijvoorbeeld?

EW Ik moet eerlijk zeggen, want ik heb het zo druk al gehad...

PVDV Je hebt het nog niet kunnen bekijken of wat?

EW Jawel, jawel.

PVDV Ach toch wel, toch wel.

Zeg, heb je dat nu zelf geschreven of heeft iemand dat voor jou gedaan?

EW Dat heeft iemand voor mij geschreven, ja. Daar heb ik de tijd niet voor gehad, hoor.

PVDV Ah nee, uiteraard niet. Je klinkt ook een beetje gekraakt in je stem. Het gaat toch nog allemaal goed...

EW Neen, neen, met mij is ‘t pico belle jongen!

PVDV Ja, is het echt waar?

EW Geen probleem, hoor.

PVDV Zou je nog een liedje kunnen zingen op dit moment van de dag?

EW Jawel, hoor.

PVDV Ja, doe maar.

EW Neen, maar ik zing niet nu.

PVDV Het gaat niet meer. Zeg, maar Eddy, iedereen heeft het alleen maar over jou gehad in 2007 ongeveer. En wat ik fantastisch vind: je maakt ook films. Die staan nu op het internet, ik zal even een fragmentje laten horen.

EW *Nu begin ik aan de film zeg! Alles doe ik, met de nieuwe technologie, buitengewoon, ik kan nu mijn eigen film maken!*

PVDV Het is onwaarschijnlijk, wanneer is dat opgenomen, Eddy?

EW Dat is opgenomen in Amerika.

PVDV In Amerika, toen je in Miami zat.

EW In Miami, ja.

PVDV En ga je daar nu nog dingen mee..., ga je nu nog films maken van jezelf?

EW Ja, dat was zo'n een keer grapje, begrijp je.

PVDV Ik vond het een zeer geslaagde alleszins, want het is een enorme hit op YouTube.

EW Ja, er hebben wel 150 000 mensen op drie dagen tijd wezen naar toe kijken.

PVDV Dat is geschift, da's eigenlijk wel heel straf, hé? Zeg maar, ik weet dat je droomt van een echte film over je leven...

EW Ja, dat komt.

PVDV Dat komt? Wanneer komt dat er?

EW Volgend jaar.

PVDV Volgend jaar? En weet je al wie er gaat in meespelen?

EW Daar ga ik nog niet over beslissen, he.

PVDV Ah nee, daar is nog geen beslissing over gevallen. Zeg maar, dat kan je misschien wel al vertellen: ga je er zelf in meespelen op één of andere manier?

EW Ja, zeker.

PVDV Ah, toch wel. Zeg, ah, we hebben nog iets gevonden en dit vond ik wel heel sympathiek. Je moet eens luisteren en kijken of je haar herkent.

(Geluidsfragment: Het is vandaag Eddy zijne verjaardag...)

EW Ach, mijn Mariettejen.

(... en is dat niet wonderbaar...)

EW Prachtig!

(...al zijn vriendekes en vriendinnen ... staan met cadeautjes klaar)

PVDV Hoe belangrijk is Mariette voor jou?

EW Heel belangrijk. Een sterke vrouw achter een sterke artiest is fantastisch.

PVDV Wel, kijk, zo blijkt toch alweer... Hoe lang zijn jullie eigenlijk al getrouwd, Eddy?

EW 50 jaar.

PVDV Hoeveel?

EW 50 jaar.

PVDV 50 jaar! Precies dit jaar 50 jaar getrouwd?

EW Ja!

PVDV Onwaarschijnlijk. Dat is één lang verjaardagsfeest geweest, zeg! Ik wens jullie nog heel, heel veel jaren. Doe de groeten aan Mariette en ook aan Marina.

EW Ik dank u vriendelijk!

PVDV Het is graag gedaan. Dag Eddy, succes met het boek, hé. Dada! Yo!

EW Groetjes!

(Jingle: De Grote Peter Van de Veire Ochtendshow / Live – goeiemorgen! – is music)

PVDV We hebben een televisietip van de Nederlandse televisie, want vanavond begint op de Nederlandse televisie een schitterend programma: 40 dagen zonder seks.

(Jingle)

Wel ja, vanavond om half negen op Nederland 3, bij de EO is dat. Ja, inderdaad, de EO, de Evangelische Omroep. Ik herinner mij dat vooral als een soort parochieblad-televisie, maar intussen hebben ze daar ook reality gevonden. En daar volgen ze oversekste jongeren, 40 dagen lang. En die hebben geen seks, niks, geen pietje-pak, geen velleke-trek, niks. Presentator is Arie Boomsma. Goeiemorgen, Arie.

AB Goeiemorgen.

PVDV Hoe gaat het?

AB Goed, wat heb je 't weer mooi ingeleid.

- PVDV Ja, zo ben ik wel. Zeg, Arie, ik wil toch nog even iets kwijt. Ik herinner me de EO uit de jaren '80. Ik ben een kind van de kernraketten. En toen hadden de presentatoren allemaal een roltrui, veel te lang haar en een snor – ook de vrouwen. En jij lijkt zomaar weggelopen uit een Amerikaanse soap. Straffe omwenteling, eigenlijk.
- AB Ja, dat is wel waar. Die foto's hangen nog steeds in het EO-pand, dus daar worden we best wel vaak aan herinnerd nog.
- PVDV Vreselijk was dat, maar goed. Zeg, vanavond voor het eerst '40 dagen zonder seks'. Wie zijn die jongeren die 40 dagen geen seks willen?
- AB Ja, dat zal je verbazen, maar er hebben zich zo ontzettend veel mensen aangemeld voor dit programma... We zijn gewoon gaan zoeken naar mensen die inderdaad wel zelf normaal gesproken heel veel seks hebben. Die hebben we nu gevraagd 40 dagen niks te doen om dan te kijken wat er gebeurt in die levens.
- PVDV Ja, want wat is dan de bedoeling? Waarom dit experiment dan?
- AB Nou, we hebben gemerkt dat iedereen, hier in Nederland in ieder geval, die voert de dialoog heel erg over de excessen, alle dingen die fout zouden gaan, of het allemaal verhardt in die sekswereld. En wat wij hebben gedaan is – als dat allemaal zo is, laten we dan eens kijken wat de gevolgen zijn in die levens van die jonge mensen. En laten we gewoon die jongerencultuur induiken in allemaal verschillende delen van het land en daar kijken wat er gebeurt als seks even geen hoofdrol speelt. Of mensen elkaar met meer respect gaan behandelen, of meisjes hun bevestiging ergens anders vandaan kunnen halen dan alleen maar seks.
- PVDV Ja, maar ik stel me dan toch de vraag... je hebt dat ook als je dieet, dan denk je alleen maar aan eten, natuurlijk! Dus dit loopt toch verkeerd af?
- AB Ja, in veel gevallen wel, ja. Nou, dat maakt het ook wel mooie televisie. Als je dat weghaalt, dan wordt het... Voor sommige van die deelnemers werd het zo moeilijk dat ze inderdaad met niks anders meer bezig konden zijn in hun hoofd. En dat levert wel hele interessante dingen op.
- PVDV Dat zal wel zijn. Wat zien we bijvoorbeeld vanavond?
- AB Vanavond is Niels, dat is een jongen die echt op jacht is. Elke club die hij binnenloopt, begint hij gewoon meisjes te zoeken en die neemt hij altijd mee naar de auto van zijn moeder. Dat is een heel klein Suzuki Alto'tje, zo 'n klein blauw matchbox-autootje, eigenlijk.
- PVDV En jullie zijn allemaal zo groot in Nederland... Mijn god, wat moet dat geven, zeg!
- AB Nou, daarom, het is heel vreemd eigenlijk. En die gaat op een gegeven moment ook naar Spanje, dus daar volgen we hem ook. Maar he... En die heeft het moeilijk, die gaat echt proberen dat vol te houden. Maar op een gegeven moment loopt hij een Canadees meisje tegen het lijf en ja, dan lijkt het allemaal fout te gaan. Maar al die 40 dagen, die zitten in 24 minuten gestopt.
- PVDV Spannend, zeg. En, want bijvoorbeeld, die Niels, hoe is die er dan uitgekomen achteraf?
- AB Die is er wel positief uitgekomen. Die zegt nu nog steeds wel – ik heb hem vorige week gesproken – het programma is van de zomer al opgenomen, zomer vonden we wel de beste tijd om iets met seks te doen. Die zegt nu ook, hij heeft nu, hij is een stuk rustiger geworden, dat hij niet meer dat gejaagde heeft. Hij was na een vervelende break-up altijd maar op zoek naar bevestiging dat hij wel leuk en aantrekkelijk was en daar sloeg hij een beetje in door. Dus die heeft nu weer een soort balans gevonden. Maar ik moet eerlijk zeggen dat er ook best wel een paar deelnemers zijn in andere afleveringen die zeiden van: "Nou, ik vond het interessant, maar nou ga ik heel snel weer terug naar mijn oude leven".

- PVDV Dat zal wel. [...] Zeg, zou dat iets voor jou zijn, 40 dagen zonder seks, Arie?
- AB Nee, ik heb een relatie, en daar gaat het ook een beetje om in het programma, dat mensen seks gaan koppelen aan liefde en aan intimiteit, en dat vind ik gelukkig binnen mijn relatie. Dus nee, voor mij liever niet.
- PVDV [...] Goed zo. Zeg Arie, dankjewel voor het gesprek en vanavond... wij gaan kijken op Nederland 3, rond half negen: 40 dagen zonder seks. Fijne ochtend nog!
- AB Dag, dankjewel. Goeie uitzending nog!
- PVDV Salukes, he. Dada, yo!
- (Jingle: Studio Brussel)*
- PVDV Mijn redeneringsvermoren...
- SL Vermoren? Haha.
- PVDV ... -vermogen is er nog niet helemaal.
- (Muziek op de achtergrond)*
- PVDV Oh, Radiohead, die hebben een goeie plaat gemaakt, en dit is de officiële eerste single eruit: Jigsaw Falling into Place! [...] Stubru.be, het is dertien overdag... dertien over acht tenminste ... Ik heb meteen ook de jongste toponderzoeksjournalist aan de lijn. Goeiemorgen Nicholas of Nichola van 'world f f friendly web: ... Goh joenge, pats! DJ Sofie kuist de naald, DJ of DJ Sofie... China voor beginners met Lulu Wang en Filip Meirghage..., Meirhaghe...
- SL Maar jongen! Kijk, weet je hoe wij dat leerden in de lagere school?
- PVDV Ja, vertel eens Sofie?
- SF Het verschil... Want ik kom uit West-Vlaanderen en daar moest je het verschil leren tussen de 'h' en de 'g'. En dan moest je bij de 'g' twee hoorntjes met je vingers aan je hoofd maken van 'geit' en dan moest je dus je vingertjes tegen je hoofd zetten: 'geit'. En dan, als je de 'h' wil doen, dan moet je je hand voor je mond houden alsof je ademt tegen een spiegel: de 'h', en 'geit', en dan als er iemand vraagt 'is dat nu met een 'h' of een 'g' dan moest je zeggen, en dan moest je je vingertjes aan je hoofd houden: 'Het is met een g'.
- PVDV Meen je dat echt? Straf he, ik had beter wat opgelet.
- (Jingle: Life is music)*
- PVDV En het is elf voor acht ondertussen. Vanavond stelt Ronny Mosuse zijn nieuwe plaat voor in de AB in Brussel. Die plaat heet Allemaal Anders en bij die plaat zit ook een dvd, een film die Ronny gemaakt heeft in de Congo, het land van zijn vader. Daar is hij eigenlijk voor het eerst gekomen. Maar hij heeft ook iets gezegd in de media, het was er weer niet naast! Ronny toch!
- RM Hallo?
- PVDV Ronny, goeiedag, met Peter van de radio, van Studio Brussel.
- RM Peter van de jongerenzender.
- PVDV Hoe gaat het... Ja, mijn god! Je zult niet blijven lachen! Ronny, hoe is het met u?
- RM Goed, jongen, goed, goed.
- PVDV Dat stemt mij blij eigenlijk. Zeg, hoe was het in Congo?
- RM Heel goed, hé. Tropisch, warm, heel toeristisch... En we hebben daar leuke dingen gedaan.
- PVDV Ja, want, dat vind ik zo... Zeg, heb je paddenstoelen gegeten vanmorgen al?
- RM Nee hoor, ik ben altijd vroeg wakker.
- PVDV Dat is vrolijk om te horen, zeg. Maar, echt waar, wat ik mij dan altijd voorstelde bij Congo was: miserie, honger, ze schieten op elkaar, ze slaan op elkaar, ze houden niet van elkaar. Dat blijkt nogal mee te vallen allemaal dan?

- RM Goh, laat ons zeggen, er zijn een paar dingen die de wereld moeten uitgeholpen worden, namelijk, de Congo is zo groot als Europa. Als men spreekt over: ‘er zijn rellen in de Congo’, dan is dat op een plaats in Congo, dan is dat niet over heel dat gigantisch grote land natuurlijk. Als men spreekt over de Congo zou men dat eigenlijk moeten nuanceren. Maar ja, de media nuanceert niet...
- PVDV De media, het zijn gigantische smeerlappen, maar gelukkig zing jij dan van ‘*lang leve de Congo*’. Vind ik wel mooi gevonden, eigenlijk. Zeg, je hebt ook meteen gewoon een film gemaakt, een dvd. Wat zien we op de dvd?
- RM Je ziet een beetje wat wij daar aan het doen zijn in de Congo. Want we zijn niet zomaar naar Congo geweest, we zijn uitgenodigd door Buitenlandse Zaken en door UNAIDS, de overkoepelende organisatie in Europa die zich bezighoudt met de aidsproblematiek in de wereld. En hun vraag was om met muziek en samen met Congolese muzikanten wat festivals in elkaar te boksen om op die manier het aidsthema te sensibiliseren bij de Katangese bevolking, wat dan weer Zuid-Oost Congo is, dus maar één provincie natuurlijk van Congo.
- PVDV De dvd zit ook bij de plaat, gewoon. Zeg kapoen, deze week sta je ook in Humo en wat zeg je daar, gewoon letterlijk?
- RM Ik zou het niet weten?
- PVDV Ja, ‘vrouwen zitten nogal simpel in elkaar’. We hebben hier massaal lezersbrieven gehad, mails van boze kijkers, Sofie is spontaan in haar menopauze gedoken! Leg dat eens uit, waarom zeg je zo’n dingen in de media?
- RM Ah ja, maar, om de media goed te begrijpen, Peter, moet je nooit alleen de koppen lezen, maar vooral de context natuurlijk.
- PVDV Zelfs met de context vond ik het raar.
- RM Ik denk dat... Uw duizenden lezers en kijkers hebben waarschijnlijk alleen de koppen gelezen en niet de context.
- PVDV Maar nu ga je weer aan het beledigen!!! Ronny toch!
- RM Kijk, dat heb je met een jongerenzender. Neen, neen, het is niet waar. Ik neem het op voor de vrouw, ik heb respect voor de vrouw in haar zijn, ik heb respect voor het feit dat zij complexe materie, complexe dingen als ‘moeder waarom leven wij?’ – wat toch een belangrijke vraag is – dat zij zich daar eigenlijk niet mee bezighouden. Dat is... Daar kan je alleen maar vol bewondering voor staan.
- PVDV Ik check het even bij een vrouw. Houd jij je daar niet mee bezig, Sofie? Met ‘moeder waarom leven wij?’ Ze is spontaan beginnen te wenen, nu.
- SL Jaa...
- PVDV Ronny! Ja maar, ja.
Maar ik denk dat ik het inderdaad wel begrijp. Wat hij bedoelt, hé, Sofie...
- SL Wat bedoelt hij?
- PVDV ... is dat vrouwen gewoon veel, nee nee, vrouwen zien het allemaal iets eenvoudiger. Dat komt omdat ze zoveel slimmer zijn dan mannen.
- RM Voilà!
- PVDV Ik wens je heel veel plezier vanavond en groeten aan uw kinderen daar.
- RM Oké, goed. Yo! Daag!
- PVDV Yo, salukes, dada.
- (Jingle: *De Grote Peter Van de Veire Ochtendshow*)
- SL [...] Vanavond opnieuw regen, en er staat veel wind vandaag; temperaturen tot negen graden. Morgen is stormachtig met veel rede en wind – reden...
- PVDV Veel redent!

SL Stormachtig met veel regen!

PVDV Wat is een rede? Wat is een rede?

SL Een rede is een euh, een euh...

PVDV Oh, is dat een rede?

SL Ah, ja he. Een... allez...

PVDV Ik zal even uitleggen wat jij aan het doen was hé.

SL Wat was ik aan het doen?

PVDV Sorry, maar dan is 't waarschijnlijk mijn hoofd. Dus, ik vraag 'wat is een rede' en dan doe jij gewoon met je hand zo, op en neer langs je lichaam...

SL Dat is niet waar!

PVDV Jawel! Jij hebt dat wel gedaan! Dan ben ik de vetzak...

SL Oh nee, nee, ik deed, ik deed – ik beeldde het vlakke uit van zo een tekst hé, een redevoering hé, een toespraak hé.

PVDV 'Ik beeldde het vlakke uit van een tekst'...

SL Dus, ik beeldde een blad uit!

PVDV *'Ik beeldde het vlakke uit van een tekst'...*
Echt waar, jij gaat nog eens de geschiedenis zo hard ingaan.

SL Monkey boy! Jij hebt verloren gisteren in de Pappenheimers. Dus...

PVDV Zo gemakkelijk, zo gemakkelijk, zo gemakkelijk! Da's zo – ooh! Zo'n beetje Peter-bashing zo. Hé?

SL Ja maar ja, Peter, je begint hé. Je zoekt het.

PVDV Ik ben al lang bezig. Allez.

(Jingle: Life – goeiemorgen! – is music)

PVDV We hebben vandaag een zeer straffe luisteraarster. Mijn god, wat die kan – allez ja, ik ben zeer benieuwd of ze het effectief ook kan ... Goeiemorgen, Laure.

L Goeiemorgen, Peter.

PVDV Laure, jij kan iets.

L Ja, iets kunnen, ik denk dat het eerder een genetische afwijking is of zoiets.

PVDV Ik vind het wel straf. Wat kun jij precies?

L Goh ja, ik kan woorden omgekeerd zeggen.

PVDV Je kan woorden omgekeerd zeggen. Kun je dat ook in zinsverband?

L Als het niet... Als het korte zinnen zijn, lukt dat nog. Nu, hele conversaties lukt ook niet meer, hoor. Maar korte zinnen lukken wel nog.

PVDV Dat vind ik toch straf eigenlijk, want bijvoorbeeld, ik weet niet of je Sammy uit Het Eiland nog kent? Die...

L Ja, ja, maar dat is mijn nieuwe naam geworden ondertussen.

PVDV Jij heet gewoon Sammy nu?
Die kan bijvoorbeeld dit allemaal.

(fragment van Sammy uit Het Eiland)
Geen flauw idee wat hij aan het zeggen was. Maar bijvoorbeeld, ik zeg maar iets,
Peter Van de Veire, kun jij dat omgekeerd?

L ereiv ed nav retep

PVDV Ah, shit! Zo 'goeiemorgen'?

L ...negromeieog

PVDV Sofie Lemaire?

L eraimel eifos

PVDV Eifos, klinkt wel goed eigenlijk! Zeg, maar we gaan zinnen proberen. Hou je vast, hé.
'Ik ben een beetje moe vandaag.'

- L gaadnav eom ejteeb nee neb ki ...
- PVDV Allez, jong. 'Ik luister altijd naar de radio;'
- L oidar ed raan djitla retsiul ki
- PVDV Maar hoe doe je dat?
- L Maar ik weet dat niet, ik weet dat echt niet. Nu, ik zeg het, ik denk dat het ergens een genetische afwijking is, en ik ben momenteel zwanger. Dus als mijn zoontje, als zijn eerste woordje 'amam' is, dan weet ik dat hij ook zo, dezelfde weg opgaat.
- PVDV Amam! We gaan er nog eentje proberen. [...] 'Tussen ons gezegd en gezwezen...'
- L negewzeg ne dgezeg sno nessut ...
- PVDV '...vrouwen zitten nogal simpel in elkaar.'
- L raakle ni lepmis lagon nettiz newuorv...
- PVDV 'Ronny Mosuse'.
- L esusom ynnor
- PVDV Hij zal het graag horen. Zeg, Sofie, heb jij nog een zin waarvan je zegt: 'dat wil ik wel eens omgekeerd horen'?
- SL 'Ronny Mosuse heeft het helemaal mis.'
- L sim laameleh teh tfeeh esusom ynnor ...
- PVDV Zeg man, ik vind dit echt wel heel straf. Ik had je zelf nog niet gehoord en ik was een beetje bang, van, 'dat zal wel bijna niet'. Maar het is echt wel heel straf!
- L Het is raar, hé, het is raar, hé.
- PVDV Sinds wanneer doe je dat dan al?
- L Ik denk, ik vermoed als kind. Mijn ma vertelde mij altijd als ik zo mijn eerste woordjes leerde lezen en ik begon boeken te lezen, dat ik eigenlijk achteraan begon en dat ik van rechts naar links las. En ik denk dat dat daar moet begonnen zijn of zo.
- PVDV Ja, Laure, jij bent een Chinees! Jij bent gewoon een Chinees!
- L Dat is het gewoon, dat moet het zijn! Dat moet het zijn!
- PVDV Dat is de uitleg natuurlijk. Laure, ik wens je nog een fantastische ochtend en dankjewel voor deze heerlijke uitleg.
- L Graag gedaan hoor. [...]
- (Jingle)
- PVDV Zeg, ja, daarnet hadden we een meisje, Laure, en die kon dingen achterwaarts uitspreken, woorden en zo. Nu, we hebben dat even omgedraaid, wat ze daarnet zei, ze zei goeiemorgen, maar dan omgekeerd, en we hebben het opnieuw omgekeerd – snap je 't nog een beetje, ja? Moeilijk. En dan krijg je dit:
'goeiemorgen'
Dus dat klopt! En ze heeft ook jouw naam gedaan:
'Sofie Lemaire...'
Dat klinkt wel een beetje als satan zelf, maar...straf eigenlijk.

Bron van dit fragment:

Studio Brussel, *De Grote Peter Van de Veire Ochtendshow - Podcast*. Datum onbekend. Geraadpleegd op 30 oktober 2008, op http://internetradio.vrt.be/podcast/StuBru/rss-41_gros.xml en www.stubru.be/degrotepetervandeveireochtendshowisterug.

Basisopgave

Waarover kan de geïnterviewde Eddy Wally niets inhoudelijks vertellen?

	totaal	aso	kso/tso
☐ over de film over zijn eigen leven	29%	28%	31%
☒ over het boek over zijn eigen leven	66%	68%	63%
☐ over de filmpjes over hem op YouTube	2%	1%	3%
☐ over het liedje gezongen door zijn vrouw	2%	2%	2%

Basisopgave

Peter Van De Veire belde met de presentator van de televisie-uitzending van de Evangelische Omroep over seksualiteit bij jongeren.

Wat is het belangrijkste doel van die uitzending?

	totaal	aso	kso/tso
☐ De kijker informeren over het te vrije seksuele gedrag van jongeren.	23%	20%	26%
☒ De kijker informeren over een experiment met seksuele onthouding.	72%	76%	67%
☐ De kijker overtuigen om de leeftijd waarop je seks hebt uit te stellen.	1%	1%	1%
☐ De kijker overtuigen om geen risicovolle seks te hebben.	4%	3%	5%

Basisopgave

‘Vrouwen zitten nogal simpel in elkaar.’

Met welk argument verdedigt Ronny Mosuse zijn uitspraak over vrouwen?

	totaal	aso	kso/tso
☐ Die uitspraak is enkel gedaan over minder verstandige vrouwen.	1%	1%	2%
☐ Die uitspraak is een tactiek om meer media-aandacht te krijgen.	7%	6%	10%
☒ Die uitspraak is slechts een element uit een ruimere context.	86%	90%	81%
☐ Die uitspraak is wel een cliché, maar bevat een kern van waarheid.	6%	4%	8%

86

Basisopgave

Waarover gaat het interview met Ronny Mosuse?

	totaal	aso	kso/tso
☐ nieuwe relatie – recent interview – nieuwe plaat	2%	1%	3%
☐ nieuwe tournee – nieuw programma – recente reis	8%	5%	11%
☐ recent interview – nieuwe relatie – nieuwe dvd	11%	8%	15%
☒ nieuwe plaat – recente reis – recent interview	79%	86%	71%

Bijkomende opgave

Waarom zegt de presentator tegen de vrouw in het laatste gesprek:
'Je bent een Chinese!'

Antwoord: *Ze las vroeger boeken achterstevoren
en van rechts naar links*

totaal: 58%

aso: 62%

kso/tso: 52%

Bijkomende opgave

Hieronder lees je een aankondiging van de VRT om het radioprogramma van Peter Van de Veire te promoten.

'Nog Groter. Beter. Straffer. Vanaf maandag 27 augustus zet Peter Van de Veire zijn wekker opnieuw ontiegelijk vroeg om Vlaanderen ochtendlijke billenkoek te geven in zijn Grote Peter Van de Veire Ochtendshow.

Met de beste muziek, de grappigste uitspraken, het geniaalste gezever, Sofie van het Nieuwsmeisje en brandende actualiteit. En Peter brengt zelfs zijn bomma's mee.'

Welke omschrijving uit deze aankondiging is het uitgangspunt van Peter Van de Veire om Eddy Wally, Arie Boomsma en Ronny Mosuse op te bellen?

- de beste muziek
- de grappigste uitspraken
- het geniaalste gezever
- de brandende actualiteit

totaal

2%

20%

38%

40%

aso

1%

18%

39%

42%

kso/tso

3%

22%

36%

37%

Eindtermen

- ET 8 De leerlingen kunnen op structurerend niveau t.a.v. een onbekend publiek:
- instructies geven;
 - gedocumenteerde informatie presenteren;
 - een sollicitatiegesprek voeren.
- ET 9 De leerlingen kunnen op beoordelend niveau aan een onbekend publiek:
- inlichtingen vragen, aanvragen doen, klachten/bezwaren formuleren (rechtstreeks of door middel van de telefoon);
 - standpunten/meningen of oplossingen voor problemen uiteenzetten en motiveren in een gedachtewisseling, discussie, (werk)vergadering;
 - gevoelens in een gepast register uitdrukken en persoonlijke ervaringen presenteren;
 - activerende boodschappen formuleren.
- ET 10 Bij de planning, uitvoering van en bij de reflectie op de spreektaken/gesprekstaken kunnen de leerlingen:
- hun eigen spreek- en gespreksdoel(en) bepalen;
 - zich een beeld vormen van hun publiek;
 - hun voorkennis inzetten;
 - naargelang van de spreek-, gespreksdoel(en) en publiek:
 - gericht informatie selecteren en in een duidelijke vorm verwoorden;
 - bijkomende info vragen;
 - hun taalgebruik aanpassen;
 - inhoudelijke en functionele relaties tussen tekstonderdelen vaststellen en verwoorden;
 - visuele informatie gebruiken;
 - non-verbaal gedrag inschatten en inzetten;
 - gespreksconventies hanteren om gesprekken te beginnen, te onderbreken, gaande te houden en af te sluiten;
 - argumenten herkennen en aanbrengen;
 - adequaat reageren op de inbreng van gesprekspartner(s).

Instructies

Vanaf dit ogenblik is de toetsassistent een bediende van het interimkantoor en jij bent de sollicitant. Tijdens het sollicitatiegesprek doe je je best om de door jou gekozen vakantiejob daadwerkelijk te krijgen.

Je bent op zoek naar een geschikte vakantiejob en je meldt je aan bij het interimkantoor.

Er zijn momenteel 6 jobs waarvoor jij in aanmerking komt.

Op basis van de titels van de jobadvertenties kies je de vakantiejob die bij je past en die je het liefst zou willen uitoefenen. Je besteedt maximum 1 minuut aan het lezen van de titels en het uitkiezen van een job. Je kan daarna de gekozen jobadvertentie verder doornemen.

Vervolgens vul je het voorbereidingsformulier in. Je neemt het ingevulde formulier mee naar de bediende van het interimkantoor, want je zal het tijdens het gesprek moeten gebruiken.

Je krijgt in totaal 10 minuten voorbereidingstijd. De bediende van het interimkantoor verwittigt je wanneer de voorbereidingstijd om is.

VZW SPEELPLEINWERKING ZOEKT KINDERANIMATOR (M/V)

Tijdens de zomervakantie organiseert de vzw Speelpleinwerking in onze gemeente speelpleinwerking voor kinderen van 4 tot en met 12 jaar. Er staan zoveel verschillende activiteiten op het programma dat wij nog meer jongeren zoeken om de kinderen te begeleiden.

Als je graag met kinderen werkt en op zoek bent naar een leuke bijverdienste, is deze job jou op het lijf geschreven.

Taakomschrijving

Je begeleidt kinderen tijdens de verschillende activiteiten die de speelpleinwerking organiseert. Je speelt, knutselt en kookt met de kinderen en je gaat mee op enkele uitstappen (zoals kinderboerderij, speeltuin).

Wat verwachten wij?

- Je bent tussen 16 en 23 jaar oud.
- Je bent deeltijds of voltijds beschikbaar tijdens enkele weken van de zomervakantie.
- Je kan goed met kinderen omgaan en bent creatief.
- Talenkennis: Nederlands (goed).

Wat bieden wij?

- Een afwisselende en speelse job binnen je eigen gemeente.
- Een toffe werksfeer in teamverband.
- Een loon in functie van je leeftijd en je geleverde prestaties.

ROCKENTERTAINMENT SERVICES ZOEKT VEILIGHEIDSMEDEWERKERS (M/V) VOOR BACKSTAGE SECURITY

Ben jij een echt festivalbeest en wil je de festivalsfeer ook eens vanuit een ander perspectief meemaken?

Rockentertainment Services is een bedrijf dat ondersteunende diensten verleent aan organisatoren van rockconcerten en stadsfestivals. Tot onze klanten behoren Rock Werchter, Pukkelpop, Marktrock, Lokerse feesten en tal van andere lokale festivals.

Taakomschrijving

Je controleert de toegang tot verschillende zones voor medewerkers en artiesten en je ontzegt de toegang aan wie niet het juiste armbandje heeft. Wanneer het erg druk is, ben je bereid hulp te verlenen bij de backstage catering. Ook de schoonmaak van de ruimtes backstage kan tot je takenpakket behoren.

Wat verwachten wij?

- Je hebt verantwoordelijkheidszin.
- Je bent taalvaardig.
- Je hebt een bewijs van goed gedrag en zeden.
- Flexibele beschikbaarheid tijdens de maanden juli en augustus.

Wat bieden wij?

- Een loon in functie van je leeftijd en je geleverde prestaties.
- Een officieel security T-shirt.
- Gratis broodjes, fruit en drank (niet alcoholisch).

Vorbereidingsformulier

Uw gegevens worden op een vertrouwelijke manier behandeld.

Persoonlijke eigenschappen

Omcirkel twee eigenschappen die op u van toepassing zijn en die volgens u nuttig kunnen zijn voor de job waarvoor u solliciteert.

ambitieuw	beheerst	betrouwbaar	creatief	dynamisch
eerlijk	geduldig	gevoelig	handig	idealistisch
initiatiefrijk	koelbloedig	kritisch	leergierig	leidinggevend
mondig	nieuwsgierig	oog voor detail	ordelijk	overtuigend
planmatig	praktisch	rechtvaardig	relaxed	rustig
sociaal	spontaan	stipt	stressbestendig	zelfstandig

Studierichting

Tijdens het gesprek stelt u uw studierichting uitgebreid voor. U kunt bijvoorbeeld verwijzen naar vakken, opdrachten, stages, uitstappen,...

Het schrijfvak hieronder kunt u gebruiken om enkele kernwoorden te noteren. U schrijft geen volzinnen.

Schrijfvak

Vrije tijd

Wat doet u in uw vrije tijd? Duid twee mogelijkheden aan.

Hou er bij uw keuze rekening mee dat er verwacht wordt dat u tijdens het gesprek uitgebreid (minimum 2 minuten) over deze twee activiteiten vertelt. De woorden tussen haakjes dienen als inspiratiebron. Het is echter de bedoeling dat u méér vertelt.

U kunt het schrijfvak gebruiken om enkele kernwoorden te noteren. U schrijft geen volzinnen.

- O tv kijken (favoriete tv-programma, favoriete zender)*
- O dvd en film (beste film ooit, meest recente film, favoriete acteurs)*
- O samenzijn met vrienden (wat, waar, wanneer?)*
- O lezen (beste boek ooit, meest recent gelezen boek, favoriete auteur)*
- O sport (welke sport, actief/passief?)*
- O vrijwilligerswerk (soort van organisatie, soort van activiteiten)*
- O cultuur (actief/passief, soort van vereniging)*
- O muziek (actief/passief, soort muziek, optredens, instrument, zanger, groep)*
- O jeugdbeweging (welke jeugdbeweging, welke activiteiten)*
- O computer (surfen op het internet, chatten, computerspelletjes, spelconsole)*
- O andere (wat, waarom?)*

Schrijfvak

Gespreksleidraad voor de toetsassistent

Als een leerling vraagt om een vraag/opdracht of een deel ervan te herhalen, mag de toetsassistent dat doen.

Goeiemiddag, ik ben van het interimkantoor. Gaat u maar zitten.

1. Zeg eens hoe u heet en voor welke functie u komt solliciteren.
2. Wat zijn volgens u enkele aantrekkelijke aspecten van deze job en zeg voor elk aspect waarom.
3. Wat is volgens u een moeilijk aspect van deze job en waarom?
4. U hebt op het formulier twee persoonlijke eigenschappen omcirkeld. Welke eigenschappen hebt u gekozen en in welke zin zijn deze eigenschappen nuttig voor de job waarvoor u solliciteert?
5. Kan u met voorbeelden uit uw persoonlijk leven aantonen dat u deze eigenschappen bezit?
6. Welke andere argumenten hebt u nog om mij ervan te overtuigen dat u de geschikte kandidaat bent voor deze vakantiejob?
7. In welke zin denkt u dat een vakantiejob, deze of een andere, nuttig kan zijn op langere termijn?
8. Welke studierichting volgt u?
9. Stel uw studierichting nu eens uitgebreid voor.
10. Vindt u dit een goede studierichting voor de realisatie van uw plannen op langere termijn? Waarom wel/niet?
11. Wie zou u opgeven als referentiepersoon en wat zou die over u vertellen? *(Als de leerling vraagt wat een referentiepersoon is, mag de toetsassistent zeer algemeen antwoorden: 'Een referentiepersoon is iemand die ons meer inlichtingen over u kan geven.')*
12. U hebt twee vrijetijdsactiviteiten aangeduid. Vertel daar eens uitgebreid over.
13. U hebt gesolliciteerd voor de functie van
14. Hebt u nog bijkomende vragen over deze functie of over de sollicitatieprocedure?*

Mogelijke vragen:

- *i.v.m. het loon: €9 bruto per uur.*
- *i.v.m. het loon: als leerling vraagt naar de betekenis van 'prestaties' in de jobadvertentie, mag de toetsassistent verwijzen naar het aantal geleverde werkuren.*
- *i.v.m. het resultaat van het sollicitatiegesprek: de toetsassistent zegt dat er spoedig telefonisch contact wordt opgenomen om te melden of de kandidaat al dan niet weerhouden is.*
- *jobspecifieke vraag: geïmproviseerd antwoord.*

Dit is het einde van het sollicitatiegesprek. Bedankt voor uw tijd.

(na reactie of indien geen reactie van de leerling: 'Dan mag je nu terug naar je klas gaan.')

Vlaamse overheid

Samenstelling

Katholieke Universiteit Leuven
Centrum voor Onderwijseffectiviteit en –evaluatie
Onderzoeksteam periodieke peilingen

in samenwerking met
Vlaamse overheid
Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming
Afdeling Projecten: EVC-Curriculum-Kwalificaties

Verantwoordelijke uitgever

Ann Verhaegen
Vlaams ministerie van Onderwijs en Vorming
Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming
Koning Albert II-laan 15
1210 Brussel

Foto voorpagina

Veerle Verhaegen

Grafische Vormgeving

Departement Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid
Afdeling Communicatie
Suzie Favere

Druk

Sparks, Izegem

Depotnummer

D/2011/3241/156

Uitgave

2011

